

VUORISAARNA

JEESUKSEN HYVÄ SANOMA TOTUUDEN ETSIJÖILLE

ALKULAUSE.

Moni epäilemättä ihmettelee nähdessään tämän kirjan otsikosta että tässä tarjotaan yleisölle uusi Vuorisaarnan suomennos: jos mikä maailman pyhistä kirjoista lienee ennestään tuttu, on se toki uusi testamentti, josta Vuorisaarna on pikkuinen ote! Kuinka uuden suomennoksen tekijä on ollut niin lyhytnäköinen, että on ryhtynyt tämmöiseen yleisön kannalta kiittämättömään työhön?

Enpä olisi ryhtynyt, jos olisin ollut vakuutettu siitä, että Vuorisaarna on kristikunnassa kaikista tutuinta lukemista. Turha olisi ollut kääntää kirjallinen tuote, joka jo monin kerroin käännettynä ja tarkistettuna, korjattuna ja uudistettuna on jokaiselle kristitylle kuin toinen kertomataulu.

Syy, miksi ryhdyin näennäisesti niin kiittämättömään työhön, on se uskoni ja vakaumukseni, että Vuorisaarna on sangen vähän - niin, tuskin ollenkaan - tunnettu kristikunnassa. Epäilemättä sitä on luettu, tuhansia kertoja luettu sekä ääneen toisten kuullen että hiljaa itsekseen, mutta sangen harvat ovat sitä lukeneet harkitseamalla, tutkimalla, ymmärtämällä.

Vuorisaarna on maailmankirjallisuuden kirkkain helmi. Niin ajattelemme kristittyinä jalosti ylpeillen, - emmekä arvostelussamme erehdy. Mutta jos sanottaisiin: Vuorisaarna on varsinaisen kristinuskon, tosi kristillisyyden esitys ja mittapuu, silloin hyvinä kristittyinä katsoisimme puhujaan kysyvästi, mutta myöntäisimme hetken perästä isällisesti pienellä pään nyökkäyksellä: no niin, tietysti . . .

Mutta jos lisättäisiin: Vuorisaarnassa Jeesus itse selittää meille, mitä kristinusko on ja millä tavalla kristityn tulee elää ja olla, mitä käskyjä noudattaa ja miten Jumalaa palvella, silloin meidän kristikuntamme jo päätään pudistaen neuvoisi neuvojalle, että lukisi katekismuksensa ja uskontunnustuksen ja Jumalan kymmenen käskyä, ennenkuin tulisi kristityitä opettamaan, mitä kristinusko on.

Mutta näin ollen - mitä muuta olen saattanut tehdä kuin alkutekstistä uudestaan suomentaa Vuorisaarnaksi nimitetyt luvut Matteuksen evankeliumista ja selityksillä painostaa Jeesuksen sanojen merkityksen ja tarkoituksen? Olen itse nuoresta saakka ollut selvillä Vuorisaarnan erinomaisesta ja ainutlaatuisesta tärkeydestä, ja sanomattomaksi ihmeekseni olen pitkin elämäni havainnut, kuinka syvästi tietämättömät me kaikki kristityt olemme Vuorisaarnan todellisesta sisällöstä.

Rakkaudesta Jeesuksen hyvään ja iloiseen sanomaan, myötätunnosta niitä raskautettuja, pimeydessä pyrkiviä ja etsiviä sieluja kohtaan, joita Jeesus sanomallaan on ajatellut, sekä - jos semmoinen onni minulle suotaisiin - auttaakseni niitä opettajia ja pappeja, joiden tehtäväksi on annettu kristinuskon perusteiden selittäminen nuorisolle ja kansalle, olen tämän pienen suomennostyön suorittanut ja kommentaarioni kirjoittanut.

Tekstikirjana olen käyttänyt: *Hee Kainee Diatheekee*. Text with chitical apparatus, London, British and Foreign Bible Society, 1914. Kreikkalaisen tekstin rinnalla olen myös käyttänyt Hieronymuksen vanhaa latinalaista käännöstä: *Novum Testamentum latine inter prete Hieronymo*. Edidit C. Tischendorf, Lipsiae, Avenarius & Mendelssohn, MDCCCL. Sitäpaitsi olen vertailun vuoksi koko ajan pitänyt pöydälläni italialaisen, ranskalaisen, englantilaisen, saksalaisen ja ruotsalaisen Uuden Testamentin. Suomalaisena käännöksenä olen käyttänyt Bibliaseuran julkaisemaa Pyhää Raamattua, painettu Helsingissä 1912 noudattamalla Biblia-komitean suomennoksia. Omassa suomennoksessani olen koettanut mahdollisimman vähäsen poiketa tästä vanhasta käännöksestä, koska silmämääränäni ei suinkaan ole ollut ”parempi kielellinen asu”, jommoista en olisi kyennyt luomaan, vaan alkutekstin ajatusta ja sisäistä merkitystä tulkitseva sanatarkka suomennos.

”Ei jokainen, joka sanoo minulle: Mestari, Mestari, pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee Isäni tahdon, hänen, joka on taivaissa”, lausuu Jeesus vuorisaarnansa loppupuolella.

Kristittyinä olemme enimmäkseen tyytyneet huutamaan Jeesusta Herraksi, Mestariksi ja Vapahtajaksi, ja unohtaneet täyttää taivaallisen Isän tahdon. Mitä tahansa taivasten valtakunnalla ymmärtänemmekin, emme voi loppujen lopuksi sanoa sitä ansainneemme. Jeesuksen sanojen mukaan saamme jäädä sen ulkopuolelle. Jos se on kuoleman jälkeistä elämää, emme tule siitä osallisiksi. Jos se on Jumalan valtakunnan toteuttamista maan päällä - kuten ”Isä meidän” rukouksessa alati rukoilemme, - on se jäänyt meiltä toteuttamatta. Emme ole päässeet taivasten valtakuntaan.

Ja kuitenkin kirkkoisä Augustinus, oman uskomme suurimpia pylväitä, niin kauniisti ja ylevästi unelmoi siitä *ecclesiasta*, kirkosta, joka olisi *civitas Dei*, Jumalan valtakunta maan päällä. Vieläpä hän sanoi: kirkko on tämä Jumalan valtakunta. Mutta meidän täytyy historian valossa puolentoista vuosituhatta myöhemmin, kristillisen kirkon kaikkia suuria ansioita sydämestämme tunnustaen, lisätä: jospa kirkko olisi sitä ollut!

Vaan mikä ei ole, se voi tulla.

Lopella, syyskuulla 1925.

P. E.

VUORISAARNAN SUOMENNOS

VUORISAARNA

Matteuksen evankeliumin V, VI ja VII luku.

I.

JOHDANTO.

V. 1. Nähdessään kansanjoukot hän nousi vuorelle; ja kun hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen luokseen.

2. Ja avattuaan suunsa hän opetti heitä sanoen:

II.

TAIVASTEN VALTAKUNNAN PORTTI.

V. 3. Autuaita köyhät hengessään, sillä heidän on taivasten valtakunta.

4. Autuaita lempeät, sillä he tulevat perimään maan.

5. Autuaita murheelliset, sillä heitä tullaan lohduttamaan.

6. Autuaita ne, jotka isoavat ja janoavat oikeamielisyyttä, sillä heitä tullaan ravitsemaan.

7. Autuaita armeliaat, sillä heitä kohtaan tullaan osoittamaan laupeutta.

8. Autuaita puhtaat sydäimestä, sillä he tulevat näkemään Jumalan.

9. Autuaita rauhan rakentajat, sillä heitä tullaan nimittämään Jumalan pojiksi.

10. Autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta.

III.

KEHOITUSSANOJA VALTAKUNTAAN

ASTUVILLE.

V. 11. Autuaat te olette, kun minun tähteni teitä vastedes solvataan ja vainotaan ja valhetellen puhutaan teistä kaikkea pahaa.

12. Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaassa; sillä samoin vainosivat profeettoja, niitä, jotka olivat ennen teitä.

13. Te olette maan suola; mutta jos suola käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi? Se ei kelpaa enää mihinkään muuhun kuin ulosheitettäväksi ja ihmisten tallattavaksi.

14. Te olette maailman valo. Ei saata olla piilossa kaupunki, joka sijaitsee ylhäällä vuorella.

15. Eikä kynttilää sytytetä ja panna vakan alle, vaan kynttiläjalkaan, ja niin se loistaa kaikille huoneessa oleville.

16. Näin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa.

IV.

JEESUKSEN UUSI SIVEYSOPPI.

V. 17. Älkää luulko, että minä olen tullut tyhjäksi tekemään Lakia (tai profeettoja); en ole tullut tyhjäksi tekemään, vaan täyttämään.

18. Ameen, minäpä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei yhtään jotaa eikä yhtään piirtoa katoa Laista, ennenkuin kaikki muodot on läpikäyty.

19. Jos siis ken katsoo mitättömäksi yhtäkään seuraavista pienistä käskyistä ja sillä lailla opettaa ihmisiä, on häntä sanottava pienimmäksi taivasten valtakunnassa; mutta joka niitä noudattaa ja opettaa, häntä on sanottava suureksi taivasten valtakunnassa.

20. Sillä minä sanon teille: jollei teidän oikeudentuntonne osoittaudu suuremmaksi kuin kirjanoppineiden ja farisealaisten, ette suinkaan astu sisälle taivasten valtakuntaan.

V.

ENSIMÄINEN KÄSKY.

V. 21. Olette kuulleet sanotuksi vanhan ajan ihmisille: ”älä tapa, sillä ken tappaa, hän on ansainnut oikeuden tuomion.”

22. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on ansainnut oikeuden tuomion, ja joka sanoo veljelleen: ”raaka”, hän on ansainnut sanhedrinin tuomion, mutta joka sanoo: ”sinä hullu”, hän on ansainnut tulen gehennan.

23. Sentähden jos tuot uhrilahjasi alttarille ja siellä muistat veljelläsi olevan jotakin sinua vastaan,

24. niin jätä sinne lahjasi alttarin eteen ja käy ensin sopimassa veljesi kanssa, ja sieltä tullessasi uhraat antimesi.

25. Taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle ja sinua pantaisi vankilaan.

26. Ameen, sanonpa sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisen rovon.

VI.

TOINEN KÄSKY.

V. 27. Olette kuulleet sanotuksi: ”älä tee aviorikosta.”

28. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista häntä himoitakseen, on jo häpäissyt häntä sydämessään.

29. Jos silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenesi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään gehennaan.

30. Ja jos oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menisi gehennaan.

31. Onpa myös sanottu: ”joka eroittaa vaimonsa luotaan, antakoon hänelle erokirjan.”

32. Mutta minä sanon teille: jokainen, joka eroittaa vaimonsa luotaan, saattaa hänet tekemään aviorikoksen sen lisäksi, että itse on syypää haureuteen, ja joka nai eroitettun, hän tekee aviorikoksen.

VII.

KOLMAS KÄSKY.

V. 33. Vielä olette kuulleet sanotuksi vanhan ajan ihmisille: „älä vanno väärin”, vaan: ”täytä valasi Herralle.”

34. Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, ei taivaan kautta, sillä se on Jumalan valtaistuin,

35. eikä maan kautta, sillä se on hänen jalkainsa alunen, eikä Jerusalemin kautta, sillä se on suuren kuninkaan kaupunki;

36. äläkä vanno pääsi kautta, sillä et voi tehdä yhtäkään hiusta valkeaksi etkä mustaksi;

37. vaan olkoon teidän puheenne: niin, niin, ei, ei. Mikä on siitä yli, se on lähtöisin vilpistä.

VIII.

NELJÄS KÄSKY.

V. 38. Olette kuulleet sanotuksi: ”silmä silmästä ja hammas hampaasta.”

39. Mutta minä sanon teille: älkää tehkö vastarintaa sille, joka on paha; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin;

40. ja jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin;

41. ja jos joku pakoittaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi.

42. Anna sille, joka sinulta pyytää, äläkä käänny pois siitä, joka tahtoo sinulta lainata.

VII. 1. Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi;

2. sillä millä tuomiolla te tuomitsette, sillä teidät tuomitaan; ja millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan.

3. Miksi näet rikan, joka on veljesi silmässä, etkä huomaa malkaa omassa silmässäsi?

4. Ja mitenkä sanot veljellesi: anna, minä kiskon rikan silmästäsi, ja kas, malka on omassa silmässäsi?

5. Sinä ulkokullattu kisko ensin malka omasta silmästäsi, ja vasta sitten näet tarkkaan, kuinka kiskoisit rikan veljesi silmästä.

IX.

VIIDES KÄSKY.

V. 43. Olette kuulleet sanotuksi: ”rakasta lähimmäistäsi” ja: ”vihaa vihollistasi.”

44. Mutta minä sanon teille: rakastakaat vihollisianne, ja rukoilkaat niiden edestä, jotka teitä vainoavat,

45. että tulisitte taivaallisen Isänne pojiksi, sillä hän antaa aurinkonsa nousta niin pahain yli kuin hyväinkin ja antaa sataa niin oikea- kuin väärämielisillekin.

46. Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä palkkaa teillä siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin?

47. Ja jos osoitatte ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö jokapäiväiset ihmisetkin tee samoin?

48. Näin ollen tulette vielä täydellisiksi, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.

X.

HYVÄT TYÖT JA PAASTO.

VI. 1. Kavahtakaa, ettette suorita lainmukaisia tekojanne ihmisten edessä sitä varten, että he teitä katselisivat; muutoin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.

2. Sentähden kun osoitat teossa myötätuntoasi, älä soitata torvea edelläsi, niinkuin tekopyhät tekevät synagoogissa ja kaduilla saadakseen ylistystä ihmisiltä. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

3. Vaan kun sinä teet hyvän työn, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee,

4. että hyvä työsi olisi salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, korvaa sinulle.

16. Ja kun paastoatte, älkää olko synkän näköisiä niinkuin tekopyhät; sillä he tekevät kasvonsa rumannäköisiksi, jotta ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

17. Vaan kun sinä paastoat, voitele pääsi ja pese kasvosi,

18. ettet näkyisi ihmisille paastoavana, vaan Isällesi, joka on salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, korvaa sinulle.

XI.

RUKOUS.

VI. 5. Ja kun rukoilette, älkää olko niinkuin tekopyhät, jotka mielellään seisovat ja rukoilevat synagoogissa ja katujen kulmissa, että ihmiset heidät näkisivät. Ameen, sanon teille: heiltä jää palkka saamatta.

6. Vaan sinä, kun rukoilet, mene kamariisi ja suljettuasi ovesi rukoile Isääsi, joka on salassa; ja Isäsi, joka näkee salassa, antaa sinulle.

7. Ja rukoillessanne älkää laverrelko niinkuin jokapäiväiset ihmiset, jotka luulevat, että heitä kuullaan monisanaisuutensa tähden.

8. Älkää siis olko heidän kaltaisiaan; sillä Isänne kyllä tietää, mitä tarvitsette, ennenkuin anottekaan häneltä.

9. Rukoilkaa te siis näin:

Isä meidän, joka olet taivaissa,

Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

10. Tulkoon sinun valtakuntasi,

Tapahtukoon sinun tahtosi

Niinkuin taivaissa niin maankin päällä.

11. Yliaistillinen leipämme anna meille tänään.

12. Ja anna meille velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi velallisillemme.

13. Äläkä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.

14. Sillä jos annatte ihmisille anteeksi heidän erehdyksensä, niin taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi,

15. mutta jos ette anna ihmisille anteeksi heidän erehdyksiään, ei Isännekään anna anteeksi teidän erehdyksiänne.

XII.

AARTEET.

VI. 19. Älkää kootko itsellenne aarteita maan päällä, jossa turmelee koi ja ruoste, ja jossa murtautuvat varkaat sisään ja varastavat.

20. Vaan kootkaa itsellenne aarteita taivaassa, jossa ei turmele koi eikä ruoste, ja jossa eivät murtaudu varkaat sisään eivätkä varasta.

21. Sillä missä aarteesi on, siellä on myös sydämesi.

XIII.

RUUMIIN VALO.

VI. 22. Ruumiin kynttilä on silmä. Jos siis silmäsi on vilpitön, niin koko ruumiisi on valoisa.

23. Mutta jos silmäsi on paha, niin koko ruumiisi on pimeä. Jos siis valo sinussa on pimeyttä, kuinka suuri onkaan pimeys.

XIV.

JUMALA JA MAMMONA.

VI. 24. Ei kukaan saata palvella kahta herraa, sillä hän joutuu joko vihaamaan toista ja rakastamaan toista tai kannattamaan toista ja halveksimaan toista. Ette saata palvella Jumalaa ja mammonaa.

25. Sentähden sanon teille: älkää kohdistako ajatuksianne sieluunne, mitä söisitte tai mitä joisitte, eikä ruumiiseenne, mitä pukisitte yllenne. Eikö sielu ole enemmän kuin ruoka ja ruumis enemmän kuin vaatteet?

26. Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä eivätkä niitä eivätkä kokoa aittoihin, ja taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ettekö te ole paljon suurempiarvoisia kuin ne?

27. Ja kuka teistä voi mietiskelyllään lisätä kasvuansa kyynäränkään vertaa?

28. Ja mitä vaatteihin kohdistatte ajatuksianne? Katselkaa harkiten kedon liljoja, kuinka ne kasvavat; eivät ne tee työtä eivätkä kehrää.

29. Mutta sanonpa teille, ettei Salomonkaan kaikessa loistossaan ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.

30. Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna heitetään uuniin, eikö hän paljon enemmän teitä, te heikkouskoiset?

31. Älkää siis huolehtiko sanoen: mitä syömme? tai mitä juomme? tai millä vaatetamme itsemme?

32. Sillä kaikkea tätä joukot tavoittelevat. Taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän tarvitsevan tätä kaikkea.

33. Vaan etsikää ensin valtakuntaa ja sen oikeamielisyyttä, niin tämäkin kaikki sen ohessa tulee teille.

34. Älkää siis murehtiko huomisesta, sillä huomina tulee huolehtimaan itsestään. Riittää päivälle oma vaivansa.

XV.

ETSIKÄÄ, NIIN TE LÖYDÄTTE.

VII. 6. Älkää luovuttako pyhättöä koirille ja älkää helmiänne sikojen eteen, etteivät tallaisi niitä jalkoihinsa ja kääntyen repisi teitä.

7. Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.

8. Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.

9. Ja mikä on se mies teidän joukostanne, joka, kun hänen poikansa pyytää häneltä leipää, antaa hänelle kiven,

10. taikka kun tämä pyytää kalaa, antaa hänelle käärmeen?

11. Jos siis te, jotka olette pahoja, tiedätte antaa hyviä lahjoja lapsillenne, kuinka paljon enemmän Isänne, joka on taivaissa, antaa hyviä niille, jotka häneltä anovat!

XVI.

VÄÄRÄT PROFEETAT.

VII. 12. Kaikki mitä tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, se tekin tehkää heille; sillä tämä on laki ja profeetat.

15. Sentähden kavahtakaa väärää profeettoja, jotka tulevat luoksenne lammasten vaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevaisia susia.

16. Heidän hedelmistään te tunnette heidät. Eihän orjantappuroista koota viinirypäleitä eikä ohdakkeista fiikunoita?

17. Näin jokainen hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, mutta huono puu tekee pahoja hedelmiä.

18. Ei saata hyvä puu tuottaa pahoja hedelmiä, eikä huono puu tuottaa hyviä hedelmiä.

20. Niin tunnette heidät siis heidän hedelmistään.

XVII.

KAITA TIE.

VII. 13. Menkää ahtaasta portista sisälle. Sillä se portti on väljä ja se tie leveä, joka vie kuolemaan, ja monta on niitä, jotka siitä menevät sisälle;

14. mutta se portti on ahdas ja se tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka löytävät sen.
21. Ei jokainen, joka sanoo minulle: Mestari, Mestari, pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee Isäni tahdon, hänen, joka on taivaissa.
22. Monet sanovat minulle (sinä päivänä): Mestari, Mestari, emmekö sinun nimessäsi profetoineet, ja sinun nimessäsi ajaneet pahoja henkiä ulos, ja sinun nimessäsi tehneet paljon mahtavia töitä?
23. Ja silloin minä tunnustan heille: en koskaan ole tuntenut teitä; menkää pois minun luotani te, jotka ette ole lakiani noudattaneet.
24. Sentähden voidaan jokaista, joka kuulee nämä minun sanani ja tekee niiden mukaan, verrata älykkääseen mieheen, joka rakensi huoneensa kalliolle.
25. Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksyivät sitä huonetta vastaan, mutta se ei kaatunut, sillä se oli perustettu kalliolle.
26. Ja jokaista, joka kuulee nämä minun sanani eikä tee niiden mukaan, voidaan verrata tyhmään mieheen, joka rakensi huoneensa hiekalle.
27. Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulivat, ja tuulet puhalsivat ja töytäsivät sitä huonetta vastaan, ja se kaatui, ja sen kaatuminen oli suuri.

XVIII.

LOPPUSANAT.

28. Ja tapahtui, kun Jeesus oli lopettanut nämä puheet, että kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan;
29. sillä hän opetti heitä niinkuin semmoinen, jolla on tietoa eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa.

KOMMENTAARIO

SELITYKSIÄ

I.

JOHDANTO.

- Puhuiko Jeesus vuorisaarnassaan opetuslapsilleen vaiko kansanjoukoille? Evankeliumeista tiedämme hänen tehneen eron esoteerisen eli salaisen ja eksoteerisen eli julkisen opetuksen välillä: edellinen oli opetuslapsille omistettu, jälkimäinen kansaa varten, niinkuin Jeesus itse sanoi opetuslapsille: ”teille on annettu tietää taivasten valtakunnan salaisuudet, mutta heille opetetaan kaikki vertauksissa.” Olen kuullut väitettävän, että vuorisaarna oli nimenomaan esoteerinen opetus. Sen todistavat muka jo alkusanat, joissa kerrotaan Jeesuksen nousseen vuorelle, siis erilleen kansanjoukoista, ja opetuslasten kerääntyneen hänen ympärilleen. Onpa huomautettu siitäkin, että ”vuorelle” merkitsee ”hengen ylängöille”, jonne tietenkään kansanjoukot eivät voineet häntä seurata. Mitä te sanotte?

- Turha on etsiä allegoorisia merkityksiä, ennenkuin ilmeinen on tajuttu. Pitäkäämme vain kiinni kertomuksen realistisesta muodosta. Silloin heti saatamme myöntää vuorisaarnan oman muodon puhuvan sen olettamuksen puolesta, että tässä onkin kysymys esoteerisesta opetuksesta. Sillä eihän Jeesus voinut sanoa muille kuin omille opetuslapsilleen: ”autuaita te olette, kun minun tähteni teitä vainotaan” tai ”te olette maan suola” j.n.e. Selvästi näyttää siltä, että Jeesus vuorisaarnassaan kääntyy vain omien seuraajiensa puoleen.

- Oletteko siis sitä mieltä, että vuorisaarna kuuluu Jeesuksen esoteerisiin opetuksiin?

- Nyt minun täytyy vastata teille sittenkin kieltävästi. Sillä eikö teitäkin ihmetytä, että tämä pitkä kaunis puhe - jos se oli vain opetuslapsille aiottu - pidettiin suuren väkijoukon läsnäollessa? Eikö

Jeesus olisi ollut sängen epäveljellinen, jos hän olisi matalalla äänellä puhunut lähimmille opetuslapsilleen, kun hartaita kuulijoita oli kosolta yltympäri?

- Todella, sitä en ole tullut ajatelleeksi. Mutta jos kuvittelen tilannetta, tuntuu todella oudolta, että Jeesus olisi ollut niin välinpitämätön joukkojen suhteen.

- Hänpä sitä ei ollutkaan. Sen todistavat vuorisaarnan loppusanat: ”Ja tapahtui, kun Jeesus lopetti nämä puheet, että kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan.” Kuinka kansanjoukot olisivat voineet olla hämmästyksissään, jos eivät olisi kuulleet, niitä Jeesus puhui? Tästä selvästi ymmärrämme, että Jeesus päinvastoin saarnasi korkealla ja kuuluvalla äänellä. Hän oli noussut vuorelle eli kukkulalle paremmin nähdäkseen kuulijansa, ja opetuslapset kerääntyivät hänen ympärilleen, sentähden että se oli heidän luonnollinen etuoikeutensa. Heidän myötätuntoinen ja Mestarin sanoille altis sielutilansa oli puhujan pyhälle tulelle kuin uhriainetta, josta hän sai lisää voimia ja kantavuutta opetuksilleen.

- Joudumme siis siihen, että vuorisaarna kuului Jeesuksen eksoteerisiin, yleistajuisiin opetuksiin? Mutta kuinka silloin on selitettävä ristiriita sanojen muodon ja tarkoituksen välillä?

- Vuorisaarna ei ole eksoteerinenkaan. Näennäinen ristiriita haihtuu siihen tosiseikkaan, että vuorisaarna ei ole esoteerinen eikä eksoteerinen, vaan pikemmin sekä toista että toista: se on aiottu sekä opetuslapsille että yleisölle. Vuorisaarnalla on oma asemansa evankeliumin kertomuksessa.

- Miten tarkoitatte?

- Tarkoitan, että Matteuksen evankeliumin sepittäjä, joka nähtävästi vuorisaarnaan on koonnut erilaisia aineksia, kerännyt monelta taholta ”Herran sanoja” (*logia*) ja yhdistänyt ne pitkäksi puheeksi, on tehnyt tämän pitäen silmällä määrättyä tarkoitusta.

- Jeesus ei siis mielestänne ole pitänytäkään koko vuorisaarnaa?

- Jeesus on varmasti pitänyt montakin ”vuorisaarnaa”, mutta koska niitä ei pikakirjoitettu, ei meillä niistä ole tietoa. Matteuksen vuorisaarna on kokoelma ydinlauseita, ei tavallinen esitelmä eli puhe.

- Eikö vuorisaarna siis anna meille todellista käsitystä siitä, millä tavalla Jeesus puhui ja opetti?

- Ehdottomasti se antaa meille oikean käsityksen Jeesuksen opetuksen sisällöstä ja hengestä, joskaan ei hänen sanojensa muodosta.

- Miksi ei muodosta?

- Sentähden etten usko kenenkään elävän ihmisen pitemmässä esitelmässä puhuvan ainoastaan mietelauseita. Pikemmin voisin uskoa, ettei Jeesuksen tapana ollut esitelmöidä, vaan sopivassa tilaisuudessa lausua muutamia ytimekkäitä sanoja. Evankeliumit eivät ainakaan ole säilyttäneet muunlaisia hänen julkisia saarnojaan kuin vertauskuvallisia kertomuksiaan, - ja ettei hän niitä

kaikkia kertonut yhdellä kertaa, lankeaa myös luonnostaan. Sentähden vuorisaaarna on Jeesuksen eri tilaisuuksissa antamista opetuksista, ja määrättyssä tarkoituksessa, kokoonkyhäty puhe, - mikä ei tietenkään estä, että tämä taiteellisesti ja filosofisesti ehjä, tämä ihmeellisen ihana vuorisaaarna on ensimmäisellä sijalla koko maailman kirjallisuudessa.

- Missä tarkoituksessa se siis on kokoonkyhäty?

- Seistäkseen merkkipylyväänä vanhan ja uuden ajan välimailloilla. Vanhalla ajalla olivat syvimmit elämänopekukset ainoastaan esoteristeja varten, s.o. ainoastaan niitä varten, jotka olivat etsineet ja tulivat pyytämään ja osoittautuivat kypsiksi. Mutta nyt uudella ajalla ilmaistaan hengen syvimmit salaisuudet kaikille: pelastuksen tie on kaikille avoinna. Mutta kaikki eivät kutsua kuule. Ainoastaan kella on korvat kuulla, hän kuulee. Sentähden Matteus antaa vuorisaaarnan kuulua kaikille - ja kansanjoukot hämmästyvät. Mutta vaikka Jeesus puhuttelee kaikkia, eivät kaikki häntä ymmärrä eivätkä kaikki häntä seuraa. Ja niin hänen sanansa ja opetuksensa jäävät niiden varalle, jotka tulevat hänen opetuslapsikseen. Toisin sanoen: kuka tahansa kansanjoukosta voi tulla esoteristiksi, mutta jokainen ei tule. Mitä siis vuorisaaarna on?

- En nyt huomaa, mihin tähtäätte.

- Vuorisaaarna on lyhyt esitys kristinuskosta. Ei kukaan kristitty saata vuorisaaarna sivuuttaa. Vuorisaaarna on hänen arvostelunsa mittapuu ja samalla hänen tuomarinsa. Ihmiset ovat leikitelleet kristinuskon käsitteellä. He ovat riidelleet ja käyneet sotia kristinuskon opeista. He ovat järjestäneet valtionsa kristillisiksi. He ovat vuosisatojen vierieessä rakentaneet tuhansia kristillisiä kirkkoja, - ja he ovat unohtaneet ainoastaan yhden asian: ottaa selvää siitä, mitä kristinuskko on. Kristinuskko on Jeesuksen Kristuksen elämänymmärryksen omaksumista, ja kristitty on vain se, joka seuraa Jeesusta. Kristinuskon ydinopit selviävät vuorisaaarnasta, ja vuorisaaarna on jokaisen kristityn kristillisyyden mittapuu.

- Sanoitte vuorisaaarnan seisovan merkkipylyväänä kahden ajan välillä ja sisältävän kristinuskon ytimen. Silloin teette Kristuksen esiintymisestä käännekohtan ihmiskunnan historiassa ja olette kuitenkin tässä suhteessa yhtä mieltä kristillisten kirkkojen kanssa?

- Niin olen. Jeesus Kristus pani alulle uuden aikakauden ihmiskunnan kehityksessä ja elämässä, mutta ei siinä merkityksessä kuin kirkot uskovat. Kirkot opettavat, että Jeesus kuolemallaan sovitti ihmiskunnan synnit, mutta tämä on puhtaasti teologinen kysymys, joka ei ole missään tekemisessä Jeesuksen omien, esim. hänen vuorisaaarnassa antamiensa, opetusten kanssa. Pyydän sentähden, että sivuutamme teologiset kysymykset ja kiinnitämme huomiomme tosiseikkoihin.

- Eikö Kristus siis ollut Jumalan poika?

- Tuokin on teologinen kysymys, siinä mielessä kuin sen teette. Jos vastaan myöntävästi, johtuu mieleenne kirkon antama kuva Jumalasta, joka omassa persoonassaan astuu alas maan päälle. Jos vastaan kieltävästi, luulette minun tarkoittavan, että Jeesus oli tavallinen kuolevainen,

uskonnollinen nero tietysti, mutta haaveilija, joka omassa ja toisten mielikuvituksessa oli niin pyhittynyt, että uskalsi omaksua nimen Jumalan poika.

- Mikä hän sitten oli?

- Ihminen hän ainakin oli.

- Mutta kuinka hän saattoi alkaa - ei uutta ajanlaskua, vaan - uutta aikaa, jos hän oli vain ihminen?

- Hän ei ollutkaan ”vain” ihminen. Hän oli ihminen, jossa Jumala eli. Hän oli Jumalan poika. Mutta hän ei ollut Jumalan ”ainoa” poika eikä ”Jumalan poika” yliluonnollisessa merkityksessä. Hän oli ”veljistä ensimmäinen”, sillä hän oli todellisuudessa, *in actu*, sitä, mitä me kaikki olemme mahdollisuuksiemme puolesta, *in potentia*. Itse hän sanoo, että meitäkin on nimitettävä Jumalan pojiksi (katsokaa seitsemättä autuudenjulistusta). Hän tunsii Jumalaa, olemassaolon ja elämän henkeä, syvemmin kuin kukaan meistä ja syvemmin kuin kukaan ennen häntä. Älkäämme unohtako, että profeettoja oli ollut ennen Kristusta, profeettoja ei ainoastaan juutalaisilla, vaan kaikilla kansoilla. Kaikki nämä profeetat olivat ihmisille paljastaneet Jumalan hengen syvyyksiä, kukin oman henkensä kykyjen ja tietojen mukaan. Mutta kaikki olivat kääntyneet joko aikalaistensa tai oman kansansa tai erikoisen ihmisryhmän puoleen; yleispätevä heidän julistuksessaan oli samalla vaikeatajuisin. Buddha nousi kyllä kansallisten ja aikarajojen yläpuolelle, hänen saarnansa kohdistui ihmisiin yleensä, mutta hänen opetuksensa siveellinen näkökulma painosti kärsimystä liian intensiivisesti miellyttääkseen toiminnanhaluista ihmistä. Sentähden Jeesus Kristus aloitti uutta aikaa koko ihmiskunnalle. Hän toi elämänymmärryksen, uskon ja siveellisen pohjan elämälle, jommoista ennen häntä ei ollut. Hän paljasti Jumalan olemuksen uudella tavalla. Hän saarnasi ja opetti Isästä, elämän Hengestä, joka on hyvyys, rakkaus, laupeus, mutta jonka valtakunta ei ole tästä maailmasta. Tässä näkyväisessä kosmoksessa vallitsee, ainakin toistaiseksi, n.s. paha kaikissa muodoissaan: vihana, vainona, kärsimyksenä, onnettomuutena, sairautena, tuskana. Isän valtakunnassa taas ”tapahtuu Jumalan tahto”, s.o. siinä vallitsee rakkaus, autuus, ilo, onni, rauha, sopusointu ja kaikki hyvä. Vaikka kaikki profeetat olisivat olleet kotoisin hengessään Jumalan valtakunnasta, ei kukaan ennen Kristusta ollut osannut tuoda sitä valtakuntaa maan päälle niin yleispätevässä, yksinkertaisessa ja syvästi inhimillisessä muodossa kuin Jeesus. Jeesus oli täten erikoisasemassa. Hänen silmänsä näki kauemmas, hänen sydämensä tunsii inhimillisemmin ja hänen sanansa kuvasivat yleistajuisemmin hengen valtakuntaa kuin yhdenkään profeetan ennen häntä. Hänestä alkoi täten ihmiskunnalle uusi siveellinen ajanjakso.

- Tuo sananne, että profeetat olivat kotoisin hengen valtakunnasta, oli sangen kuvaava. On siis olemassa kaksi ”valtakuntaa”: hengen ja aineen?

- On, niinkuin Jeesus sanoi: Jumalan ja mammonan.

- Ja me ihmiset kuulumme kumpaiseenkin?

- Syntyperämme nojalla kuulumme molempiin, vaikka enimmäkseen tyydymme mammonan eli aineen valtakuntaan.
- Mutta profeetat riistäytyivät irti aineen vallasta ja tunsivat olevansa hengen valtakunnan lapsia?
- Aivan niin.
- Ja Jeesus Kristus oli profeetoista voimakkain, kokenein, suurin? Mutta nythän minä ymmärränkin, mikä oli hänen Jumalanpoikuutensa!
- Ainakin jonkun puolen siitä.
- Eikö hän ollut hengen valtakunnan jäsen, joka ojensi auttavan kätensä aineen eli mammonan pimeydessä vaeltaville ihmisveljilleen, kutsuen heitäkin ottamaan osaa synnynnäiseen perintöoikeuteensa? Nyt ymmärrän, että tämä seikka ei ole teologinen kysymys. Se on ilmeinen tosiasia, käsinkoskettava todellisuus. Sitä Jeesus opetti, ja ilman sitä taustaa emme ymmärrä häntä emmekä hänen oppiaan.
- Niin, semmoinen oli hänen oppinsa ja elämänsä. Voimme siis edetä ja käydä tarkastamaan itse vuorisaarnaa.

II.

TAIVASTEN VALTAKUNNAN PORTTI.

- Te olette jakanut vuorisaarnan suomennoksessanne, arvatenkin sisällön mukaan, omalla tavallanne lukuihin, enkä siitä tahdo riidellä kanssanne. Mutta mieleni tekisi tietää, minkätähden olette varustanut n.s. kahdeksan autuutta otsikolla ”taivasten valtakunnan portti”.

- Vuorisaarna kuvaa elämää hengen eli taivasten valtakunnassa; mikä silloin on luonnollisempi, kuin että alkuun on asetettu muutamia lauseita, jotka selvästi ja lyhyesti sanovat, kelle ovi avataan ja mikä odottaa oven sisäpuolella? Nämä autuuden julistukset oli opittava ulkoa muistamaan!

- Tässä välillä pieni kysymys. Se on turha, mutta teen sen kaikkien väärinkäsitysten välttämiseksi. Eihän taivasten valtakunta ole sama kuin kuolemanjälkeinen elämä?

- Kysymyksenne ei suinkaan ole turha. Te aavistatte ja ymmärrätte kyllä totuuden, mutta väärinkäsitys tässä asiassa on niin yleinen, että on varmasti hyödyksi ja avuksi, jos heti suoraan sanomme: taivasten valtakunta ei ole ollenkaan sama kuin kuolemanjälkeinen elämä. Jos ihminen kuolee mammonan pimeydessä, kuuluu hänen elämänsä tuonelassa taivasten valtakunnan ulkopuolella, niinkuin se oli kulunut maan päällä.

- Onko hän siis kadotettu?

- Tavallaan, mutta ei ikuisiksi ajoiksi. Jos ei kirkko olisi papillisissa kokouksissaan keskiajalla julistanut pannaan jälleensyntymisoppia, tietäisivät tänä päivänä kaikki kristityt, että ihmisen henki syntyy uudestaan maan päälle: se palaa tänne kärsimyksen laaksoon siihen saakka, kunnes ihminen valitsee taivasten eli hengen valtakunnan elämän ja siten kasvattaa itsestään henki-ihmisen, joka ei enää ole mammonan ja kuoleman orja.

- Olen kyllä kuullut tästä jälleensyntymisopista, joka itämailla on yleisenä uskona. Onko se siis oikea oppi?

- On varmasti, mutta voimme sen toistaiseksi syrjäyttää - teologisena tai pikemmin luonnontieteellisenä kysymyksenä. Olkaamme vain selvillä siitä, että taivasten valtakunta ei ole kuolemanjälkeinen elämä, vaan henkinen olotila, joka on ikuisuudessa ja siis ajasta riippumaton. Se on meidän takanamme nyt, niinkuin se on kuoleman jälkeen, sillä eroituksella vain, kuten Jeesus sanoo, ”että nyt on otollinen aika”. Nyt on vaali tehtävä. ”Vaeltakaa, niin kauan kuin teillä valo on.”

- Tämän luulen ymmärtäväni.

- No niin, pankaa nyt merkille ensimmäinen sana autuudenjulistuksissa, sillä se kuvaa taivasten valtakunnan elämää ja sanoo, mikä odottaa sisälle pyrkijää. Tämä sana on ”autuaita”. Mitä sillä ymmärrätte?

- Autuas on kai se, joka elää ikuisessa rauhassa ja onnessa.

- Niin, ilman teologista sivumakua. Autuutta ei saa käsittää metafyyksilliseksi olotilaksi, jota voi kokea vasta ruumiista irtauduttua. Olen suomennoksessa säilyttänyt tämän sanan, koska se on mielestäni kaunis ja merkitykseltään syvempi kuin ”onnellinen”. Latinalainen alkuteksti sanookin *beati* ja sen mukaan europallaiset käännökset *beati*, *blessed*, *selig*, *saliga* j.n.e.; ranskankieli yksin, jolla ei ole vastaavaa sanaa, sanoo *heureux*, ”onnelliset”. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *makarioi*. Tämän sanan käyttö osoittaa, että tekijä on tahtonut puhua ylönvaltisuudesta, taivaallisesta onnesta, sillä muuten hän olisi voinut käyttää sanaa *eutykhees* tai *eidaimoon*. *Makar* eli *makarios* sanottiin ihmisestä, jonka onni oli yhtä suuri ja samanlainen kuin jumalien, sillä jumalain autuutta kuvailtiin sanalla *makar*. Samaa sanaa käytettiin myös vainajista, nim. niistä, jotka olivat päässeet autuaitten saarille ja tulleet jumalien kaltaisiksi. Näin ollen ei ole ihmeteltävä, että kristitytkin ovat sekoittaneet yhteen käsitteitään taivasten valtakunnasta ja kuolemanjälkeisestä elämästä. Sitä tärkeämpi meidän on ymmärtää, että hengen valtakunta on avoinna kaikille ”eläville” ja vain niille ”kuolleille”, jotka sitä eläessään ovat maistaneet. Mutta koska toiselta puolen kaikki vainajat viettävät ylen onnellista elämää ”taivaassa” ennen jälleensyntymistään, on tahdottu teroittaa, että taivasten eli hengen valtakunnan elämä ei ole ainoastaan korkeinta onnea maallisin silmin katsoen vaan korkeinta ”taivaallistakin” onnea, mitä ihmiset kuoleman jälkeen yleensä kykenevät nauttimaan. Tätä kaikkea kuvaavat mielestäni hyvin sanat *makarioi*, *beati*, ”autuaat” j.n.e., ja tämä on samalla Jeesuksen opin positiivinen siveellinen pohja. Näettehän eron tämän ja buddhanopin välillä?

- Ero on selvä. Buddhan oppi *nirvaanasta* painostaa kärsimyksen sammumista ja on pikemmin negatiivinen luonteeltaan, jota vastoin, kuten sanoitte, Jeesuksen puhe nimenomaisesta autuaallisesta onnesta on positiivisesti mukaansa tempaava.

- Niin, olemassaololla ei voi viime tingassa olla muuta tarkoitusta. Toisin sanoen: koska ikuisella olemassaololla ei voi olla mitään ajallista ”tarkoitusta”, täytyy sen järjellinen tarkoitus piillä sen omassa itsessään, s.o. sen täytyy olla ikuista onnea - tai jos niin tahdotte: ikuisesti kasvavaa, laajenevaa, syvenevä onnea. Ja ohimennen: onko onni sama kuin muuttumattomuus eli laiskuus?

- Minusta ei, vaikka ikuista elämää usein niin käsitetään.

- Niin, se on hirvittävä väärinkäsitys. Onni ja autuus on työssä, hyvässä, siunausta tuottavassa työssä - vaihdellen tietysti levon kanssa, - ja koska työ aina on vaikeuksien ja esteiden voittamista, ei onnikaan sulje itsestään ulos kärsimystä. Kärsimystä voi olla, mutta onni voittaa kärsimyksen.

Nyt olemme siis todenneet, että oven takana taivasten valtakunnan elämän onni ja autuus odottaa sisäänpyrkijöitä.

- Mutta vielä ette ole selittänyt, minkätähden käytätte nimitystä ”portti” eli ”ovi”.

- Ovi eli portti sulkee asiattomat ulos, avautuen ainoastaan niille, joilta ”pääsy ei ole kielletty”. Taivasten eli hengen valtakunnan portti määrittelee, ketkä ovat kelvolliset astumaan valtakuntaan. Tämä määrittely annetaan autuudenjulistuksissa.

- Toisin sanoen siis taivasten valtakuntaan kelpaavat: hengessään köyhät, lempeät, murheelliset, oikeamielisyyttä janoavat, armeliaat, puhdassydämiset, rauhantekijät ja oikeamielisyyden takia vainotut?

- Juuri niin, ja tahdomme kohta tutkia tarkemmin näitä ehtoja. Sallikaa minun vain huomauttaa, että nuo kahdeksan autuudenjulistusta jakautuvat neljään pariin: ensimmäinen ja viimeinen, toinen ja seitsemäs, kolmas ja kuudes, neljäs ja viides. Kuvitelkaa, että ne ovat pujotetut nuoraan; nostakaa nuoraa keskeltä, niin yhteenkuuluvat autuudet joutuvat rinnatusten ja koko laite muodostaa todellisen ahtaan portin. Tulette kohta huomaamaan, että tämä ei ole mielivaltainen menettely.

- Sangen kiintoisa keksintö! Sitäkö varten olette muuttanut toisen ja kolmannen julistuksen järjestyksen? Panin äsken merkille, että teidän suomennoksessanne ”lempeät” ja ”murheelliset” ovat päinvastaisessa järjestyksessä kuin tavallisessa raamatussa.

- Vai panitte sen merkille? No niin, jos olisin sen mielivaltaisesti tehnyt, silloin voisi sanoa, että Matteuksen evankeliumin kirjoittaja ei luultavasti itse ajatellut säkeitä parittain eikä niiden muodostamaa porttia. Mutta kuulkaa nyt, kuinka asian laita on. Olin miettiessäni nähnyt, että julistukset jakautuvat parittain ja että tavallisen järjestyksen mukaan toinen ja kuudes, kolmas ja seitsemäs kuuluivat yhteen. Mutta koska tämä ei ollut mielestäni johdonmukaista, kysyin itseltäni, ovatko autuudet samassa järjestyksessä kaikissa teksteissä. Rupesin etsimään, ja tiedättekö, minkä löydön tein? Siinä tekstissä, jota pidetään toisena alkutekstinä, Hieronymuksen neljännellä vuosisadalla suorittamassa latinalaisessa käännöksessä, jonka prof. C. Tischendorf v. 1850 julkaisi painosta kopioituaan latinankielisen tekstin paraimman ja vanhimman käsikirjoituksen (n.s. *codex amiatinus*) mukaan, oli autuudenjulistusten järjestys semmoinen kuin sen olla piti! Tämä seikka viittaa mielestäni siihen, että keksintöni ei ollut tuulesta temmattu.

- Sehän oli todella merkillistä.

- Niin, tämä on tärkeä seikka, kuten näette, kun nyt ryhdymme julistuksia tarkastamaan. Mennään järjestyksessä. Ensimmäinen kuuluu: ”autuaita köyhät hengessään, sillä heidän on taivasten valtakunta”, ja viimeinen: ”autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta”. Nämä kuuluvat yhteen - muodollisesti jo senkin nojalla, että jälkilause molemmissa on sama. Huomatkaa predikaatin nykyaikainen muoto molemmissa lauseissa: ei ole siis kysymys lupauksesta, kuten toisissa julistuksissa (esim. ”tulevat perimään”), vaan toteamisesta:

”heidän on taivasten valtakunta”. Tämä ensimmäinen pari osoittautuu siis vankaksi ja perusteelliseksi, ehkä saamme sanoa tärkeimmäksi: tämä ehto on ensimmäisenä täytettävä, sitten vasta kykenee toisiin.

- Huomaan teidän suomennoksessanne pari poikkeusta vanhasta. Sanotte ”köyhät hengessään”, jota vastoin kielellisesti korjatussa vanhassa suomennoksessa sanotaan ”hengessään köyhät”, joka minusta on luonnollisempi sanajärjestys. Ja ”vanhurskas” sanan asemasta käytätte sanaa ”oikeamielinen”. Miksi?

- Vanhurskas on vanha ja kaunis sana, mutta epäselvä. Mitä se merkitsee? Se vivahtaa ”hurskas”-sanaan ja tuo mieleen teeskennellyn ilmeen. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *dikaiosynee*, latinalaisessa *iustitia*. Eurooppalaiset käännökset sanovat *giustizia*, *justice*, *righteousness*, *Gerechtigkeit*, *rättfärdighet*, joissa kaikissa kaikuu sana ”oikeus”. *Dikaiosynee* ja *iustitia* vastaavat toisiaan, sillä edellisen juuri on *dikee*, oikeus (oikeuden jumalatar) ja jälkimäisen juuri on *ius*, oikeus. ”Oikeamielisyys” on täten - ainakin toistaiseksi - paras suomennos.

- Ei sana ”vanhurskas” minuakaan miellytä, mutta ei sillä sanakirjojen mukaan ole muuta merkitystä kuin ”rättfärdig, rättrådig”.

- Annamme asian olla *sub iudice*. Välttämätöntä vain on tietää, että ”vanhurskas” merkitsee ”oikeamielinen” eikä tarkoita mitään hurskasta jumalisuutta.

- Siirtäkäämme nyt ensimmäiseen autuuteen.

- Niin, ”autuaita köyhät hengessään” kuuluu kreikaksi *makarioi hoi ptookhoi too pneumati* ja latinaksi *beati pauperes spiritu*. Kuten huomaatte olen säilyttänyt alkutekstien sanajärjestyksen.

- Mutta miksi?

- Muistattehan, että ennen sanottiin suomeksi Lutherin mukaan ”henkisesti vaivaiset”, joka antoi aiheita siihen hulluun väärinkäsitykseen, että tyhmät, yksinkertaiset, henkisesti alaikäiset ihmiset olivat erikoisesti armoitettuja olentoja ja että toiselta puolen älykkäät, nerokkaat, viisaat olivat Jumalalle vastenmielisiä. Uusi suomennos ”hengessään köyhät” on erinomainen edistysaskel, sillä sen merkitystä voi kuvata näin: ”ne, jotka hengessään tuntevat olevansa köyhiä, ne, jotka kaipaavat henkeä”. Eikö niin?

- Epäilemättä. Ja sitä kai teksti tarkoittaa?

- Voihan sen niinkin ymmärtää. *Datiivi too pneumati* voi määräyksenä kuulua *hoi ptookhoi* sanalle ja siis ilmaista, missä kohden köyhyys tuntuu tai mistä on köyhä. *Ptookhos*-sana merkitsee nimittäin ”kerjäläinen” alkuaan ja *hoi ptookhoi too pneumati* voidaan suomentaa joko ”ne, jotka ovat kerjäläisiä hengessä” tai vielä paremmin ”ne, jotka kerjäävät henkeä”. Jälkimäinen suomennos tuokin sisältää lauseeseen. Jokainen ihminen saattaa tuntea itsensä köyhäksi hengen puolesta, hengen asioissa, henkisessä tiedossa ja elämässä, ja jos hän silloin kaipaa ja ”kerjää” henkeä,

voidaan häntä sanoa autuaaksi, koska Jeesuksenkin sanojen mukaan ”taivaallinen Isä antaa pyhän hengen niille, jotka häneltä sitä anovat!” (Luukk. XI: 13).

- Eikö teksti siis ole näin ymmärrettävä?

- Ei, taikka ainakin vain sivumennen. Pääasia on toinen tulkinta. Ottakaa nimittäin huomioon, että Luukkaan evankeliumissa on parallellipaikka. Kuudennessa luvussa kerrotaan Jeesuksesta: ”Ja hän nosti silmänsä ja katsoi opetuslapsiinsa ja sanoi: ”autuaita (te) köyhät; sillä teidän on Jumalan valtakunta”. Sana ”hengessä” puuttuu. Alkutekstissä *makarioi hoi ptookhoi* ilman lisäystä *too pneumati*. On siis kysymyksessä köyhyys, tavallinen, aineellinen, maallinen köyhyys: ”autuaita ovat köyhät”.

- Mutta tämä on minusta huonompi tulkinta! Kaikki köyhät ja kerjäläisetkö siis olisivat autuaita, heillekö kuuluisi taivasten valtakunta paljaan köyhyyden nojalla!

- Se on sananmukainen käännös.

- Olisiko Jeesus semmoista tarkoittanut?

- Jeesuksen tarkoitus selviää rinnakkaisjulistuksesta: ”autuaita ne, joita oikeamielisyyden takia vainotaan”. Köyhät ja oikeamieliset! Ketkä ne ovat? Kerjäläiset, jotka varastavat? Köyhät, jotka kadehtivat rikkaita? Sosialistit, jotka huutavat yhteiskunnan vääryyttä? Kommunistit, jotka vallankumouksessa ”jakavat tasan” ja itse pääsevät pohatoiksi? Ahneet ja saiturit, jotka aina ovat mielestään köyhiä? Näitkö Jeesus, ihmistuntija, tarkoittaa? Ei lainkaan. He ovat hänen mielestään rikkaita, sillä heidän sydämensä on kiinni tämän maailman tavaroissa. ”Köyhillä” Jeesus tarkoittaa niitä, jotka samalla ovat ”oikeamielisiä, oikeudentuntoisia”, joiden sydän on vapaa mammonan vallasta, jotka eivät mitään ajattele ”omistavansa”, vaan ovat kuin huoneenhaltijoita, joiden huostaan yhteistä omaisuutta on uskottu. ”Köyhyys”-sanalla on Jeesuksen suussa psykologinen merkitys. Se ei ole sama kuin puute, varattomuus, kurjuus, sillä kurjuus usein herättää pahoja haluja, vaan se on sydämen vapaaehtoinen luopuminen maallisista rikkauksista ja omistuksista ja sen väsymätön toivomus ja rukous, että maallista hyvää riittäisi kaikille, että taloudellinen elämä järjestyisi rakkauden ja veljeyden pohjalle. ”Köyhä” on siis se, joka ei itselleen vaadi eikä itseään ajattele, vaikka hän olisi maallisesta rikaskin. Ensimmäiset kristityt koettivat ratkaista tämän pulman siten, että kaikki omaisuus oli heillä yhteistä.

- Siis kommunistinen, bolshevistinen periaate käytännössä toteutettuna?

- Ei ollenkaan, sillä Jerusalemin seurakunta oli vapaa, s.o. kenenkään ei ollut pakko siihen liittyä. Joka siihen pyrki, hän vapaaehtoisesti toi tavaransa ja omaisuutensa apostolein jalkain juureen. Huomatkaa: apostolein. Seurakunta hävisi, kun ei enää ollut apostoleita. Yritys olikin teennäinen. Ei voi asettaa laiksi ja säännöksi semmoista, joka ollakseen todellista riippuu ihmisen sydäimestä ja omastatunnosta. Jerusalemin seurakunta menestyi niin kauan kuin apostolein voimakas henki ja esimerkki sitä ylläpiti. Mutta ihmisen täytyy oppia ”köyhäksi” missä oloissa tahansa. Ja kun

ymmärrämme, mitä köyhyydellä tarkoitetaan, ymmärrämme myös, että semmoisessa merkityksessä köyhä ihminen on autuas, onnellinen. Matteuksen evankeliumin tekijä onkin tahtonut tätä painostaa lisäämällä sanan *too pneumat*, hengessä. Hän on vain tarkoittanut sitä määräykseksi sanalle *makarioi*, autuaita. Siis: ”köyhät ovat hengessään autuaita” - ”autuaita köyhät hengessään”. Sentähden olen suomennoksessa säilyttänyt alkutekstin sanajärjestyksen. Tässä on itse asiassa annettu meille Jeesuksen mieleisen köyhyyden mittapuu: se tekee meidät hengessämme autuaaksi, onnelliseksi, rauhalliseksi. Jos siis ken - juuri suhteessaan aineelliseen maailmaan, mammonaan - on hengessään onnellinen, koska hän vapaana sen pauloista tuntee olevansa mammonan herra, on hän ”köyhä”.

- Onko hän aina samalla taloudellisesti hyvin voipa?

- Ette käsitä asiaa, jos noin kysytte. Ei tässä ole puhetta ulkonaisesta. ”Köyhä” ihminen voi olla taloudellisesti kerjäläisen asemassa. Sitähän profeetat ja apostolit tavallisesti ovat olleet ja ovat! Jeesus Kristus itse ensimmäisenä! Buddha samoin. Kukaties jokainen herätessään luopuu tavaroistaan, jos hänellä niitä on. Hengen elämä alkaa aina sydämen luopumisella, sydämen köyhyydellä, ja tämä pukeutuu ulkonaiseen, ikäänkuin symboliseen tekoon. Mutta painopiste ei ole ulkonaisissa, vaan sisäisissä. Sen sydämestään köyhä pian huomaa. Ja sentähden hän ei pelkää, jos kohtalo määrää hänet omaisuuttakin hoitamaan, - sitähän esim. apostolit saivat tehdä köyhäin seurakunnassa Jerusalemissa! Hän vain hoitaa omaisuuttaan niinkuin apostoli.

- Nyt ymmärrän. Tämä todella valaisee autuuden julistuksia.

- Niin, te huomaatte nyt, että voidakseen astua taivasten valtakuntaan, täytyy pyrkijän olla köyhä. Mutta kun hän on köyhä, on hän samalla jo valtakunnassa. Ensimmäinen ehto on täytetty. Ja se on ehdoton ehto. Sen perästä vasta toiset ovat mahdolliset.

- Kovin minua haluttaakin kuulla nyt seuraavista.

- Toinen pari kuuluu: ”autuaita lempeät, sillä he tulevat perimään maan” ja ”autuaita rauhanrakentajat, sillä heitä tullaan nimittämään Jumalan pojiksi”. Huomaatteko, että jälkilauseissa on tässäkin yhteyttä: ”periä” ja ”pojat”?

- Vanhassa suomennoksessa on ”lapset”.

- Sekään ei muuttaisi kyseessä olevaa asiaa, mutta se on väärä suomennos. Alkutekstissä on *hyios*, latinaksi *fili*; ranskalainenkin testamentti sanoo *fi*ls, mutta italialainen lieventää sen *figliuoli*’ksi, ja muut sanovat jo *children of God*, *Kinder Gottes*, *Guds barn*, joka on Lutherin käänös. Mutta eihän meillä ole syytä salata totuutta! Kreikkalainen *hyios* ei merkitse mitään muuta kuin (isän) ”poika”, ruotsiksi *son*. Väärä käänös on johtunut siitä ennakkoluulosta, että Jeesus yksin oli ”Jumalan poika”. Evankeliumi kuitenkin omilla sanoillaan todistaa että ”lempeät ja rauhanrakentajat” ovat niin merkittäviä ihmisiä, että heitä tullaan nimittämään ”Jumalan pojiksi”; heidät nostetaan siis Jeesuksen tasalle.

- Eikö tämä juuri ole liioiteltua? Sitä kai kääntäjät ovat tahtoneet välttää käyttämällä lievempää lapsi-sanaa.
- Mitä syytä meillä on ”parannella” evankeliumin tekstiä? Eikö tehtävämme ennen kaikkea ole sitä ymmärtää?
- No mitenkä siis selitätte tämän kohdan?
- Kaikki riippuu siitä, että ymmärrämme, mitä sanoilla ”lempeät” ja ”rauhanrakentajat” tarkoitetaan. Se mikä meitä ensin hämmästyttää, voi silloin käydä tajuttavaksi.
- Olette tässäkin kohden käyttänyt toisia sanoja: vanhan ”sävyisän” asemasta ”lempeät” ja ”rauhantekijäin” tilalla ”rauhanrakentajat”. On kai painava syy?
- Epäilettekö? Jos ei suomennokseni vastaa alkutekstiä paremmin kuin vanha käännös, on syynä suomalaisen korvani heikkous. Mutta sitä varten näissä kommentaarioissa valaisen asioita. Tahdotte siis ensinnäkin tietää, minkätähden ”sävyisä” on muutettu ”lempeäksi”. Tämä sana kuuluu kreikkalaisessa tekstissä *praeis*, versio vulgatassa *mites*; suomeksi ”lempeät”. Sana ”sävyisä” merkitsee ruotsiksi ”foglig, undfallande” ja painostaa siis ”sävyisän” ihmisen suhdetta toisiin: häntä on helppo taivuttaa, hän mukautuu, hän alistuu. Sitä ei ole lainkaan tarkoitettu - se on peräti negatiivinen ominaisuus. *Praeis* kuvaa niitä ihmisiä, jotka luonteeltaan ovat hellämielisiä, lempeitä, hiljaisia, hyviä, joka on positiivinen ominaisuus. Ranskalainen käännös sanookin *doux*, mutta muut hieman horjuen *mansueti, meek, sanftmütigen, saktmodiga*, jotka sanat kuitenkin kaikki ovat parempia kuin ”sävyisät”. Lempeä ja hiljainen voi olla horjumaton, järkähtämätön, mutta voiko sävyisä sitä olla?
- En tiedä. Eiköhän?
- Ratkaisu riippuu siis suomalaisesta kielikorvasta. Autuuden julistuksessa joka tapauksessa tarkoitetaan niitä, jotka ovat positiivisesti ja aktiivisesti lempeitä, hiljaisia, myötätuntoisia, ymmärtäväisiä toisia kohtaan ja antavat heille anteeksi, mutta eivät suinkaan ole arkoja, pelkureita, ”holtittomia”.
- Mutta sanoihan Jeesus itse: ”käännä vasen poski -”
- Ja luuletteko hänen sillä kehoittaneen pelkuruuteen? Silloin ette ymmärrä Kristuksen oppia. Mutta tähän palaamme myöhemmin.
- Suokaa anteeksi keskeytykseni, joka oli tuulesta temmattu. Uskon olevani selvillä ”sävyisä” ja ”lempeä” sanan erosta, niinkuin te sen käsitätte.
- Kiinnitämme siis huomiomme toiseen käännökseen ”rauhanrakentajat”. Kreikkalaisessa tekstissä on *eirenopoioi*, latinalaisessa *pacifici*. Samanmukaisesti italialainen testamentti sanoo *pacifici*, englantilainen *peace-makers*, saksalainen *friedfertigen*, ruotsalainen *fridsamma*, mutta ranskalainen

ceux qui procurent la paix, joka paraiten vastaa evankeliumitekstin henkeä. Tässä on näet taasen ero passiivisuuden ja aktiivisuuden välillä. Jos sanomme ”rauhantekijät”, jää pääpaino sanalle ”rauha” ja sivuseikaksi, miten se on saatu aikaan. Tätä tahdon välttää sanomalla ”rauhanrakentajat”, sillä ”rakentaminen” ilmaisee, että on tehty jotakin, on puuhattu, on toimittu rauhan aikaansaamiseksi.

- Vastaako tämä sitten paremmin alkutekstin sanamuotoa?

- Vastaa, kun oikein ymmärrämme kreikkalaista sanaa *eireenopoioi*. *Eireene* on ”rauha” ja ennen kaikkea sitä ”rauhaa maan päällä”, jota enkelit lauloivat Jeesuksen syntyessä (Luukk. ev. II: 14). *Poioi* johtuu sanasta *poiein*, joka on erittäin positiivinen sana: ”saada aikaan, rakentaa, luoda”. *Poiein*-sanasta tulee esim. *poieesis*, ”runous”! Vaikka *eireenopoios* jokapäiväisessä puhekielessä saattoi merkitä m.m. ”rauhhoittaja, tyynnyttäjä”, oli sen varsinainen, alkuperäinen ja niin sanoaksemme juhlallisempi merkitys ”rauhan aikaansaaja”, ”rauhan rakentaja”.

- Hm. Minusta olette miltei pedanttimainen näissä merkitysten vivahduksissa ja määrittelyissä.

- En ollenkaan, jos käsitätte, mihin tähtään. Muistakaa, että autuuden julistuksessa on puhe niistä, jotka saavat aikaan ja rakentavat rauhaa maan päälle.

- Siis esim. sotapäälliköt?

- Sotapäälliköt saavat kyllä aikaan rauhaa, kun ovat voittaneet vihollisensa, mutta se rauha tulee silloin itsestään. Siitä Jeesus ei puhu.

- Tuskin raamatunlausetta on koskaan niin ymmärrettykään. Rauhan rakentajat ovat siis niitä ihmisiä, jotka saavat riitapuolet sopimaan keskenään, - tuomarit esim.?

- Pikemmin sitä. Toisten asioihin sekaantuminen on harvoin paikallaan, mutta ”tuomion” lausuminen, kun vedotaan puolueettoman oikeudentuntoon, on luonnollinen ja inhimillinen teko. Varsinaisesti ei kuitenkaan autuuden julistus sitä tarkoita.

- Mitä sitten?

- Rauhan rakentajat ovat niitä ihmisiä, joiden elämä ja työ tähtää rauhan aikaansaamiseen maan päällä, jotka työskentelevät Jumalan valtakunnan puolesta, ikävöiden sitä profeettain ennustamaa aikaa, jolloin maan päällä vallitsee rauha.

- Tämä on hieman epämääräistä. Eivätkö sodatkin valmista sitä aikaa? Kaikki sankarit, jotka kunnian kentällä kaatuvat, uskovat palvelevansa rauhan asiaa.

- Välillisesti sitä tekevätkin, koska kaikki paha lopulta kääntyy hyväksi. Mutta rauhan rakentamisella Jeesus ei tarkoita sotaa.

- Sanoihan hän kuitenkin: ”en ole tullut maan päälle rauhaa tuomaan, vaan miekkaa” (Matt. X: 34).

- Tai niinkuin Luukas sanoo: ”vaan eripuraisuutta”, sillä tekstistä näkyy, ettei Jeesus puhu sodasta. Lisätäänhän kohta: ”sillä minä olen tullut nostamaan poikaa riitaan isäänsä vastaan ja tytärtä äitiänsä vastaan ja miniää anoppiansa vastaan; ja ihmisen vihollisiksi tulevat hänen perhekuntalaisensa” (Matt. X: 35,36). Ei ole kysymystäkään sodasta, vaan aatteellisesta erimielisyydestä. Jeesuksen seuraaja herättää paheksumista, väärinkäsitystä, vihaa ja vainoa omissa perhekuntalaisissaan: hän, opetuslapsi, ei riitele, mutta hänen ”lempeä horjumattomuutensa” saa toisten veren kuohumaan - joksikin aikaa. Se on ohimenevä ilmiö, ja entistä todellisempi rauha palautuu kerran. Rauhan rakentajilla Jeesus ei näin ollen autuudenjulistuksessa tarkoita niitä, jotka tarttuvat miekkaan, vaan niitä, jotka työskentelevät rauhan aikaansaamiseksi oikeilla keinoilla.

- Millä?

- Keinot on määritelty rinnakkaisjulistuksessa: ”lempeät”. Jeesuksen mieleisiä rauhanrakentajia ovat ne, jotka sanan ja hengen, esimerkin ja elämän lempeällä ja hiljaisella voimalla työskentelevät ihmiskunnan onnen puolesta. Joiden sydän on täynnä rauhan ajatuksia, he tekevät sanallaan ja käytöksellään työtä rauhan puolesta. Väkivalta tai pakko, kouraantuntuva tai aatteellinen, ei kuulu heidän ohjelmaansa. Tämä on niin tärkeätä, niin erikoista Kristuksen seuraamista, että rauhan rakentajia (taivasten valtakunnassa) nimitetään ”Jumalan pojiksi”. Ja osoittaakseen, ettei heidän työnsä ole turha, vaikka inhimillisesti katsoen tuntuu, niinkuin eivät saisi mitään aikaan, lupaa Jeesus heille vielä, että he, jotka ovat lempeitä eivätkä turvaudu väärin keinoihin, lopulta ”tulevat perimään maan”. He siis lopulta voittavat. Maailma lopulta tunnustaa, että muilla keinoin rauha ja onni ei ole luotavissa. Maailma lopulta luovuttaa vallan heille.

- Tarkoitatteko, että ”lempeät rauhanrakentajat” lopulta tulevat kansojen johtajiksi ja kuninkaiksi?

- Ainakin vertauskuvallisesti. Ja jos silloin vielä on kuninkaita ja johtajia, niinkuin sanotte, on luonnollista, että lempeimmät, viisaimmat, rauhallisimmat valitaan kunniaistuimille.

- Onhan nuo näköaloja. Merkillisiä asioita kaivate esille raamatunlauseista.

- Mutta ei teennäisiä, huomatkaa se. En aseta lauseihin mitään, mitä ei niissä ole.

- Myönnän, että selityksenne tuntuvat luonnollisilta ja asiallisilta, mutta hämmästyttäviä ja ennen kuulumattomia ne ovat.

- Ihmiset eivät ole tulleet niitä ajatelleeksi. Tai ehkä ovat. En tunne paljonkaan n.s. uskovaista kirjallisuutta.

- Tuskin uskovaiset ovat tuommoisia löytöjä tehneet. He pysyvät kiltisti ”sanassa” semmoisena kuin se on painettu.

- Mutta yksityiset uskovaiset ovat hyvinkin voineet aavistaa, mistä on kysymys. Vaan jättäkäämme tämä ja siirrykäämme seuraavaan autuudenpariin. Se kuuluu: ”autuaita murheelliset, sillä heitä

tullaan lohduttamaan” ja ”autuaita puhtaat sydämeistä, sillä he tulevat näkemään Jumalan”. Huomatkaa taas jälkilauseiden yhtäläisyys: ”heitä tullaan lohduttamaan”, ”he tulevat näkemään Jumalan”. Suurin lohdutus, mikä ihmisen osalle voi tulla, on, että hän saa nähdä Jumalan, koska silloin murheen syy hänelle selviää samalla kuin murhe itse katoaa. Tämän kokenut tietää.

- Aioin juuri sanoa, että tuon tietää ainoastaan kokenut.

- Niin, mutta sen voi ymmärtää ken tahansa, jolla ei ole väärä kuva Jumalasta, s.o. jolla ei ole mielessään epäjumalan kuva. Muistakaa, että ”Jumala” on elämän henki, olemassaolon tajunta. Järjellemme Jumala siis m.m. on totuus. Ajatelkaa nyt totuuden voimaa. Oli kysymys mistä asiasta tahansa, ainahan totuus on parempi kuin tietämättömyys, epätietoisuus, epäily. En puhu ihmisistä, jotka eivät usko ”kestävänsä totuutta”, jotka mieluummin elävät ”hullun paratiisissa” kuin katsovat totuutta silmiin. Heillä on palkkansa. Valhe heitä lumoo. Mutta nythän oli kysymys järjestä. Järki ja totuus ovat tekemisissä toistensa kanssa. Järki kaipaa totuutta. Järki iloitsee totuudesta. Järkevä ja ajatteleva ihminen ei missään asiassa pelkää totuutta. Totuus on hänen korkein päämääränsä, hänen ilonsa, hänen lohdutuksensa. Mutta Jumala on paljon enemmän kuin totuus näin käsitettynä. Jumala on henki ja elämä. Jos esim. sairaudesta tiedämme totuuden, s.o. mikä sairaus on, emme silti ole sairaudesta päässeet, mutta jos tuossa totuuden tiedossa samalla olisi lääke, jos tieto samalla heti parantaisi, silloin meillä olisi kuva ja esimerkki siitä, mitä Jumala totuutena on. Jumala on totuutena samalla elämä, terveys, onni, rauha, autuus j.n.e. ”Nähdä Jumala” ei siis ole sama kuin nähdä jokin tieteellinen tai filosofinen totuus. ”Nähdä Jumala” on samalla tulla osalliseksi Jumalan totuudesta, Jumalan elämästä, hengestä ja autuudesta. Ken näkee Jumalan, hän on Jumalasta osallinen, hän on ylhäältä syntynyt, korkeudesta siinnyt. Hän on jo taivasten valtakunnassa, hän on jo saanut nimekseen Jumalan poika. Kukaan muu ei voi Isää nähdä kuin Poika.

- Tuo on korkeata kokemusta, tavalliselle ihmiselle käsittämätöntä.

- Sitä Jeesus opettaa.

- Mutta harvoin luulen, että murheellinen ja sureva ihminen saa niin korkeita kokea.

- Hyvä, että huomautitte. Ei tässä olekaan kysymys tavallisista maallisista suruista ja murheista. Autuuden julistukset on otettava rinnakkain. Tässä on vain kysymys niiden murheesta, joiden sydän on puhdas. *Penthuuntes* samoinkuin latinan *qui lugent* tarkoittaa niitä murheellisia, jotka surevat jonkun kuolemaa. Lähinnä onkin sentähden ollut se sangen inhimillinen tulkinta, että Jeesus tahtoo lohduttaa niitä, jotka kuoleman kautta kadottavat rakkaan omaisen tai ystävän. Italialainen testamentti sanookin *chi fanno cordoglio*, ranskalainen *qui sont dans l'affliction*, englantilainen *they that mourn*, saksalainen *die da Leid tragen* juuri ”sydänsuruu” ajatellen. Ainoastaan suomalainen ja ruotsalainen käännös käyttää sanaa, joka ei niin selvästi viittaa sydänsuruun jonkun kuoleman johdosta: ”murheelliset”, *de bedrövade*. Olen säilyttänyt tämän sanan omassa suomennoksessani tarkoitusta vastaavampana.

- Nyt en käsitä teitä. Semmoinen suomennoshan on vapaa, koska alkutekstissä puhutaan surusta, joka johtuu jonkun kuolemasta. Enkä muutenkaan käsitä, mitä yhteyttä surulla ja murheella on sydämen puhtauden kanssa. Suru rakkaan omaisen kuolemasta on tavallisesti koko lailla itsekäs.
- Siinäpä sen näette. Autuuden julistuksessa ei saata olla puhetta semmoisesta surusta. Sentähden on epämääräinen sana ”murheellinen”, *bedrövad*, parempi.
- En sittenkään ymmärrä mitään.
- Ymmärrätte heti, kun sanon, että tässä on kysymyksessä se suru, joka seuraa sydämen puhdistusta ja on sille ominainen.
- Selittäkää, pyydän.
- ”Puhtaat sydämeistä” eli ”puhdassydämiset” kuuluu alkuteksteissä *hoi katharoi tee kardia*, latinaksi *mundus corde*. Kreikkalainen sana *katharos* merkitsee ”liasta puhdas”, ”tyhjä”, sitten myös ”siveellisesti moitteeton, puhdas”; *mundus* samaten on ”puhdas, siisti”, sitten myös ”käytöksessään siisti, hieno”. Molemmat sanat tuovat mieleen sekä semmoista puhtautta, jota ei vielä ole liattu, että semmoista, josta lika on poistettu. Jos ajattelemme sydämen puhtautta, voi tämä olla ihmisellä luonnostaan ja silloin hänen tehtäväkseen jää säilyttää sydämensä puhtaus; tai se voi olla hänellä puhdistavan itsekasvatuksen kautta saavutettuna. Kreikkalainen sana *katharsis*, ”puhdistus, sovitus” käytettiin ammoisista ajoista saakka siitä uskonnollisesta sovitushuoneesta, jota rikoksentehtäjän piti suorittaa, ja mysterioiden aikana siitä sielun ja ruumiin puhdistuksesta, joka oli läpikäytävä, ennenkuin pyrkijä sai ottaa osaa n.s. pienempiin mysterioihin. Muistuu mieleen Buddhan mieteruno, kun hän seuraajiaan varten yhdisti oppinsa muutamaankin lyhyeen neuvoon:

Sabba paapassa akaranam,

Kusalassa upasampadaa,

Sa tshitta pariijoo dapanam

Eetam Buddhaanusaasanam,

s.o. ”luopua kaikista pahoista teoista, aikaansaada kaikkea hyvää, puhdistaa oma mielensä (sydämensä) - tämä on Buddhain ainainen ohje”. Siinä Buddha nimenomaan puhuu sydämen puhdistuksesta positiivisena ja aktiivisena toimenpiteenä, eikä meillä ole mitään syytä otaksua, että Jeesus olisi tarkoittanut ainoastaan niitä, esim. lapsia ja turmeltumattomia nuoria, joiden sydän luonnostaan vielä on puhdas. Mutta sanokaapa minulle, mikä on sydämen puhtaus?

- Tavallisesti kai sillä tarkoitetaan aistillisuudesta vapaata ja muutenkin vilpittöntä mieltä.
- Niin, Jeesus itse määrittelee asiaa, kun hän nimittää, mitä kaikkea sydäimestä voi käydä ulos: ”sillä sydäimestä lähtee pahoja ajatuksia, murhia, aviorikoksia, haureuksia, varkauksia, vääriä todistuksia, pilkkaa”. (Matt. XV: 19). Näistä vioista ja paheista on siis vapaa sydän, joka on puhdas.
- Mutta kenen sydän on puhdas, kun pahat ajatuksetkin luetaan sydäntä saastuttaviksi?
- Tepä sen sanotte: kenen? Jeesus mainitsee pahat ajatukset ensimmäisinä, sillä ne ne karkoittavat puhtauden useimpien sydäimestä. Ja mitä me näin ollen saatamme muuta ajatella Jeesuksen tarkoittaneen kuin että saastaistakin sydäntä voidaan puhdistaa?
- Onko sitten semmoisesta toivoa? Eikö ihmisten yhtämittäinen kokemus osoita, ettei ole mahdollista päästä omasta syntisyydestään ja epäpuhtaudestaan, vaan että tässä täytyy turvautua vapahtajan apuun, jotta sovinto aikaansaataisiin Jumalan kanssa?
- Teennäinen, tekisipä mieleni sanoa hysteerinen ”sovinto” velkojan kanssa on tarpeen ainoastaan sille, joka tahtoo päästä velastaan työttä ja vaivatta. Joka hiljalleen ja väsymättä suorittaa tehtäviään, hän elää ainaisessa sovussa isäntänsä kanssa.
- Tällä tarkoitatte - ?
- Että jos ihminen silmänräpäyksessä tahtoo tulla pyhäksi ja puhtaaksi sydäimestään oltuaan sitä ennen kaikella tavalla paha ja saastainen, hän surkeasti pettyy ennen pitkää, vaikka kääntymyksessä ja heräämyksessä Jumalan armo olisikin ollut ylitsevuotava.
- Mitä hänen on tehtävä?
- Hänen on pestävä sydämensä puhtaaksi joka päivä, uudestaan ja uudestaan, kunnes ei mikään tahra siihen enää pysty.
- Mutta kuinka tämä on mahdollinen?
- Buddhan sanoissa piilee keino: *sa tshitta pariijoo dapanam*, ”oman mielensä puhdistaminen”, s.o. ajatusten säännöllinen puhdistus, niiden vartioiminen ja hillitseminen. Ajatukset ovat lähimpänä ihmistä itseään, hänen tahtovaa minäänsä; ajatuksiaan hän sentähden voi oppia ohjaamaan, keskittämään, valikoimaan. Helppoa se ei ole - se on kuin nuoren villin varsan hillitsemistä, mutta kestäväälle ja väsymättömälle se käy. Miksikä siis tahtoisimme heittää toisen niskoille työn, jonka itse kykenemme suorittamaan? Ajatustemme puhdistamiseen pystymme. Ja kun sydämeämme teemme tempelin, jossa saasta ei viihdy, kyllä ”Jumalan armo” ottaa siihen asuntonsa.
- Seuraako tätä puhdistusta se murhe ja suru, josta on ollut puhe?

- Ei mikään vaikeroiva murhe, vaan hiljainen surumielisyyys, joka aiheutuu siitä, että sydän puhdistuessaan ikäänkuin tyhjenee ja kuolee maailmalle. Murhe, josta autuudenjulistus puhuu, on tyhyyden tunne, joka seuraa oman itsekkään persoonallisuuden kuolemaa. Se on murhe, jolla jos sinään on oma salaperäinen lohdutuksensa, ja sen huippusaavutus on ”Jumalan näkeminen”.

- Vaikka nämä ovat minulle ”yliluonnollisia asioita”, luulen kuitenkin ymmärtäväni, mitä tarkoitatte, ja näen, että järjestelmässä on logiikkaa.

- Kolmas autuudenpari on täten saanut selvityksensä. Nyt käännyimme neljänteen, jonka ei kauan tarvitsekaan kiinnittää huomiotamme. Se kuuluu: ”autuaita ne, jotka isoavat ja janoavat oikeamielisyyttä, sillä heitä tullaan ravitsemaan” ja ”autuaita armeliaat, sillä heitä kohtaan tullaan osoittamaan laupeutta”. Olemme jo edellä puhuneet siitä, miksi suomennoksessa olen ”vanhurskautta” sanan asemasta käyttänyt sanaa ”oikeamielisyyttä”. Tässä varsinkin semmoinen sana kuin ”vanhurskaus” voisi antaa väärän vivahduksen lauseen merkitykselle, sillä se toisi mieleemme jotain omaa - siis itsestä - pyhyttä, jota meidän pitäisi isota ja janota. *Dikaiosyneē* taas tekstissä selvästi viittaa siihen, että on ikävöitävä ”oikeamielisyyttä”, s.o. sitä mieltä, joka tahtoo oikeutta maan päälle - eikä suinkaan oikeutta vain omalle itselleen, vaan kaikille. Tätä mielen ja hengen kaipuuta ”tullaan ravitsemaan”, s.o. semmoiselle mielelle selviää, mitä ”oikeus” merkitsee sekä maalliselta että taivaalliselta näkökannalta. Oikeamielisyyttä, oikeata mieltä janoavan ihmisen järki kirkastuu. Mutta hänen oikeuden janonsa ei saa olla kiihkoisa, ei vihan aiheuttama. Silloin näet järki kirkastuu yksipuolisesti ja oikeudentunto vie anarkismiin ja väkivallan tekoihin. Sentähden Jeesus rinnakkaisjulistuksessa nimenomaan sanoo ”autuaita armeliaat”. Ainoastaan se oikeudenjano auttaa ja autuuttaa, joka samalla on rakkauden, säälin, lempeyden läpätunkema ja kannattama, - niin, jota rakkaus lietsoo ja elävöittää. Sana ”armeliaat” on kreikkalaisessa tekstissä *eleemones*, latinalaisessa *miseriordes*; molemmat tarkoittavat niitä, joilla on myötätuntoa ja sääliä sydämessään. Mitä oikeudesta maan päällä tuleekaan ilman rakkautta? Miten voimmekaan luoda ja toteuttaa oikeutta, elleimme toisiamme kohtaan ole täynnä ymmärtämystä, myötätuntoa, sääliä ja anteeksiantoa? Ei Jumalakaan taivasten valtakunnassa voi osoittaa laupeutta sille, joka ei veljiään kohtaan ole armelias näkyväisessä maailmassa. Näiden autuuden julistusten sisältö on se, että opetuslapsi, jonka sydän on hellä ja täynnä rakkautta, todella hengessään tulee valaistuksi ja saa osakseen jumalallista laupeutta, kun hän oikeutta isoo ja janoo.

- Minä tässä juuri istuin ja ajattelin, että autuuden julistukset ovat sangen korkealentoisia siveyssääntöjä, joita ei monikaan uskaltaisi sovittaa itseensä, mutta sitten muistin, minkä olette selittänyt, että nim. nämä ovat sääntöjä Jeesuksen seuraajille, hänen opetuslapsilleen, tosi kristityille eikä kelle tomppelille tahansa.

- Autuuden julistukset kuvaavat taivasten valtakunnan jäseniä ja ilmaisevat, millä ehdoilla kansalaisuus hengen näkymättömässä valtiossa on ostettavissa, mutta kaikille ne ovat lausutut. Kaikille kuuluu sanoma; sille, joka tahtoo, kuuluu sen vastaanottaminen.

- Niin, kaikki on vapaaehtoista.

III.

KEHOITUSSANOJA VALTAKUNTAAN

ASTUVILLE.

- Kuten sanotte, kaikki on vapaaehtoista. Hengen elämää ei voi elää muu kuin se, joka tahtoo. Sitä enemmän, koska henkistä elämää aina seuraavat kärsimykset ja esteet, vaikeudet ja vainot. Jeesus ilmaisee tämän heti seuraavissa lauseissaan ja pyytää samalla opetuslapsiaan juuri sen nojalla riemuitsemaan, koska profeetoille aina on niin tehty.
- Huomaan teidän suomennoksessanne lisänneen sanan ”niitä” värsyssä 12. Oletteko sillä jotain tarkoittanut?
- Olen. Sanat *tuus profeetas tuus pro hymoon* merkitsevät ymmärtääkseni, että Jeesus rinnastaa opetuslapsiaan ja profeettoja. On kuin hän sanoisi: ”ennen oli profeettoja; nyt olette te; ja niin monta kuin haluatte minua seurata, olette kaikki profeettoja; sillä minä ilmaisen sen, mikä oli salaista, ja nyt taivasten valtakunta ja profeettaus on kaikille avoinna”.
- Nyt sanon neljä säettä, joissa suomennos on pysynyt entisellään.
- Vanha käännös on paikallaan. Mutta parista kohdasta tahdon huomauttaa. Jeesus sanoo: ”te olette maan suola”, mutta ”maailman valkeus”. Kreikaksi ”maan” on *tees gees*, ”maailman” *tuu kosmuu*. Mitä tällä on tarkoitettu? Mitä merkitsee ensinnäkin, että Jeesuksen seuraajat, taivasten valtakuntaan pyrkijät ovat ”maan suola”?
- Heidän pitää olla parempia ja siveellisempiä ihmisiä kuin muut, niin että heidän esimerkkinsä vaikuttaa toisiin.
- Noin tavallisesti käsitetään, mutta evankeliumin sanat eivät ole niin ylimalkaisia; niillä on tarkka merkityksensä. Olettehan kuullut puhuttavan ”attikalaisesta suolasta”?
- Miksen? ”Attikalainen suola” on hienosti ivallinen sukkeluus.
- Niin, ja ”suola” tuossa sananparressa on sukkeluus. Muuten muistanette, että latinankielessä *sal*, ”suola”, jota sanaa evankeliumi käyttää, suorastaan merkitsee älykkyyttä, terävyyttä. *Vos estis sal terrae* on siis suomeksi ”te olette maan äly”. Kreikkalaisessa tekstissä käytetty *to halas* ei merkitse muuta kuin ”suola”, mutta monikkomuotoa *hales* käytettiin sukkelista ja purevista puheista. Sitä

vasten on arvatenkin tahallisesti valittu omituinen tekosana *mooranthee* ilmaisemaan suolan mauttomaksi käymistä; tämä sana *mooranthee* merkitsee näet ”tyhmistyy”. Siis: ”jos suola tyhmistyy, miten se sitten saadaan uudestaan suolaiseksi”? Aioin jo suomennoksessani käyttää tätä sanaa, mutta pidin parempana selittää asiaa kommentaarioissa. Saksalaisessa käännöksessä kyllä sanotaan: *wenn das Salz dumm wird*. Joka tapauksessa Jeesuksella on ollut mielessä määrätty asianhaara. ”Te olette maan äly”, hän sanoo, ja ”maa” on tietysti näkyväinen, fyysillinen maailma, kun taas ”maailma” (*kosmos, mundus*) käsittää sekä näkyväisen että näkymättömän maailman (vaikkei taivasten valtakuntaa). Jeesuksen opetuslapset ovat ulkonaisessa, alemmassa maailmassa todellisen järjen ja älyn edustajia; suolan tavalla heidän tulee vaikuttaa valaisevasti, elähyttävästi, herättävästi toisiin älyolentoihin, ihmisveljiin. Kaukana siitä, että Jeesuksen seuraajat olisivat ”yksinkertaisia”, ”hyviä”, mutta ”tyhmiä”, ovat he päinvastoin kaikista terävimmät, järkevimät ja älykkäimmät ihmisten kesken. Mutta heidän järkensä ei lamautu eikä kuoleta toisten järkeä; se ei ole meluavaa ilotulitusta, vaan se elähyttää, se tunkee luihin ja ytimiin, se antaa voimaa ja makua sielulliselle ravinnolle; se on yhdyssiteenä ylemmän ja alemman välillä; se välittää taivasta maan päälle, valoa pimeyteen. Kun taas sanotaan ”te olette maailman valo”, paljastetaan se tosiseikka, että opetuslapsen koko olemus - ei ainoastaan hänen älynsä, vaan koko hänen henkinen tietonsa ja kokemuksensa - loistaa lainalaisessa, s.o. sekä ruumiillisessa että sielullisessa (näkymättömässä) maailmassa, kosmoksessa, valona, josta taivasten valtakunnan jäsenet tuntevat toisensa.

- Tuo on salaperäistä.

- Niin, se on ”pimeää puhetta”. Mutta asiantuntijat ymmärtävät. Sama ”valo” loistaa ihmisille opetuslasten töissä ja teoissa ja saa ihmisiä tiedustelevaan, minkälainen elämänyymmärrys ja minkälainen siveellinen pohja opetuslapsilla mahtaa olla. Sitä tarkoitetaan jälkilauseella ”ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa”. Sana *doksasoosin*, ”ylistäisivät”, merkitsee oikeastaan ”ajattelisivat, arvostelisivat, ymmärtäisivät”. Ihastus ja ylistys ei auta ihmisiä pitkälle, ellei siihen liity uteliaisuus, tiedonhalu, ajattelu ja ymmärtäminen.

IV.

JEESUKSEN UUSI SIVEYSOPPI.

- Seitsemännessätoista säkeessä olette kirjoittanut sanan ”Lakia” isolla alkukirjaimella ja asettanut sulkumerkkien väliin siihen liittyvät sanat ”tai profeettoja”. Eikö tämä ole mielivaltaista?
- Kuinka haluatte. Olen sillä vain tahtonut selventää sanojen tarkoitusta. Mitä muuten isoihin alkukirjaimiin tulee, tietänne, että painetussa kreikkalaisessa evankeliumitekstissä niitä sangen vähän käytetään: aniharvoin lauseen alussa, nimissä vain ja korostetuissa sanoissa keskellä lausetta; käsikirjoituksia, tekstejä keskiajalta taas on kahdenlaisia: uudemmat ovat kirjoitetut läpeensä pienillä kirjaimilla, vanhemmat ja vanhimmat sitä vastoin läpeensä isoilla kirjaimilla; isojen ja pienien kirjainten käyttö on täten joka tapauksessa mielivaltaista eikä perustu alkuperäiseen pyhitettyyn kirjoitustapaan; käänöksissä meidän siis on pakko poiketa painetustakin kreikkalaisesta tekstistä ja noudattaa latinalaista, joka käyttää isoja kirjaimia samalla tavalla kuin nykyiset kielet. Totta on, että painetuissa alkuteksteissä ”lakia” (*ton nomon ja legem*) on kirjoitettu pienellä kirjaimella, mutta jos missään olisi tässä sanassa saanut olla iso alkukirjain.
- Onko se niin tärkeä?
- On. Siitä riippuu koko seuraavan tekstin oikea ymmärtäminen. Mitä Jeesus näet tarkoittaa tässä kohden sanalla ”lakia”?
- Eikö se selviä itsestään? ”Lakia tai profeettoja”, nuo sanat osoittavat, että hän puhuu Mooseksen laista.
- Mutta jos Jeesus puhuisi Mooseksen laista, kuinka hän silloin väittäisi, että taivas ja maa katoavat, ennenkuin pieninkään piirto laista! Tiesihän Jeesus, että n.s. Mooseksen laki järjesti juutalaisten jokapäiväisen elämän pieniä yksityiskohtia myöten, ja nousihan hän itse usein vastustamaan lakia, esim. pesujen ja puhdistusten suhteen, sabbatin pyhittämisestä y.m. Ja tottakai hän tiesi, että toisilla kansoilla oli toiset lakikirjansa, jotka sisälsivät toisenlaisia käskyjä ja määräyksiä! Tällä tavalla teemme Jeesuksesta oppimattoman ja tietämättömän uskonkiihkoilijan.
- Tuota en ole tosiaankaan tullut ajatelleeksi. Siinä on paha ristiriita. Entä jos Jeesus sanalla ”laki” tarkoitti vain n.s. dekalogia eli ”Jumalan kymmenen käskyä”?
- Mutta niiden joukossa juuri on käsky sabbatin pyhittämisestä! Ja miksikä Jeesus silloin olisi lisännyt sanat ”tai profeettoja”?

- Nytpä nousi tie pystyyn. Olenpa utelias kuulemaan teidän selityksenne.

- Kreikkalainen sana *nomos* merkitsee kyllä ”ihmisten tekemä lakisäädös”, mutta Jeesus, joka puhui aramean kieltä, on varmasti käyttänyt sanaa, joka vastaa hebrealaista *toraa*. *Toraksi* juutalaiset kyllä nimittivät koko lakikokoelmaansa, alussa pentateukkaa eli Mooseksen viittä kirjaa, myöhemmin sekä Mooseksen kirjoja että profeettoja yhdessä, - mutta *toralla* käsitettiin, ei ihmisten keksimää, vaan Jumalan säätämää lakia. *Tora* oli pyhä nimitys, tarkoittaen sitä - ennen kaikkea siveellistä - lakia, joka oli aikojen alusta saakka olemassa itse luonnossa eli elämässä ja josta ihmiset ensin oraakkelein avulla, sitten profeettain kautta saivat tietoa. Jeesus on päivänselvästi puhunut tästä jumalallisesta laista ja sentähden lisännyt sanat ”eli profeetat”, osoittaen sillä, että profeetat, m.m. siis Mooses, ovat olleet tämän jumalallisen lain ilmoittajia ja tulkitsijoita. Laki, joka itsessään on Jumalassa, on profeettain välityksellä tullut tunnetuksi ihmisille ja profeetat ovat täten inhimillisesti katsoen lain luoneet. Näin voidaan siis sanoa: ”laki eli profeetat”, s.o. ”jumalallinen elämänlaki, toisin sanoen profeetat, jotka sen ovat meille ilmoittaneet”. Ainoastaan tältä kannalta ymmärrämme Jeesuksen sanat. Jumalallisesta elämänlaista ei tosiaankaan pieninkään ”piirto” häviä, niinkauan kuin taivas ja maa ovat olemassa, koska se laki juuri niitä elähyttää ja ylläpitää. Ja yhtä varmaa on, että kaikki elämän muodot, s.o. kaikki profeettain ilmoittamat jumalallisen elämänlain eri muodot, eri uskonnoissa esim., käydään läpi, ennenkuin jumalallinen laki on tyhjentynyt tai ilman että siitä pieninkään piirre häviää. Ja sentähden Jeesukseen ei tullut jumalallista lakia tyhjäksi tekemään, vaan päinvastoin sitä täyttämään, s.o. antamaan siitä uuden oman ilmoituksen. Olenko osannut esittää kantani?

- Koko asia saa tällä tavalla luonnollisen valaistuksensa. Olen sangen taipuvainen uskomaan, että olette keksinyt oikean selityksen.

- Ei siinä tarvittu ”keksintöä”. On vain luettava ajatuksella.

- Seuraavassa säkeessä olette taas muuttanut sanan ”näistä” sanaksi ”seuraavista”. Eikö se ole hieman ”vapaa” suomennos?

- Ei lainkaan, sillä kaikissa kielissä sana ”tämä” tarkoittaa edessä olevaa, ei takana olevaa eli mennyttä. Suomennan ”seuraavista” selvyuden vuoksi. Mahdotonta Jeesuksen oli tarkoittaa kaikkien profeettojen ilmoittamia käskyjä ja ohjeita, koska hän ei niistä puhunutkaan kuin toisessa kädessä. Hän puhui jumalallisesta laista, jota profeetat eri aikoina, eri kansoissa eri tavalla ilmoittavat. Ja koska hän itse nyt oli ainakin profeetta - sanoihan hän seuraajiaan profeettain veroisiksi, - oli luonnollista, että hänkin ilmoitti omalla tavallaan jumalallisen elämänlain. Tähän omaan ilmoitukseensa hän nyt kääntää puheensa, ikäänkuin sanoen: ”minä nyt annan teille muutamia käskyjä, jotka kuuluvat niille, jotka elävät taivasten valtakunnassa, ja jos niitä kaikkia noudatatte, on hyvä; mutta jos yhdenkään noudattamista ette pidä tärkeänä, vähenee kohta teidän kansalaisoikeutenne taivasten valtakunnassa”. Jeesus ei uhkaa millään rangaistuksella tai kirouksella niitä, jotka eivät hänen käskyjään noudata; hän vain toteaa, että se on heille itselleen vahingoksi henki-ihmisinä. Eikä hän puhu ainoastaan noudattamisesta. Hän puhuu nimenomaan myös ”opettamisesta”. Tämä osoittaa puolestaan, kuinka tärkeitä hän tiesi uusien käskyjensä olevan.

Ne tulisivat avaamaan hänen seuraajilleen uuden elämäntien ja kokonansa uuden maailmankatsomuksen. Ne eivät olleet siveyskäskyjä yksistään, vaan pikemmin siveellisiä näköaloja, ja sentähden niiden älyllinen, järkiperäinen teroittaminen ja opettaminen oli ylen tärkeä ja välttämätön. Niiden välityksellä saattoi uusi aika alkaa ei ainoastaan yksilöiden, vaan kansojen ja ihmiskunnan historiassa. Sentähden Jeesus vielä lisää loppuhuomautuksena, että taivasten valtakuntaan pyrkijöiden oikeudentunto, heidän kunnioituksensa jumalallista lakia kohtaan - *dikaiosynee*, - oli todella oleva paljon, paljon suurempi kirjanoppineiden ja farisealaisten oikeudentuntoa, sillä nämä tyytyivät noudattamaan kirjoitettujen lakipykälien moninaisia säädöksiä, kun sitä vastoin taivasten valtakunnan käskyt olivat upotettuina opetuslasten sydämiin.

- Mitkä sitten ovat nuo Jeesuksen uudet käskyt, jotka teidän mielestänne ovat niin mullistavia?

- Sen seuraavassa näemme. Jeesus asettaa joka kerta oman käskynsä taustaksi vanhan käskyn, valaisten sitten räikeällä tavalla sitä suurta eroavaisuutta, mikä on olemassa entisen ja hänen opettamansa elämänymmärryksen välillä.

V.

ENSIMÄINEN KÄSKY.

- En pääse tekstistä oikein perille mainitsemastanne ensimmäisestä käskystä. Ei suinkaan Jeesus tee mitättömäksi Mooseksen tappamisen kieltoa?
- Ei tietenkään. Tappamattomuus on luonnollista sille, joka noudattaa Jeesuksen ensimmäistä käskyä. Tämä on näet lyhyesti lausuttuna: älä suutu.
- Sangen merkillinen ja kiintoisa elämänohje ja sangen vaikea noudattaa. Olisiko todella tarkoitus, että semmoinen käsky noudatettaisiin aina ja joka paikassa?
- Joka tahtoo kulkea Jeesuksen jäljissä ja astua taivasten valtakuntaan, hänen on ehdottomasti pidettävä sitä ohjetta aina mielessä ja aina sitä kykynsä mukaan noudatettava. Langeta hän voi, mutta kieltää käskyä tai selittää sitä turhaksi, sitä hän ei saa.
- Me kristityt emme niin ollen ole sitä käskyä tunteneet, sillä me puhumme teologiassammekin n.s. pyhästä vihasta, joka mielestämme on täysin oikeutettu.
- En väitäkään, että kristikunta olisi tuntenut näitä käskyjä. Kristikunta elää yhä ”vanhassa liitossa”, pitäen kiinni Mooseksen kymmenestä käskystä, jotka nekin käyvät sille ylivoimaisiksi noudattaa. Sillä jos kansat niin hyvin kuin yksilöt pitäisivät pyhänä Mooseksen käskyä: älä tapa, kuinka silloin kävisi kristillisten sotien? On selvä, että kristikunta vielä vähemmän tuntee ja ymmärtää Jeesuksen käskyjä. Jeesuksen käskyt ovatkin annetut vapaaehtoisina kehoituksina: jos tahdotte olla kristityitä, tehkää niinkuin minä käsken; jos ette tahdo, ei kukaan teitä pakoi. Itse saatte valita taivaallisen autuuden ja maallisten himojenne tuottamien tuskien välillä.
- Jos nyt ensimmäinen käsky on: älä vihastu, mitä Jeesus tarkoittaa noilla monenlaisilla rangaistuksilla, joita rikollinen on muka ansainnut? Pitääkö meidän kristittyinä haastaa ihmisiä oikeuteen, niin pian kuin he suuttuvat, vaikkeivat muuten mitään oleellista pahaa olisi aikaansaaneet?
- Ei suinkaan. Nämä asiat on lausuttu vertailun vuoksi, kuten Leo Tolstoi sattuvasti on sanonut. Jeesus puhuu suuttumisen kolmesta asteesta: 1) ”joka vihastuu veljeensä”, s.o. suuttuu häneen sydämessään, 2) ”joka sanoo veljelleen: raka (sinä konna!)”, s.o. ilmaisee suuttumuksensa halveksivin sanoin ja elein, 3) ”joka sanoo veljelleen: sinä olet hullu!”, s.o. huutaa ja raivoaa ja käyttäytyy itse mielettömän tavoin. Ensimmäisessä asteessa, vihastuessaan sydämessään, kristitty on

jo yhtä syyllinen kuin ennen oli murhantekijä, joka vedettiin oikeuden eteen. Toisessa asteessa, antaen suuttumukselleen valtaa sanoissaan, kristitty on yhtä syyllinen kuin esim. jumalan pilkkaaaja, jonka rikos juutalaisten kesken oli mitä kauhein ja joka sentähden sai tuomionsa Jerusalemin korkealta neuvostolta, sanhedrinilta. Kolmannessa asteessa, raivostuessaan, kristitty on jo yhtä syyllinen kuin ne, jotka poltettiin Hinnomin laakson tulessa, tai toisessa merkityksessä: kuin ne, jotka kaipaavat puhdistusta sanomattomien sielullisten tuskien tulessa. En usko, että kukaan, joka ajattelee asiaa, saata käsittää Jeesuksen sanoja toisella tavalla kuin tällöisenä vertailuna. Jeesus ei suinkaan neuvo meitä vetämään ketään oikeuteen! Päinvastoin hän neuvo meitä välttämään oikeuteen joutumistakin siten, että nopeasti sovimme riitapuolemme kanssa. Ja edempänä vuorisaarnassa hän sanoo: ”jos joku tahtoo käydä oikeutta kanssasi ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin”. Tämä selvästi ilmaisee Jeesuksen siveellisen kannan.

- Mutta miksikä Jeesus, joka m.m. sanoi, että Jumalaa on palvottava totuudessa ja hengessä, puhuu seuraavissa säkeissä alttarista ja uhrilahjoista?

- Tarkastaessamme hänen sanojaan löydämme kyllä ajatuksen. Huomatkaa, että 24:ssä säkeessä loppulause tässä suomennoksessa kuuluu: ”ja sieltä tullessasi uhraat antimesi”. Vanhassa suomennoksessa on: ”ja tule sitten uhraamaan lahjasi”. Kreikkalainen teksti kuuluu: *kai tote elthoon profere to dooron suu*, joka on suomeksi: ”ja sieltä tullessasi tuo esille lahjasi”. *Profere* on imperatiivi-muoto, mutta se on nähtävästi kirjoitusvirhe: se on oleva indikatiivin preesensin toinen persoona *profereis*, ”tuot esille”, niinkuin *versio vulgatan* latinalaisessa tekstissä onkin: *et tunc veniens offers munus tuum*. *Offers* ei merkitse ”tarjoaa”, vaan ”sinä tarjoat”. Latinalainen teksti on säilyttänyt oikean ajatuksen, sillä Jeesus tarkoittaa, että sovinto riitaveljen kanssa on todellinen uhri. Jumala ei pyydä polttouhreja. ”Tullessasi sovinnon tehneenä riitaveljesi luota uhraat todella Jumalalle sen, mikä sinulla silloin oli uhrattavana: oman riitaisen ja kylmän sydämesi.” Näennäisesti myöntävä puhe alttarista ja uhraamisesta osoittautuu täten arvosteluksi, joka leimaa ulkonaisen uhrin lapselliseksi.

- Vielä kysyisin, miksi Jeesus, kuten seuraavista säkeistä näkyy, tuntuu pelkäävän tuomareita, oikeudenpalvelijoita ja vankilaa, kun hän kuitenkin edellä julisti autuaaksi niitä, joita vainotaan?

- Ettekö huomaa eroa? Autuaat ovat hänen seuraajansa, silloin kun heitä vainotaan heidän oikeuden tuntonsa takia, mutta tässä taas on kysymys riidasta, siis opetuslapsen omasta erehdyksestä tai viasta - ja semmoisen takia oikeuteen tai vankilaan joutuminen ei ole omiansa edistämään, vaan päinvastoin estämään ja hidastuttamaan opetuslapsen työtä taivasten valtakunnan puolesta. Opetuslasten pitää kulkea ympäri saarnaamassa hyvää sanomaa valtakunnasta, he ovat maan suola ja heidän valonsa pitää loistaa, mutta vankila pistäisi kynttilän vakan alle.

- Tuo on kyllä totta, mutta oliko niin luultavaa, että opetuslapset joutuisivat riitaan maailman ihmisten kanssa? Ja vielä riitaan jostain veloista tai omistuskysymyksistä, koska Jeesus viimeisessä säkeessä aivankuin uhaten sanoo, ettei vankilasta pääse, ennenkuin viimeisen rovon on maksanut. En oikein ymmärrä tätä.

- Vaikka otammekin huomioon, että ihmiset ovat heikkoja ja epätäydellisiä taivasten valtakuntaan pyrkiessään ja siis alttiita lankeamaan mammonan kiusauksiin, ei tämä kuitenkaan pitänyt paikkaansa Jeesuksen opetuslasten, ei ainakaan lähimpien suhteen. He jo olivat jättäneet kaiken ja seuranneet häntä. Mestari puhui siis ehkä tulevista ajoista ja vastaisista seuraajistaan. Yhtäkaikki ymmärrän teidän näkökantanne, sillä sanat ”sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisen rovon” sisältävät kuin uhkauksen, ellemme oleta, että Jeesuksella oli niin luja luottamus maalliseen oikeuteen, että hän vain totesi tosiseikan. Mitä arvelette?

- Tuskin Jeesus niin järkähtämättömästi luotti maalliseen oikeuteen! Onhan koko hänen oppinsa ja henkensä jonkinlaista siveellistä ja sisäistä kapinaa inhimillisen yhteiselämän vääryyksiä vastaan - ainakin vapautumista sen kahleista, jos nyt teitä oikein olen ymmärtänyt - ja sentähden, ikävä kyllä, kyseessä olevat Jeesuksen sanat kaikuvat korvissani jonkinlaisena uhkauksena. Olenko väärässä?

- Käsitin teitä mainiosti, ja minun täytyykin nyt ohimennen valaista teille nämä säkeet toiselta kannalta, - semmoiselta kannalta, että viimeinen säe ei enää kaiu uhkaukselta, vaan toteaa rauhallisesti erään tosiseikan elämässä.

- Olen sangen utelias.

- Tämä on, kuten sanoin, ohimennen, sillä se vie meidät teologisiin kysymyksiin, oppeihin ja dogmeihin, joiden kyllä pitäisi olla, mutta eivät aina ole yhtä välittömästi kirjoitetut meidän tajuntaamme kuin siveelliset asiat. Kuitenkin olen itse täysin vakuutettu siitä, että Jeesuksella oli mielessä juuri se seikka, josta nyt aion mainita. Hän sanoo: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen j.n.e.” Nyt kysyn teiltä: mitä merkitsevät nuo sanat ”niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan”?

- Tietysti ”niinkauan kuin vielä elät”, sillä jos toinen kuolee, mitenkä sitten voi sopia?

- Mutta ettekö huomaa, että silloin samalla katoaa mahdollisuus joutua vedetyksi tuomarin eteen j.n.e.? Jos opetuslapsen riitapuoli kuolee, silloin ei enää ole vaaraa oikeudenkäyntiin, ja jos opetuslapsi itse kuolee, ei maallinen oikeus häntä enää saavuta. Asia on muodollisesti ratkaistavissa siten, että Matteuksen tekstistä on jäänyt pois se selittävä lauseensa, mikä on säilynyt Luukkaan evankeliumissa, XII, 58, jossa sanotaan: ”Kun kuljet riitapuolesi kanssa hallitusmiehen luo, niin tee matkalla minkä voit selvittääksesi hänestä, ettei hän vetäisi sinua tuomarin eteen, ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja oikeudenpalvelija heittäisi sinut vankilaan.” Sitten Luukkaassakin seuraa sama uhkaukselta kaikuva loppulause: ”minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon.”

- Täten todella koko ”tiellä kulkeminen” saa yksinkertaisen selityksensä, mutta samalla tuntuu, kuin Jeesus sittenkin uskoisi maalliseen oikeuteen?

- Entä jos hän lausui sanansa purevalla ironialla? Jos hän tarkoitti seuraavantapaista: ”sovi kaikki mokomin, sillä oikeutta et kuitenkaan saa. Maallinen oikeus panee sinut joka tapauksessa maksamaan.”

- Hm, ehkä niinkin. Pikemmin sitte niin. Mutta te lupasitte selittää pulman toisella tavalla?

- Niin, säkeillä on, kuten sanottu, mielestäni toinenkin, sisäinen merkitys. Silloin tuolla lauseella ”niinkauan kuin olet hänen kanssaan tiellä” eli ”matkalla hallitusmiehen luo” merkitsee, kuten äsken oletitte: ”niinkauan kuin elät” eli ”niinkauan kuin vielä olet matkalla (elämän ja kuoleman) ruhtinaan luo” (*cum vadis . . . ad principem*). Lukekaamme nyt uudestaan 25:s säe luonnollisella ja yksinkertaisella tavalla. Se kuuluu: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen j.n.e.” Mikä on tuon lauseen yksinkertainen loogillinen ajatus? Eikö se ole seuraava: ”taivu nopeasti sopimaan riitapuolesi kanssa, niinkauan kuin vielä olet tiellä hänen kanssaan, sillä jos kuolet, vetää hän sinut tuomarin eteen j.n.e.? Huomaatteko?

- Huomaan. Yksinkertaisin logiikka tuon sanoo. Mutta silloinhan Jeesuksen sanat käyvät järjettömiksi.

- Aivan oikein, jos pidämme kiinni Matteuksen tekstistä ja oletamme, että Jeesus on tarkoittanut vain maallisia olosuhteita. Mutta nythän meidän juuri on koetettava ymmärtää, mitä toisenlaisia asioita Jeesus sanoillaan mahdollisesti on tarkoittanut. Sentähden kääntäkäämme ajatuksemme kokonaan toiselle alalle. Sanokaa minulle: onko ihmisellä, opetuslapsella niinkuin muilla, kristityillä niinkuin pakanoilla, olemassa joku elinkautinen riitapuoli, jonka kanssa on hyvä tehdä sovintoa, niinkauan kuin vielä elää?

- Mitä tarkoittanette? No - onhan ihminen usein riidassa itsensä kanssa, kun ei voi tai ei tahdo tai ei pidä sopivana tyydyttää ja noudattaa himojaan ja halujaan.

- Olisiko siis Jeesus tarkoittanut, että niitä nopeasti pitäisi tyydyttää?

- Ei tietenkään. Päinvastoin. Mutta mitä siis tarkoitatte?

- Olette oikealla tolalla, mutta eikö ihmisellä ole mitään muuta itseä, jonka kanssa hän voi olla riidassa eli ristiriidassa?

- Totta tosiaankin: onhan hänellä parempi itsensä, omatuntonsa, jonka kanssa hyvinkin voi joutua ristiriitaan.

- Siinäpä se. Ihmisen omatunto, usein voimme sanoa: hänen valistunut järkensä ja hänen inhimillinen sydämensä, on se korkeampi itse, jonka ääntä hän ei aina kuuntele ja jonka kanssa hän siten joutuu ristiriitaan. Tämä on hänen elinikäinen riitaveljensä. Ja sen kanssa on hyvä nopeasti sopia, ja sopia juuri elämän aikana, sillä kuoleman jälkeen jokapäiväinen personallinen minä

eroitetaan korkeammasta. Voisimme sanoa: kuolemassa ihminen kadottaa omantuntonsa, ellei hän eläissään ole tehnyt sitä niin omakseen, että se on tullut hänen omaksi itsekseen. Nämä ovat metafyyssillisiä asioita, mutta tietämättömänkin ihmisen pitäisi voida tuntea niiden totuus hengessään. Kun ihminen kuolee, silloin hänen korkeampi minänsä, hänen omantuntonsa, todella heittää hänet tuomarin eteen ja tuomari antaa hänet oikeudenpalvelijalle ja hänet pannaan vankilaan - eikä hän siitä vankilasta pääse, ennenkuin on viimeistään laiminlyöntiä ja syntiä ja pahetta myöten puhdistunut.

- Te viittaatte kiirastulioppiin. Katolilainen kirkko on siis oikeassa?

- Katolinen kirkko on säilyttänyt purgatorio-dogmissaan paremman muiston alkuperäisistä kristillisistä opeista kuin protestanttinen kirkko, sillä evankeliumitkin selvästi opettavat hadeksesta, sheolista eli tuonelasta. Ja minä näen tuossa Jeesuksen lauseessa vielä muutakin. Näen viittauksen jälleensyntymiseen. Millä tavalla näet me ihmiset enimmäiten ja useimmiten joudumme ristiriitaan omantuntomme kanssa? Eikö juuri suhteissamme toisiin ihmisiin? Olemme kylmiä ja kovia, ylpeitä ja ynseitä, kadehdimme ja iloitsimme vahingosta, teemme vääryyttä ja laiminlyömme velvollisuuksiamme, valehtelemme ja petämme, - luetelkaa syntiemme koko paljous ja moninaisuus! Kaikki ne raskauttavat omaatuntoamme. Omantuntomme vaatisi meitä määrättyihin tekoihin, mielenmuutokseen ja parannukseen, anteeksipyyntöihin, sovituksiin ja elämäntapojen uudistamiseen. Kaiken jätämme tekemättä. Olemme mieluummin riidassa omantuntomme kanssa kuin että nöyryisimme ihmisten edessä. Mikä on seurauksena? Pahat tekemme ja laiminlyöntimme kirjoitetaan elämän kirjaan - vastaista sovitusta varten. Missä tämä sovitus on tapahtuva? Samassa näkyväisessä elämässä, missä on rikottu. Vankila, johon meidät heitetään, on juuri tämä ruumiillinen elämä, ja tästä jälleensyntymisen pakosta emme todellakaan vapaudu, ennenkuin viimeinen velkamme on maksettu. Uudestaan ja yhä uudestaan täytyy ihmisen syntyä maan päälle.

- Myönnän, että jälleensyntymisoppi on kiintoisa oppi. Ja onhan se enemmänkin: se on valaiseva ja luonnollinen, jos ajattelemme elämää kouluna, kasvatuslaitoksena, jossa ihminen käy oppimassa. Mutta mitä tarkoitatte sillä, että kaikki on sovittava tässä samassa elämässä, missä on rikottu? Pitääkö hyvittää jokaista ihmistä, jota vastaan on rikottu? Emmehän kuitenkaan muista ennen eläneemme, emme tiedä, ketä vastaan olemme rikkoneet - ja keltä meidän on saatava hyvitystä, - ja onko sanottu, että aina synnymme kaikki samalla kertaa jälleen?

- Sattuva huomautus. Niin orjamaisesti eli kirjaimellisesti meidän ei tarvitsekaan ajatella tätä sovitusta. Synnymme tosiaankin jälleen sangen epämääräisesti, eri aikoina ja eri paikoissa, sillä kullakin on oma kohtalonsa, ja ainoastaan jotkut meistä ovat siksi voimakkailla joko rakkauden tai vihan siteillä kiinni toisissaan, että he kulkevat elämän koulua niin sanoaksemme käsi kädessä. Heitä kohtaan voimme persoonallisesti sovittaa vanhoja rikkomuksiamme ja laiminlyöntejämme ja samalla tehdä uusia velkoja, mutta yleensä otaksun, että elämänlaki on jotakuinkin seuraava: niin paljon kärsimyksiä kuin olemme saaneet ihmiskunnassa aikaan, niin paljon iloa ja onnea täytyy meidän ihmiskunnassa luoda. Siinä on sovituksemme, joka vähitellen vapauttaa meitä jälleensyntymisen pakosta.

- Mihinkä sitten jää kirkonoppi Jeesuksen sovitukselta, kun ihminen itse on oma sovittajansa?
- Se jää siihen, mistä se on tullutkin: tietämättömien ja kokemattomien ihmisten mielikuvitukseen.
- Mutta miksi kristinusko ei opeta jälleensyntymistä?
- Tarkoitatte kirkonoppia. Tähän vastaan seuraavalla historiallisella tosiseikalla: vuonna 553 keisari Justinuksen kokoonkutsuma kirkolliskokous Konstantinopolissa tuomitsi jälleensyntymisopin vaaralliseksi kerettiläisyydeksi: ”se joka opettaa sielun olemassaoloa ennen syntymää ja siitä johtuvaa kummallista uskoa, että sielu palaa maan päälle, hän olkoon kirottu!” Kirkossa oli vähitellen vakiintunut usko ulkonaiseen vapahtajaan, lunastajaan, sovittajaan, mutta koska kristikunnassa oli monenlaisia lahkoja (joista emäkirkkokin alussa oli yksi) ja monenlaisia oppeja, täytyi vallassaolevan kirkon askel askelelta määritellä ja vahvistaa oma maailmankatsomuksensa, omat dogminsa ja perintätietonsa.
- Kirkon historia on tosiaankin hämmästyttävä, mutta mistä sitten moninaiset uskonkappaleet ovat saaneet alkunsa? Kuka ne on keksinyt?
- Ei voi suorastaan ketään syyttää tahallisesta dogmin keksimisestä tai väärentämisestä, sillä kirkolliskokoukset antoivat vain tarkemman muodon sille katsantokannalle, mikä jo oli vallalla. Tietämättömyys yksin on järjettömien ja hullunkuristen oppien alkuperäinen luoja. Jokainen dogmi on saanut alkunsa väärinkäsitetystä totuudesta.
- Niinkö? Siis oppi Jeesuksen sovintokuolemastakin on väärinkäsitetty totuus?
- Ehdottomasti? Evankeliumit puhuvat siksi selvästi pojasta, jonka isä rakkaudesta lähetti maailmaan ja johon uskomisen on ihmisen ainoa pelastus, epistolat y.m. uuden testamentin kirjat taas siksi selvästi ristiinnaulitusta vapahtajasta, että samalla kun ymmärrämme kirkondogmien voineen niiden johdosta syntyä, samalla käsitämme, että uuden testamentin sanat kätkevät totuuden, joka dogmeissa on väärällä ja erehdyttävällä tavalla tuotu ilmi. Mutta älkäämme poiketko aineestamme. Jälleensyntymisoppi oli ensimmäisinä vuosisatoina useiden kristillisten lahkojen tunnustama oppi, jonka vasta valtaan päässyt lahko lopulta julisti kerettiläiseksi. Tämä vain historialliseksi selvitykseksi. Vuorisaarnan eettillisen elämänymmärryksen omaksumiseksi ei ole välttämätöntä uskoa erikoisiin metafysisillisiin eli teologisiin oppeihin. Sentähden koko tämä esitykseni on tapahtunut ohimennen, kuten sanoin, ja voimme taas palata Jeesuksen käskyihin.

VI.

TOINEN KÄSKY.

- Tässä ”toisessa käskyssä” huomaan teidän taas tehneen tuntuva muutoksen suomennoksessanne, kun sanotte ”on jo häpäissyt häntä sydämessään”. Luulisi, että alkutekstissä 28:n säkeen sana on sama kuin 27:n, koska se ennen on samalla tavalla käännetty: ”tehnyt aviorikoksen”.

- Sana on sama, mutta miksikä kääntäisimme sen orjamaisesti samalla tavalla joka paikassa, kun sillä alkukielessä on eri merkityksiä?

- Niinkö? Selittäkääpä.

- Kreikkalaisessa tekstissä on käytetty sanaa *moikhaoo* ja latinalaisessa *moechor*, jotka molemmat merkitsevät, ”teen aviorikoksen”. Latinalaisella sanalla on yksinomaan tämä merkitys, mikä osoittaa, ettei *versio vulgatan*kaan suorittaja ymmärtänyt alkutekstin tarkoitusta. Sitä vastoin kreikkalainen sana *moikhaoo* ei merkitse ainoastaan ”teen aviorikoksen”, vaan myös aivan yleensä: ”viettelen naista - naitua tai naimatonta - sukupuoliseen yhtymiseen”. Nyt on selvää, että Jeesus toisessa käskyssä samoin kuin ensimmäisessä tahtoi teroittaa jotain uutta siveellistä elämänohjetta, joka kokonaan poikkesi vanhasta. Mooseksen käskyssä sanottiin: ”älä tee aviorikosta”. Jeesus menee asian ytimeen. Hän näkee aviorikoksessa vain seurauksen sukupuolisesta siveettömyydestä yleensä. Sentähden hänen käskynsä tähtää siveettömyyteen sinään. Ja missä siveettömyys asuu? Se asuu ajatuksissa, mielikuvituksessa, sydämessä. Siis ei ainoastaan se, joka tekee aviorikoksen, ole syyllinen, vaan yhtä syyllinen on sekin, joka ajatuksissaan himoitsee toisen vaimoa.

- Tämän ymmärrän ja hyväksyn siveellisesti, mutta se ei vielä selitä, miksi olette suomentanut toisessa kohdassa ”on häpäissyt”. Myönnän kyllä, että tämmöinen sana on asiallisempi, mutta se aivankuin lieventää rikosta.

- Niin, mutta huomatkaa, että tässä Jeesuksen käskyssä ei puhuta ainoastaan aviorikoksesta. Muutenhan hän olisi antanut käskynsä ainoastaan aviomiehille ja sanonut naimattomalle: kunhan vain et himoitse toisen vaimoa, saat kyllä katsoa himoitaksesi nuoria tyttöjä ja naimattomia naisia. Luuletteko Jeesuksen sitä tarkoittaneen?

- Ei, ei, se on totta. Vaikka nuorelle miehelle on luonnollista katsella nuorta naista arvostellen, tietää hän hyvin omassatunnossaan, että läheisemmän suhteen kuvittelemine on epäpuhdasta.

- Taikka toisin sanoen: avioliittoon velvoittavaa. No niin, Jeesuksen käsky koskee epäilemättä kaikkia miehiä, naineita ja naimattomia, jotka tahtovat häntä seurata, ja sentähden sen sanamuotokin on asianmukainen. Jos nim. Jeesus olisi tarkoittanut ainoastaan aviovaimoja, silloin hän ei olisi käyttänyt yleistä sanaa ”nainen”. Kreikankielinen sana *gynee* merkitsee naista niinhyvin naimisissa olevaa kuin naimatonta. Sama yleinen merkitys on latinalaisella sanalla *mulier*, jota *versio vulgata* tässä kohden käyttää. Jeesuksen käsky kuuluu niin muodoin lyhyesti: ”älä ole ajatuksissasi epäpuhdas, sillä jos naista katselet himoiten, häpäiset häntä jo sydämessäsi”. (Asianomaisilla muutoksilla tämä tietysti koskee naisia yhtä paljon kuin miehiä). Ja koska naimattomat eivät saata tehdä keskenään aviorikosta, on selvää, että tässä paikassa on käännettävä toisella sanalla, esim. häpäiset, joka sopii sanottavaksi sekä naineista että naimattomista.

- Seuraavat säkeet 29 ja 30 tuntuvat kovin raskaalta. Ovathan ne suorastaan antaneet aihetta ruumiin silpoamiseen sekä vanhalla että uudella ajalla, - ja tokkohan Jeesuksen tarkoitus lienee ollut senlaatuinen? Yhtä kaikki nämä säkeet nähtävästi tuomitsevat synniksi kaiken aistillisen elämän, kaiken taiteen, kaiken kauneuden, - ja sillä tavalla niitä ovat käsittäneet kaikkien aikojen uskonkiihkoilijat, puritaanit ja pietistit. Mitä te niistä sanotte?

- Jos ei kopioitsijat ja tekstin parantajat ole niitä lisänneet, jos ne todella löytyvät alkuperäisissä muistiinpanoissa - meidän tuntemissamme alkuteksteissä ne tietysti löytyvät, - on ainakin edellinen niistä sanasta sanaan käsitettynä suorastaan järjetön. Puhutaan silmäin himosta ja silmät voivat epäilemättä olla ihmiselle viettelykseksi, mutta tokkohan tuo himo asuu vain toisessa silmässä, eritoten oikeassa, kuten tässä kohden alkutekstit sanovat vastoin toisia rinnakkaiskohtia? Olisikohan asia sillä autettu, että toinen silmistä revitään pois? Sanasta sanaan on mahdoton toteuttaa tämä neuvo. Niin ei liene kukaan tehnytään. Mutta jos kerran toisessa säkeessä on ilmeisesti järjetön neuvo, osoittaa tämä, että molempia on otettava vertauskuvallisesti.

- Sen minäkin uskon ja sen kaikki ymmärtävät, mutta monet ovat ottaneet asian siltä kannalta, että silmä tai käsi vain ovat symbooleja toisille ruumiin jäsenille. Mitä siis tarkoittatte vertauskuvallisuudella?

- Tarkoitan, että nuo neuvot ensi kädessä koskevat sielullisia eikä ruumiillisia asioita. Muistakaamme, että ne lausuttiin opetuslapsille, Mestarin seuraajille, niille, jotka tahtovat olla kristityitä ja pyrkiä taivasten valtakuntaan.

- Aivan niin. Siis -?

- Emme saata niitäkään ymmärtää muuten kuin taivasten valtakunnan elämän valossa yleensä. Kuinka nyt kuvailisimme tätä elämää? Sanokaa minulle: luuletteko, että uskonkiihkoilijat, kovasydämiset puritaanit, ankarat itsensäkiduttajat, toisia tuomitsevat oikeaoppiset, itsevanhurskaat herännäiset j.n.e. - luuletteko, että he kuuluvat Jeesuksen opettamaan taivasten valtakuntaan?

- En osaa varmasti sanoa. Ehkei - mikäli heitä vaivaa mainitsemanne ominaisuudet.

- Ettekö osaa selvästi sanoa, mikä taivasten valtakunnan elämän perussävel on?
- Suokaa anteeksi, nuo lukemamme säkeet ovat niin hämmentäneet minua ja vaivaavat mieltäni niin, etten taas tiedä sinne enkä tänne.
- Unohtakaa nuo onnettomat lauseet. Otaksukaa, että joku kurja väärentäjä on pistänyt ne tekstiin omaksi pirulliseksi huvikseen -
- Sanoitte sanan: pirullisia ne juuri ovat.
- No niin, jättäkäämme ne siis rauhaan. Nyt tahdon muistuttaa mieleenne taivasten valtakunnan elämästä jotakin, minkä hyvinkin tiedätte. Muistattehan Jeesuksen sanoneen, ettei kukaan tule taivasten valtakuntaan, joka ei ole kuin lapsi, ja toisessa paikassa, että he siellä elävät niinkuin enkelit, jotka eivät nai eivätkä joudu naimisiin? Ja muistattehan Jeesuksen sanat Johanneksen evankeliumissa: ”tämän olen puhunut teille, että minun iloni olisi teissä ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi”? Ja vielä: ”mitä ikänä te anotte Isältä minun nimessäni, sen on hän antava teille. Tähän asti ette ole anoneet mitään minun nimessäni; anokaa, niin saatte, että ilonne olisi täydellinen”. Ja muistattehan Paavalin sanat kirjeessään roomalaisille: ”sillä Jumalan valtakunta on oikeudentuntoa, rauhaa ja riemua pyhässä hengessä”? Voimme siis lyhyesti sanoa, että Jeesuksen seuraaja on täynnä lapsellista iloa ja viattomuutta, enkelimäistä riemua ja omantunnon rauhaa. Lapset ja enkelit tunnetaan seuraavasta: heidän aistinsa tuottavat heille yhtä mittaa iloa; he eivät ole synkkiä askeetteja eikä alakuloisia uskovaisia, sillä he iloitsevat rajattomasti kaikesta kauniista, suuresta ja jalosta; maailma on heille täynnä aavistamattomia ihanoituksia, elämä täynnä iloisia yllätyksiä; mutta kaikki heidän ilonsa on puhdasta, viatonta, pyhää, sillä he eivät tiedä mitään sukupuolielämän viettelyksistä ja vaikeuksista. Tähän samaan elämään pyrkii opetuslapsi, taivasten valtakunnan tavoittelija.
- Mutta onko se mahdollinen ihmisen saavuttaa?
- Vastaaan Jeesuksen sanoilla: ”ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle kaikki on mahdollista”.
- Kuinka nyt? Ennen olette puhunut siitä, että ihminen ei tarvitse ulkopuolista vapahtajaa, koska lunastaja on hänessä itsessään!
- Puhunko nyt sitä vastaan?
- Sanotte, että ”ihmiselle se on mahdotonta, mutta Jumalalle mahdollista”.
- Toistin Jeesuksen sanoja. Mutta mitä ristiriitaa tässä on? Älkää takertuko sanojen väärään merkitykseen, vaan ajatelkaa, mitä ne tarkoittavat. Nyt esim. muistui mieleenne ainoastaan vanha, tavallinen ja väärä käsitys Jumalasta. Mutta älkää unohtako, mitä ”Jumala” merkitsee Jeesuksen suussa.
- Jumala on henki -

- Niin, ja missä Jumala elää ja ”hallitsee”?

- Omassa valtakunnassaan, taivasten valtakunnassa -

- Niin, ja missä on taivasten valtakunta?

- Näkymättömissä, joka paikassa -

- Ja niinkuin Jeesus itse sanoi: ”se on teissä”, siis meissä. Taivasten valtakunta on meissä, meidän sisässämme, meidän hengessämme, ja siis Jumalakin on meissä, vaikka häntä eivät tunne muut kuin ne, jotka hänessä elävät. Mutta vielä on yksi määritelmä Jumalasta, kaikista valaisevin ja ratkaisevin. Jeesus on senkin antanut ja Johannes on sen lyhyesti lausunut.

- Mikä se on?

- Se kuuluu: ”Jumala on rakkaus”.

- Ah, onhan tuo tuttu lause.

- No niin, olkaamme johdonmukaisia. Koska Jumala on taivasten valtakunnassa meidän hengessämme ja koska Jumala on rakkaus, on siis hengessämme piilevä jumalallinen vapahtaja se Rakkaus, joka on ihmisen suurin ja korkein, sisin ja syvin, - niin, ainoa todella siveellinen voima. Rakkaus yksin nostaa meidät sukupuolisuutemme yläpuolelle, se meidät vapauttaa himoista ja haluista, se tekee meidät lapsiksi ja enkelein kaltaisiksi.

- Rakkaus. Mutta sittenkin: kun ajattelen sukupuolisuutemme kiehtovaa voimaa -

- Älkää sitä ajatelko. Älkää ajatelko inhimillistä heikkouttamme. Jeesushan juuri neuvoo meitä muistamaan, että se on mahdollista vain Jumalalle.

- Jumalalle, siis rakkaudelle -

- Niin, rakkaudelle, mutta tietysti Jumala eli rakkaus on kykenemätön toimimaan ja vaikuttamaan ilman meidän uskoamme. Meidän tulee uskoa rakkauteen, silloin rakkaus meissä voittaa.

- Mutta ensimmäinen kiusaus karkoittaa meistä rakkauden, s.o. tämän taivaallisen rakkauden, sillä kiusaus juuri herättää meissä maallisen rakkauden - vai onko sanottava: lemmen - tulen.

- Sentähden meidän tulee kasvaa ja kehittyä uskossa ja luottamuksessa rakkauteen. Emme silmänräpäyksessä ole täydellisiä. Elämä on tie. Ja tie on kuljettava. Rakkaudenhan ei tarvitse syntyä meissä tyhjästä. Rakkaus on ääretön. Rakkaus on Jumala. Rakkaus on henki ja tajunta. Ei sokea voima, niinkuin maallinen lempi, vaan itse viisauden olemus. Meidän tulee vain hengessämme avautua jumalalliselle rakkaudelle. Rakkaus on aurinko ja meidän sielumme on kukka, joka avaa lehtensä elämälle ja valolle. Ettekö ymmärrä, että tässä ei ole mitään toivotonta?

- Alan käsittää. Kun vain olisi uskoa -

- Usko tulee. Ja nyt voitte ehkä käsittää, mitä Jeesus tarkoitti noilla pahennusta herättäneillä neuvoillaan, jos hän nim. ne antoi. Ne eivät oikeastaan olleet neuvoja. Ne olivat pikemmin selityksiä ja anteeksipyyntöjä toisten puolesta. Näin hän tarkoitti: ”rakkaus on niin ihmeellinen ja kallisarvoinen helmi, että jos opetuslapsen sydän on tulvillaan taivaallista rakkautta, on hän oikeutettu heittämään päältään jonkun inhimillisen kyvyn tai lahjan, joka muuten tekee elämän arvokkaaksi, mutta joka hänelle muodostuisi alituisesti kiusaksi ja esteeksi; semmoisia ovat esim. oppineisuus ja kunnianarvoisa asema - näitä voidaan verrata silmään, - tai jokin taiteellinen ja luova työ - jota voidaan verrata oikeaan käteen. Tällaiset asiat voivat muodostua kiusaksi - ei kiusaukseksi - ihmiselle, joka on kokonaan antautunut rakkaudelle. Hän tahtoo palvella välittömästi, hän tahtoo olla yksinkertaisin, alhaisin ja nöyryin kaikista. Hän tahtoo mennä ulos ihmisten kesken ollakseen yksinomaan veli kaikkien kanssa. Rakkaus on hänessä niin suuri, ettei hän osaa kuin kuolla. Tämä on tietysti harvinainen tapaus, ja sentähden Jeesuksen sana on kuin puolustus, - hän ymmärtää näitä, jotka onnessaan ovat onnettomia ja joiden sentähden on pakko rikkoa jotakin itsessään.

- Onhan tuo kaunista, mutta kaukana se on minusta sukupuolikysymyksestä, ja toinen käsky kuitenkin koskee sukupuolielämää.

- Ja samalla rakkautta. Jos tulkintani on kaukana sukupuoli asiasta, on se sitä lähempänä rakkautta.

- Olkoon, mutta tässä juolahti mieleeni, että jos Jeesus kerran on antanut selittävän puoltolauseen joillekuille onnettomille, miksi syrjäyttäisimme sen mahdollisuuden, että hän on puolustanut niitäkin, jotka taivasten valtakunnan takia ovat tehneet väkivaltaa itselleen, kuten muistaakseni toisessa paikassa evankeliumia sanotaan?

- Hm. Olen sitä ajatellut, ja minun täytyy tunnustaa, että jonkun verran ymmärrän kirkkoisä Originesta, joka suuren henkisen työnsä tähden katsoi itsensä oikeutetuksi omakätisesti vapauttamaan itsensä sukupuolielämän kiusauksista. En kuitenkaan usko Jeesuksen tätä tarkoittaneen siitä yksinkertaisesta syystä, että ihmisen ei pidä paeta elämää, ei kaivaa leiviskäänsä maahan. Kiusaukset kasvattavat meitä ja antavat meille voimaa, kun me ne voitamme. Ilman kiusauksia emme voisi kasvattaa luonnettamme. Kiusaukset ovat meidän koulumme.

- Niin jokainen nykyajan ihminen ajattelee, ja jos Jeesuskin on niin tarkoittanut, silloin täytyy todella keksiä säkeille 29 ja 30 semmoinen tulkinta kuin teidän äsken antamanne tai hylätä ne tekstin väärennyksinä.

- Voihan niillä olla syvempi ja salaperäisempi merkitys. Aavistelen jotakin sentapaista, mutta tässä ei ole tilaisuutta siitä puhua. Meidän kai täytyy jättää nämä säkeet oman onnensa nojaan ja siirtyä eteenpäin. Nyt seuraakin tekstissä kohta, jossa Jeesus kääntyy nimenomaan avioliitossa elävien puoleen - puhuttuaan edellä kaikista ihmisistä yleensä.

- Viimeisessä säkeessä huomaankin, että teidän suomennoksenne suuresti poikkeaa vanhasta. Sanat ”muun tähden kuin huoruuden” on teillä muutettuna sanoiksi ”sen lisäksi, että itse on syypää haureuteen”. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Kieltääkö Jeesus kokonaan avioeron, joka Mooseksen lain mukaan oli luvallinen?

- Kieltää tietysti seuraajiltaan ja opetuslapsiltaan. Huomatkaa aina, että hän ei puhu ”maailman lapsista”, ainoastaan niistä, jotka tahtovat olla kristityitä ja seurata häntä, pyrkiessään taivasten valtakuntaan.

- Miksikä heille on niin luonnollista olla eroamatta? Jos toinen aviopuolisoista on ”maallismielinen” ja tahtoo erota?

- Silloin asia saa toisen käänteeseen. Tietysti opetuslapsi on eroamista vastaan periaatteessa, mutta jos hänen aviopuolisonsa on onneton, rukoilee ja vaatii, hän menettelee omantuntonsa mukaan. Opetuslapselle itselleen ei ole olemassa avioliittolista onnettomuutta. Hän pyrkii elämään sovussa ihmisten kanssa, ja hänen elämäntoverinsa on annettu hänelle koulukumppaniksi, jonka kanssa hänen ennen muita on opittava elämään sovussa ja rakkaudessa. Hän ei siis kaipaa avioeroa. Jos hän taas aktiivisena toimijana eroaisi aviopuolisostaan, tekisi hän kaksinkertaisen synnin: ensiksi hänen eroamisensa todistaisi, että hän itse on kääntänyt silmänsä toiseen ja siis tehnyt itsensä syypääksi haureuteen, ja toiseksi hänen eroamisensa saattaisi puolison mahdollisesti kaipaamaan uutta puolisoa eli toisin sanoen tekemään aviorikoksen. Jeesus on näet periaatteellisesti ehdottoman yksiavioisuuden kannalla. Pääasia onkin, että olemme selvillä, mistä on kysymys; ratkaisu yksityistapauksissa on aina enemmän tai vähemmän kunkin omantunnon varassa, sillä opetuslapsi on omantunnon ihminen.

- Tällä tavalla kyllä Jeesuksen sanat ovat johdonmukaisia ja ymmärrettäviä, mutta kuinka vanha suomennos oli niin virheellinen? Sen mukaan avioero oli luvallinen, kun aviopuoliso oli tehnyt itsensä syypääksi huoruuteen.

- Kyseessä oleva välilause on alkutekstissä vaikea kääntää. Se on mahdollisesti myöhempi lisäys. Joka tapauksessa lause kokonaan kadotti johdonmukaisuutensa ja Jeesuksen tarkoitus häviää olemattomiin, jos ei sitä suomennolla niinkuin tässä olen tehnyt ja niinkuin Leo Tolstoi sen ennen minua käänsi. Lause kuuluu kreikaksi *parektos loguu porneias*. Sana *parektos* merkitsee ”ulkopuolella, paitsi”, *porneia* merkitsee ”huoruus, haureus” ja *logos* on ”sy”. Sanasta sanaan siis: ”paitsi syytä huoruuteen”, josta näkyy, että välilauseen ymmärtäminen riippuu siitä, mihinkä päälauseeseen sanaan se liitetään. Jos katsotaan sen määrittelevän relatiivilauseen objektia (vaimonsa), silloin saamme vanhan epäloogillisen käännöksen; jos se taas asetetaan subjektin, s.o. sekä sanan ”jokaisen” että koko sitä määrittelevän relatiivilauseen yhteyteen - kuten ymmärtääkseni kielipöytäkirjastikin on luonnollisempaa, - silloin täytyy meidän kääntää uudella tavalla. Kuulkaa nyt, kuinka koko lause sanatarkasti kuuluu: ”jokainen, joka eroittaa vaimonsa luotaan, paitsi syytä huoruuteen, saattaa hänet tekemään aviorikoksen”. Huomaatte pähkinän. Päätäkää itse, kumpi suomennos on luonnollisempi ja Jeesuksen hengen mukaisempi, vanha vaiko uusi. Sillä molempia on muovailtu järjen mukaan. Latinaksi on käännetty *excepta fornicationis causa*, joka tietysti

puolta vanhaa käännöstä ensi näkemältä, mutta lähemmin tarkastettuna voi olla kaksimielinen.

VII.

KOLMAS KÄSKY.

- Tässä kolmannessa käskyssä en huomaa mitään muutoksia suomennoksessa. Ainoa on viimeinen lause 37:nnessä säkeessä: ”se on lähtöisin vilpistä”, joka vanhassa käännöksessä kuuluu: ”se on pahasta”.

- Ja sekin muutos on vain muodollinen. Alkutekstin sanat *ek tuu poneeruu estin* merkitsevät ”se on lähtöisin pahasta”, sillä *ponceros* on ”paha”. Mutta koska *ponceros*-sanaa käytettiin *khreestos*-sanan vastakohtana ja *khreestos* merkitsee ”hyvä, kunnon, rehellinen, vilpitön, totuuden mukainen, luotettava”, on enemmän ajatuksenmukaista tässä kohden suomentaa ”vilpistä, valheesta, petoksesta”, kun on kysymys sanoista ja puheesta.

- Kuinka nyt oikein käsitätte tämän Jeesuksen kolmannen käskyn? Kieltääkö hän valanteon?

- Selvin sanoin. Niin ovat kveekarit y.m. ”lahkot”, jotka ovat koettaneet Jeesusta seurata, sen ymmärtäneetkin. Mitä muuta voisivat merkitä sanat ”älkää ensinkään vannoko”?

- Mutta koko meidän yhteiskuntamme on valoille rakennettu, virkavaloille, sotilasvaloille j.n.e.

- Ei Jeesus puhukaan ”koko yhteiskunnasta”. Hän puhuu niistä ja niille, jotka tahtovat häntä seurata. Minkätähden luulette, että ensimmäisiä kristityitä vainottiin Rooman valtakunnassa? Senkö tähden että he uskoivat ristiinnaulittuun Jumalaan? Rooman valtakunnassa vallitsi uskonvapaus, siellä oli rinnakkain mitä erilaisimpia uskontoja ja jumalanpalvelusmuotoja. Uusi uskon ja palvonnan muoto ei olisi valtiota häirinnyt. Ensimmäisiä kristityitä vainottiin, sentähden että he olivat kaikki tosi kristittyjä, jotka yrittivät seurata Jeesusta ja toteuttaa maan päällä taivasten valtakunnan elämää. Heitä vainottiin ja ahdistettiin valtakunnan turvallisuudelle vaarallisina, sentähden että he kieltäytyivät valaa tekemästä Rooman lipuille, n.s. *sacramentum* eli ”lippuvalaa”, kieltäytyivät toisin sanoen sotapalveluksesta ja uskollisuusvalasta keisarille j.n.e. Heitä vainottiin, sentähden että he toteuttivat käytännössä uuden, ennen kuulumattoman uskonsa, joka järkytti maailman järjestystä perustuksia myöten.

- Tämä on ihmeellistä, mutta samalla ihmeellisen valaisevaa ja selventävää. Nyt saan peräti uuden ja kiintoisan kuvan ensimmäisistä kristityistä. En tarkoita, että ymmärtäisin, tai hyväksyisin heidän periaatteitaan joka kohdassa, mutta heistä tulee täten mitä mielenkiintoisin ilmiö historiassa. No niin, mutta puhuaksemme periaatteellisesti kolmannesta käskystä en ymmärrä, mitä Jeesuksella on valantekoa vastaan. Sehän on muodollinen asia.

- Ei niinkään muodollinen. Se joka oikeudessa todistajana vannoo puhuvansa totta, saattaa nauraa tyhjälle muotomenolle - hänhän joka tapauksessa puhuu mitä puhuu. Mutta virkamies, pappi, lääkäri, sotilas, joka valaa tehdessään sitoutuu noudattamaan virkatoimissaan määrättyjä sääntöjä ja ohjeita, hän ei voi olla pintapuolinen valansa suhteen. Kuta rehellisempi ja tunnollisempi hän on ihmisenä, sitä todellisempi ja järkyttävämpi on hänelle hänen valansa.

- Mutta hänen valansa koskee asioita, jotka hän luonnostaan muutenkin noudattaisi. Sentähden se on muodollinen.

- Totta kyllä, kun on puhe ihmisistä, jotka eivät ole kristityitä eivätkä tiedä mitään Jeesuksen seuraamisesta. Harvemmin se johtaa heitä ristiriitaan. Välistä kuitenkin. Eräs pappi, joka oli kadottanut uskonsa helvettiin, ikuiseseen kadotukseen y.m. kirkon dogmeihin, mutta sen sijaan omaksunut uskon jälleensyntymiseen, oli vihdoinkin löytämästään valosta haltioissaan ja olisi niin mielellään saarnannut siitä toisille, mutta pappisvalansa takia ei uskaltanut. Hän olisi menettänyt virkansa ja - niinkuin hän sanoi: ”millä sitten elätän perhettäni, kun en muuhunkaan ammattiin kykene?”

- Tuommoisista ristiriidoistako Jeesus tahtoo pelastaa seuraajiaan?

- Kyllä niinkin, vaikka käskyllä itsessään on toinen lähtökohta.

- Mikä?

- Se että ihminen on henkiolentona itsenäinen ja vapaa; hänen ei pidä sitoa itseään toisen orjaksi tulevaisuuteen nähden, vaan aina säilyttää omatuntonsa vapaana ja puhtaana. Niin on Jeesus neuvonut opetuslapsilleen, taivasten valtakuntaan pyrkijöille.

- Eikö ihminen voi luvata mitään, ei itselleen?

- Vapaaehtoinen iloinen lupaus, joka aina edellyttää, että voi syntyä esteitä, jotka tekevät lupauksen täyttämisen mahdottomaksi, on luonnollinen ihmisten kesken. Kuta luotettavampi ihminen on, sitä tunnollisemmin hän pitää lupauksensa. Sanasta miestä, sarvesta härkää. Mutta lupaus ei ole vala. Valassa valantekijä luopuu vapaudestaan ja luovuttaa vallan itsensä yli toiselle. Lupaus on sitä, mitä Jeesus tarkoittaa sanoillaan: ”vaan olkoon teidän puheenne: niin, niin, ei, ei. Mikä siitä yli on, se on lähtöisin vilpistä”.

- Ette vielä sanonut mitään siitä, voiko ihminen tehdä lupauksia itselleen.

- Miksikä hän ei voisi? Se on jokaisen omantunnon ratkaistavissa. Mutta lupaus on tietysti tehtävä korkeammalle itselle, joka ei vaadi mitään omaatuntoa, s.o. itseään vastaista. Kaikki hyvät päätöksemme ovat lupauksia. Meidän on vain pidettävä huolta siitä, että myös noudatamme päätöksiamme, etteivät tyhjiin rauenneet lupauksemme kivittäisi tietämme helvettiin, kuten sanotaan. Jollei ihminen opi olemaan ”uskollinen pienessä”, ei elämä saata uskoa hänelle suurempia

tehtäviä. Ei-kristitty elämä valoineen ja lupauksineen on koulu maailman ihmisille: siellä he oppivat pitämään sanansa ja suorittamaan velvollisuuksiaan. Kun ihminen tulee kristityksi ja alkaa seurata Jeesusta, muuttuu elämä hänelle kouluksi, jossa hän oppii pitämään sanattomat sanansa itselleen, omia lujia päätöksiään ja lupauksiaan; samalla hän silloin oppii suorittamaan yhä korkeampia ja korkeampia hänelle uskotuita jumalallisia tehtäviä.

- Tarkoittaako kolmas käsky yksinomaan valantekoa? Minusta tuntuu, niinkuin loppusanoissa piilisi jotain neuvoa puhumisen suhteen yleensä.

- Niin minunkin mielestäni. Me ihmiset käytämme kieltämme väärin sanomattomassa määrässä. Me puhumme paha ja vielä enemmän puhumme turhia. Ja Jeesus sanoo toisessa paikassa, että elämän edessä saamme vastata joka turhasta sanasta. Hän ei ihailut jaarittelua eikä suunsoittoa. Semmoinen oli ihmiselle alentavaa. Puhekyky oli ihmisellä sitä varten, että hän ”totuuden tunnustaisi”, kuten Jeesus sanoi itsestään. Ja totuuden julistajalle on vaikenemisen kyky ensimmäinen vaatimus. Joka ei osaa vaieta oikealla ajalla, ei osaa tottakaan puhua aikanaan. Rehellisyys ei edellytä, että kaikki, mitä tiedämme, aina olisi kielen nenässä. Toden puhujat, esim. suuret runoilijat, ovat harvasanaisia jokapäiväisessä elämässään. Sentähden Jeesuksen neuvo opetuslapsilleen oli: ”puhu vähän, mutta puhu totta”.

VIII.

NELJÄS KÄSKY.

- Ja nyt tulemme siihen käskyyn, josta olen kuullut teidänkin kerran sanovan, että se on Kristuksen opin kulmakivi, neljänteen käskyyn, jossa Jeesus kieltää pahan ihmisen vastustamisen. Vaikka kristikunnassa ei mitään puhuta Jeesuksen viidestä käskystä, tuntee kyllä jokainen hänen sanansa: ”jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle vasenkin” ja pitää sitä runollisena ja liioiteltuna kehoituksena ”kristilliseen nöyryyteen”, jota ei tietysti kukaan jokapäiväisessä elämässä kykene tai edes alistu noudattamaan. Nyt tekin näytte olevan sitä mieltä, että tässä on edessä todellinen ja positiivinen Jeesuksen antama käsky.

- Ei se ole minun mielipiteeni, sillä niin ollen toisella voisi olla toinen mielipide. Se on evankeliumin selvä oppi. Jeesuksen viisi käskyä ovat helpot löytää: jokaisella omalla uudella käskyllään hän kumoo vastaavan vanhan, ja sentähden jokaisen Jeesuksen käskyn edellä käyvät sanat: ”olette kuulleet sanotuksi (vanhan ajan ihmisille) niin ja niin, mutta minä sanon teille”.

- Ehkä te haluatte selittää minulle, mikä sitten tämä Jeesuksen neljäs käsky on. Minua personallisesti ei koskaan ole innostanut teeskentely ja ulkokullattu nöyryys, joka kääntää vasemman posken sille, joka lyö oikealle. Olen aina ajatellut, että Jumala - ken hän lieneekin - enemmän rakastaa kunnan miestä, joka aika lailla läimäyttää takaisin sille, joka uskaltaa häntä lyödä, kuin itsevanhurskasta pelkuria, joka alamaisesti kumartaen ja vaieten pitää solvauksen hyvänä.

- Ainakin meidän oma terve moraalinen vaistomme pitää pelotonta ja moitteetonta ritaria, joka aina on valmis paljastamaan miekkansa omansa tai toisen kunnian puolustamiseksi, ihmisenä monta vertaa etevämpänä kuin nöyryyttä ja jumalisuutta teeskentelevää munkkia tai jesuiittaa, mutta muistakaamme, että tässä ei olekaan kysymys semmoisesta. Maailma ei ole ainoastaan oikeutettu vaan jopa velvollinen noudattamaan niitä siveellisiä mittapuita, joita se järjessään ja sydämessään tuntee korkeimmiksi. Mutta Jeesuksen käskyt ovat niitä varten, jotka ovat kyllästyneet maailman teihin ja totuuden etsijöinä pyrkivät omaksumaan taivasten valtakunnan elämää. Heille Jeesuksen käskyt eivät ole luonnottomia tai luonnon vastaisia, vaan heille nuo käskyt paljastavat heidän oman sisäisen, korkeamman luontonsa. Sentähden heillekin, opetuslapsille, on parempi heikkona hetkenä langeta maailman menoihin kuin teeskennellen pitää kiinni käskyn kirjaimesta; ja joka tapauksessa heidän on parempi langeta ja tunnustaa lankeemuksensa kuin kieltää Jeesuksen käsky. Te kysytte, mikä tämä käsky on. Lyhyesti sen voisi ilmaista seuraavillakin sanoilla: Mooseksen laissa tulee koston ajatus ilmi: ”silmä silmästä, hammas hampaasta”, mutta Jeesus sanoo seuraajilleen: älkää

ollenkaan kostako, ei yksityisesti eikä yhteisesti; älkää istuko toistenne tuomareina, sillä tuomita voi vain se, joka itse on synnitön.

- Olen pannut merkille, että olette sijoittanut tähän muutamia säkeitä seitsemännestä luvusta. Se on siis tapahtunut sisällön takia? Jos oikein ymmärrän teitä, on Jeesus täten kaikkea oikeuslaitosta vastaan? Mutta mihin jouduttaisiin, jos yhteiskuntamme lakkaisi kantamasta oikeuden miekkaa?

- Kuka semmoisesta puhuu? Sehän edellyttäisi, että yhteiskuntamme olisi kristitty, s.o. seuraisi Jeesusta, mutta kuinka semmoinen olisi mahdollista ilman että sen jäsenet kulkisivat Mestarin jäljissä? Tässä on kysymys Kristuksen seuraajista. He luopuvat itse turvautumasta maalliseen oikeuteen - ”jos joku tahtoo ottaa ihokkaasi, anna hänen saada viittasikin, mieluummin kuin että hän kävisi oikeutta kanssasi”, - he eivät tahdo istua tuomarina, he eivät tahdo kostaa eivätkä rangaista.

- Mutta jos yhteiskunta todella olisi kristitty, kuinka silloin?

- Silloin ymmärtääkseni koettaisimme kaikin puolin pienestä pitäen kasvattaa itseämme ja oppia ”kiskomaan malkaa omasta silmästämmä”, ennenkuin panemme merkille ”rikan veljemme silmässä”.

- Mutta miten suhtautuisimme niihin veljiin, joilla todella on rikollisia taipumuksia?

- Rakkaudella. Rakkaudemme vaikuttaisi heihin puhdistavasti, esimerkkinä siveellisesti kasvattavasti, ja tietysti opettaisimme heitä ja valistaisimme heidän järkensä, ennenkuin rikolliset taipumukset pääsisivät heissä puhkeamaan.

- Siihen oikeastaan meidän nykyisetkin yhteiskuntamme jo pyrkivät. Kaikkialla etsitään uutta tunnussanaa pahantekijöiden käsittelyssä ja kohtelussa, ja yleensä arvellaan, että tämä tunnussana on kasvatusta, kouluutus.

- Se onkin kiitoksella mainittava. Mutta rakkaus, ei oikeus, on ainoa, mikä semmoisessa kasvatuksessa tepsii. Pääasia on meidän ymmärtää, että Jeesus pani alulle uuden ajan. Hän ja hänen seuraajansa omaksuivat uuden elämänymmärryksen, johon muun muassa sisältyi uusi tapa suhtautua pahaan. Korkein siveellinen käsite, johon ihmiset ennen häntä kohosivat, oli oikeus, kylmä, pelottava, raudankova oikeus. Rakkaus, lempeys, anteeksianto oli satunnaista ja pidettiin usein heikkouden merkinä. Kunnon mies kosti, etsi oikeutta, vaati rangaistusta. Jeesus muutti tämän kaiken. Hän toi taivasten valtakunnan maan päälle. Hän paljasti seuraajilleen korkeimman siveellisyyden. Hän näytti, että taivasten valtakunnan elämänlakina oli rakkaus. Siellä vallitsi lempeys ja anteeksianto, ei kostonhalu, ei oikeusvaatimus. Mullistava muutos oikean ja väärän, hyvän ja pahan käsittämässä! Harvat uuden näkökannan ymmärsivät. Ainoastaan Jeesuksen opetuslapset - vähitellen, - eikä maailma ollenkaan. Kuitenkin uudet aatteet ovat hapattaneet maailmaa, ja vaikka tänään niinkuin silloin elämme yhteiskunnissa, joissa vallitsee vanha, ei-kristitty järjestys, on yleinen mielipide monessa suhteessa muuttunut. Personallista kosta ei suvaita, ja kuten sanoitte alkaa horjua myös usko yhteisen eli yhteiskunnallisen koston

oikeutukseen. Vaikka meitä tavallaan ympäröi sama ”pakanallinen” maailma kuin Jeesusta ja hänen seuraajiaan, ovat paljon, paljon suuremmat joukot nyt kuin silloin valmiit vastaanottamaan ”valtakunnan hyvän sanoman”. On miltei kuin kristikunta odottaisi jotain uutta opetusta, joitain uusia elämänohjeita, nyt, kun maailmansota ja bolshevismi on herättänyt ihmiset suloisesta pakanallisesta unestaan näkemään, kuinka horjuvalla pohjalla vanhat oikeuskäsitteet lepäävät. Silti emme tietysti saata odottaa mitään pysyviä muutoksia yhteiskuntajärjestyksissämme, ennenkuin yksilöt ovat heränneet, muuttuneet ja itsetietoisesti ”kristianisoituneet”. Vallankumoukset, väkivaltaiset muutokset ja väkinäiset uudistukset ovat, kuten Jeesus sanoisi, valheen isästä kotoisin. Kristikunnan uudestisyntyminen on mahdollinen ainoastaan siten, että yhä useammat yksilöt siellä täällä pitkin maailmaa alkavat seurata Jeesusta Kristusta ja levittää hänen oppiansa. Kysymys on tänä päivänä sama kuin kristinuskon ensimmäisinä aikoina, sillä eroituksella vain, että yleinen ilmapiiri on valistuneempi ja valoisampi kuin yhdeksäntoista vuosisataa sitten.

IX.

VIIDES KÄSKY.

- Tämä viides näkyy olevan varsinainen rakkauden käsky. Mutta eikö Jeesus mene liiallisuuteen neuvoessaan meitä rakastamaan vihollisiamme? Jos joku vihaa minua ja tekee minulle yhtämittaa kiusaa, vahinkoa ja kaikkea pahaa, kuinka minä voisin rakastaa häntä? Se nyt ainakin olisi ulkokullattua!
- Jeesushan sanoikin: rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä vainoavat. Siihen me joka tapauksessa kykenemme, jos emme vielä kykene rakastamaan.
- Mutta sanoohan Jeesus nimenomaan myös: rakastakaa vihollisianne.
- Niin, mutta sen hän sanoo vastakohtaksi vanhalle käskylle, joka kuului: ”rakasta lähimmäistäsi” ja johon Jeesus selvyiden vuoksi lisää: ”vihaa vihollistasi”.
- Millä tavalla ”lisää”?
- No, katsokaa, tuommoista vanhaa käskyä ”vihaa vihollistasi” ei ole olemassa.
- Eikö olemassa?
- Ei muodollisesti. Mutta vanhan käskyn henki on totuudenmukaisesti ilmaistu Jeesuksen lisäyksessä.
- En ymmärrä teitä.
- Kohta ymmärrätte. Lisäämällä sanat ”vihaa vihollistasi” Jeesus tietysti on painostanut toistamansa vanhan käskyn ”rakasta lähimmäistäsi” merkitystä, voidakseen sitten omassa uudessa käskyssään kumota vanhan. Hänen uusi käskynsä ”rakastakaa vihollisianne” ei tietenkään sisällä ”ja vihatkaa lähimmäistäanne”, vaan samalla tavalla kuin esim. ensimmäinen käsky älä suutu edellyttää, ettei ”tapa”, samalla tavalla viides käsky ”rakasta vihollistasi” edellyttää, ettei vihaa lähimmäistään, vaan rakastaa häntä. Kysymys kääntyy täten kahden sanan ympäri: ketä tarkoitetaan ”lähimmäisellä”, ketä lähimmäisen vastakohtalla eli ”vihollisella”? Tähän vastaus on selvä: ”lähimäinen” eli ”naapuri” on samaan heimoon tai kansaan kuuluva, oman maan asukas, kansalainen, ”vihollinen” taas etäämpänä asuva, vieraaseen heimoon tai kansaan kuuluva, vieraan maan asukas, muukalainen. Kun ajattelemme juutalaisten historiaa vanhan testamentin aikana, muistuu mieleemme jyrisevä Jehova,

joka aina on vihoissaan vieraille kansoille ja aina yllyttää oman valitun kansansa sotaan milloin filistealaisia, milloin midianiitteja, milloin mitäkin ”vihollista” vastaan. Ei ollut puhuttakaan rakkaudesta vieraita kohtaan, aina vain vihasta ja kostosta. Lähimmäisiä, omia kansalaisia yksin rakastettiin. Jeesuksen lisäämät sanat olivat täten täysin paikallaan, kuvaavia ja selittäviä. Ja tätä vanhaa maailmanjärjestystä vastaan Jeesus uudessa käskyssään nousi.

- Tällä uudella käskyllä on siis niin sanoaksemme kansainvälinen eli poliittinen merkitys?

- Aivan oikein. Jeesus opettaa, että ne, jotka tahtovat elää taivasten valtakunnan elämää, eivät enää näe muukalaista kenessäkään ihmisessä. Kaikki ihmiset ovat veljiä rotuun, väriin, kansallisuuteen katsomatta, ja kaikkia ihmisiä on rakastettava. Rajat kansojen väliltä hajoavat maahan ja kaikki kansat muodostavat yhden suuren perheen: maapallon ihmiskunnan. Jos lyhyesti tahtoisimme tuoda ilmi, mitä Jeesus viidennessä käskyssään opettaa, sanoisimme ennen kaikkea, että hän kieltää sodan. Mutta, kuten joka käskyn suhteen, täytyy meidän tässä taas huomauttaa, että käskyllä ei ole päiväpoliittinen tarkoitus. Se ei sano: nyt, kaikki kansat, riisukaa aseenne! Se sanoo: nyt, kaikki yksilöt, valistukaa, tulkaa kristityiksi, seuratkaa minua! Kansa on kristitty, jos sen yksilöt sitä ovat. Kansa voi elämässään seurata Jeesusta, jos sen yksilöt sitä tekevät. Yksilön täytyy ymmärtää, että sota on vastoin Jeesuksen elämänoppia, vastoin omaatuntoa, vastoin korkeinta siveyskäsitettä, vastoin jumalallista elämänjärjestystä. Yksilön täytyy luopua aseista, kieltäytyä sotimasta, olla tarttumatta miekkaan.

- Halveksiiko Jeesus siis sotamiehiä?

- Kuinka semmoista kysytte? Onko hänen henkensä mukaista ketään halveksia? Epäilemättä Jeesus tiesi yhtä hyvin kuin me tiedämme tänään, että sotilaiden joukossa on tavattavissa mitä ritarillisimpia, mitä rehellisimpiä, mitä kauniimpia luonteita. Ihmisiä he ovat niinkuin muutkin ja usein parempia. Siitä ei ole puhuttakaan. On vain kysymys siitä, että yksilöt heräisivät, upseerit niin hyvin kuin muutkin ihmiset. Ja uuden elämänymmärryksen omaksumisessa on oltava täysin vilpittömiä. Siinä ei saa olla mitään teennäistä, mitään epäröivää. Totuus vapauttaa. Kun ihminen näkee totuuden, hän ihastuu, hän riemastuu, hän tulee autuaaksi. Taivasten valtakunnan elämä aiheuttaa ehkä ulkonaisia vaikeuksia, mutta se varmasti tuo mukanaan sisäisen rauhan ja onnen. Viides käsky samoin kuin edelliset koskee yksilöitä ja heidän työtään. Kun yhä useammat yksilöt siellä täällä seuraavat Kristusta ja levittävät valoa ympärilleen, silloin koittaa joskus aika, jolloin kansatkin ”kristianisoituvat”. Ja olemmehan ottaneet suuren askeleen eteenpäin. Maailmansodankin aikana oli tuhansia ihmisiä eri maissa, jotka kieltäytyivät miekkaa kantamasta, sentähden että tahtoivat kulkea Kristuksen jäljissä. Ja nyt maailmansodan jälkeen on kaikissa maissa rauhanliikkeitä, jotka opettavat ihmisille, kuinka järjetöntä sotiminen on. Ja vaikka Kristuksen seuraaminen tapahtuu yksilöittäin, on vallan hyvin ajateltavissa jonkunlainen kristittyjen kansojen liitto, jonka mukaan ne sitoutuvat ratkaisemaan keskinäiset riitansa rauhallista tietä ja olemaan aseihin tarttumatta toisiaan vastaan. Niin valistuneen luulisi toki olevan kansainvälisenkin järjen meidän aikanamme.

- Olette jättänyt pois muutamia rinnakkaislauseita 44:nneestä säkeestä: ”siunatkaa niitä, jotka teitä sadattelevat j.n.e.”. Miksi?

- Sentähden, että uusin kriittinen kreikkalainen teksti on tehnyt samoin. Nehän eivät mitenkään muuta tekstin henkeä, päinvastoin sitä vielä valaisevat, joten ne kyllä voidaan säilyttääkin; mutta uutta ajatusta eivät liioin lisää.

- Huomaan, että te olette 47:nnessä säkeessä muuttanut sanan ”pakanan” sanoiksi ”jokapäiväiset ihmiset”.

- Niin, sana *ethnikoi* kreikkalaisessa tekstissä, *ethnici* latinalaisessa, ei merkitse ”pakanat”. Se merkitsee ”kansan, rahvaan ihmiset” ja tarkoittaa Jeesuksen suussa niitä, jotka eivät tienneet mitään valtakunnan hyvästä sanomasta, vaan olivat jokapäiväisiä, maallisia ihmisiä ainakin. Sitä tietysti on tarkoitettu pakana-sanallakin, kun niin on käännetty, vaikka tuo sana meidän päivinämme tuo mieleen afrikkalaisia ja australialaisia neekereitä y.m., jättäen lukijan siihen luuloon, että hän jo syntyperänsä nojalla on ”kristitty”. Totuus on tietysti, että kuulumme kaikki *ethnikoihin* eli jokapäiväisiin ihmisiin, kunnes meistä tulee kristityitä, sillä Jeesuksen seuraaminen ei ole maantieteellinen asia.

- Olette myös viimeisessä säkeessä käyttänyt futuuria imperatiivin asemasta: ”tulette täydellisiksi” eikä niinkuin ennen ”olkaa täydelliset”.

- Kreikkalaisen tekstin *esesthe* on futuuri-muoto, vaikka sillä useimmissa kielissä on imperatiivinen eli käskävä merkitys siinä sivulla. Latinalaisessa tekstissä *on estote*, ”jospa olisitte”. Ymmärrän kuitenkin Jeesuksen tarkoittaneen, että kun me noudattamalla hänen käskyjään elämme taivasten valtakunnan elämää, tulemme lopulta täydellisiksi, niinkuin taivaallinen Isämme on täydellinen. Se on käsittääkseni lupaus eli ennustus pikemmin kuin käsky. Ja se viittaa kaikkiin käskyihin, ikäänkuin
kruunaten
niitä.

X.

HYVÄT TYÖT JA PAASTO.

- Seuraavissa säkeissä toistuu yhtämittaa puhe palkasta ja korvauksesta. Onko Jeesus sillä todella tarkoittanut jotain vai onko se vain vertauskuvallista puhetta? Tunnustan, että palkkojen ja korvausten ajattelu henkisen elämän yhteydessä tympäisee minua. Onneksi olette edes jättänyt pois sanan ”julkisesti” joka pilaa kaiken, tuodessaan mieleen korvauksia testamenttien, arpajaisvoittojen, julkisten kunnianosoitusten j.n.e. muodossa.

- Sitä sanaa ei ole alkutekstissä, ei kreikkalaisessa eikä latinalaisessa.

- Sepä hyvä. Mutta miksikä olette suomentanut joka kohdassa ”heiltä jää palkka saamatta”, kun vanhassa suomennoksessa on ihan päinvastoin ”he ovat saaneet palkkansa”? Tämä teidän suomennoksenne vain yhä painostaa palkka-ajatusta.

- Alkutekstin sanat *apekhuusin ton mishon autoon* voidaan kääntää kahdella tavalla. Nimenomaan tämä lausetapa voi merkitä ”he saavat palkkansa”, mutta oikeastaan teonsana *apekhoo* merkitsee ”pidättää, pitää etäällä, estää, ehkäistä” eikä koskaan mitään muuta. Ei siis mielestäni ole väärin ymmärtää sana *apekhoo* tässä yhteydessä tavallisella tavalla, saatikka kun se selvemmin tuo esille Jeesuksen ajatuksen, vaikkei toinenkaan suomennos sitä ajatusta suorastaan häiritse.

- Mieleni tekeekin juuri kuulla Jeesuksen ajatus, koska sana ”palkka” tässä yhteydessä on minusta niin outo.

- Ettei Jeesus mitään ulkonaisia palkintoja tarkoita, sen te ymmärtänette muutta mutkitta. Mutta että hän jotakin tarkoittaa, jota voi kuvata käsitteeltä ”palkka”, se on myös selvä. Tämä ”palkka” on osaksi semmoista, mikä seuraa itsestään, asian luonnosta, osaksi jotain odottamatonta, ylenpalttisuudellaan yllättävää. Ja mikä se semmoinen lienee? Mikä muu kuin se omantunnon rauha, iloinen mieli ja sisäinen autuus, jota aikoinaan seuraa tunnustettu asema näkymättömässä taivasten valtakunnassa? Kun näitä - kuten itämaalainen sanoisi - hyvien töittemme ja pyrkimystemme ”karmallisia” seurauksia ajattelemme, emme ollenkaan ihmettele Jeesuksen puhetta palkinnoista. Sillä voiko suurempaa palkintoa, suurempaa taivaallista lahjaa, suurempaa jumalallista armonosoitusta kuvitella kuin kansalaisoikeutta hengen maailmassa, kuolemattomuutta ja ikuista elämää? Jos taas käytämme toista suomennosta, huomaamme Jeesuksen puhuvan palkasta vartavasten teroittaakseen opetuslapsilleen, että taivasten valtakunnassa ei tavoitella mitään palkintoa. Ajatelkaa vähän hänen sanojaan. Hänhän nimenomaan neuvoo seuraajilleen, etteivät he,

kuten tekopyhät, hautoisi mielessään mitään palkkaa itselleen hyvistä töistään, - sillä silloin he, kuten tekopyhät, saisivat palkkansa! Ja se palkka olisi ulkonaisissa voitoissa ja kunnianosoituksissa. Mutta kun opetuslapset eivät tavoittele mitään itselleen, eivät ollenkaan muista omaa itseään, silloin ”taivaallinen Isä korvaa heille”, - ja mitä se merkitsee, sen juuri selitin.

- Nyt ymmärrän paremmin. Ja ymmärrän myös, että tekopyhiltä tämä taivaallinen palkka jää saamatta. Panen merkille kaksi muutakin poikkeavaa lausetapaa teidän suomennoksessanne. Sanotte ensimmäisessä säkeessä: ”suorita lainmukaisia tekojanne” ja toisessa ”osoitat teossa myötätuntoa”. Vastaavat kohdat vanhassa suomennoksessa kuuluvat ”harjoita vanhurskauttanne” ja ”annat almua”. Minun korviini nämä jälkimäiset kaikuvat yksinkertaisemmilta ja selvemmillä.

- Kylläkin tottumuksen nojalla. Mutta kreikkalainen teksti ensimmäisessä säkeessä sanoo: *teen dikaiosyneen hymoon mee poiein* ja toisessa: *poiees eleemosyneen*; ja latinalainen: *ne iustitiam vestram faciatis* sekä *facies elemosynam*. On huomattava, että muutamissa käsikirjoituksissa ensimmäisenkin säkeen sanat kuuluvat *teen eleemosyneen hymoon mee poiein*. Luther noudatti tätä lukutapaa ja kirjoitti saksaksi: *habt acht auf eure Almosen, dass ihr die nicht gebt* j.n.e. Vanha englantilainenkin käännös sanoi: *take heed that ye do not your alms* j.n.e. Roomalais-katoliset käännökset ovat sitä vastoin noudattaneet *versio vulgatan* lukutapaa, jota nyt pidetään oikeampana. Itse asiassa sisältö ei paljon muutu. Mutta jos molemmissa kohdissa olisi sana *eleemosyneen*, täytyisi meidän ennen kaikkea ymmärtää, mitä tällä sanalla tarkoitetaan. On mielestäni sängen kuvaava, että *versio vulgata* ratkaisee pulman kääntämällä *elemosynam*, joka ei ole klassillista latinaa ollenkaan. Jos *elemosyneen* Hieronymuksen mielestä olisi merkinnyt ”almu”, miksi hän ei latinaksi sanonut esim. *stips*? Että hän käytti sanaa, joka itse asiassa oli kreikkalainen, mutta joka nähtävästi keskiajalla oli yleinen kristittyjen kesken, osoittaa, että tuolla tekaistulla latinalaisella sanalla *elemosyna* oli oma niin sanoaksemme teknillinen merkityksensä. Entä tämä merkitys? Sen tietysti täytyi sisältyä kreikkalaiseen sanaan *eleemosyneen*. Jos nyt kysymme *eleemosyneen* merkitystä, huomaamme, että se vasta toisessa kädessä on almu, s.o. köyhille annettu lahja. Sen varsinainen merkitys on ”sääli, myötätunto”. Tämä on latinaksi *misericordia*, mutta koska tätä sanaa käytettiin ennen kaikkea Jumalan säälistä, ymmärrämme, että kirkko omaksui uuden sanan *elemosyna* ihmisten säälistä. On siis puhe näissä säkeissä tai ainakin toisessa siitä myötätunnosta ja säälistä, jota ihmiset voivat osoittaa toisilleen. Jeesus ei puhu yksinomaan myötätunnon tuntemisesta, sillä teksti sanoo *poiees eleemosyneen*, s.o. ”teet” eli siis: ”osoitat teossa myötätuntoa”. Tämä on paljon laajempi käsite kuin ”annat almua”, sillä almujen antaminen voi tapahtua tavasta tai päätöksestä, toisin sanoen ilman inhimillistä tunnetta. Mutta sanaan *eleemosyneen* sisältyy juuri tunne. Opetuslapsi tuntee sääliä, sympatiaa, rakkautta, ja sentähden hän auttaa. Paljas tunne olisi kuolleena syntynyt, ellei se muuttuisi teoksi; mutta tekona se on elävä. Paljas teko taas ilman tunnetta olisi teennäinen ja ulkokullattu. Minusta tämän kohdan oikea ymmärtäminen on sängen tärkeä, sillä meidän kristikunnassamme ei ole ainoastaan paljon tekopyhää auttamista kunnian ja maineen vuoksi, vaan myös paljon kylmää ja sydämetöntä almujen antamista.

- Tämä puoli asiasta on nyt käynyt selväksi, mutta jos ensimmäisessä säkeessä noudatamme myöhempää ja oikeampaa lukutapaa, miksi silloin suomennatte: ”suorita lainmukaisia tekojanne”?

- Kreikkalaisen sanan *dikaiosynee* takia, joka latinalaisessa tekstissä on *iustitia* ja merkitsee, kuten jo ennen olen maininnut, ”oikeamielisyys, oikeuden tunto”, johtuen sanasta *dikee*, ”oikeus, oikeuden jumalatar”. Kyseessä olevassa lauseessa on taas puhe tekemisestä: ”kavahtakaa, ettette tee oikeamielisyttänne”, siis kyllä: ”harjoita vanhurskauttanne”, jos tämmöistä suomalaista sanaa tahdomme käyttää. Mutta meidän on muistettava, mistä Jeesus puhuu. Ei hän runollisesti puhu ”vanhurskaudesta” ylimalkaan, jostain ”pyhydestä”, jonka ääriviivoja itse saamme mielin määrin laatia. Hän puhuu opetuslapsilleen viidestä käskystä, niihin sisältyvästä uudesta elämänymmärryksestä, uudesta ”vanhurskaudesta”, uudesta oikeudesta eli laista. *Dikaiosynee* on hänen suussa teknillisesti samaa kuin ”uuden elämänlain totteleminen”, ja siis lause: ”kavahtakaa, ettette tee uuden elämänlain tottelemista” merkitsee: ”kavahtakaa, ettette suorita (uuden elämän) lain mukaisia tekojanne”, s.o. ”älkää noudattako minun käskyjäni sitä varten, että näyttäisitte erikoisilta, pistäisitte silmiin ja saavuttaisitte mainetta ihmisten kesken. Semmoinen älköön olko motiivinne, sillä se todistaisi, ettette ole minua käsittäneet. Uusi elämä vaikenee vain sille, joka sitä etsii sen itsensä tähden. Minun käskyni eivät ole ulkonaisia eivätkä muodollisia, ja teidän tehtävänne opetuslapsina on katsoa, etteivät ne siksi koskaan tule.”

- Minkätähden Jeesus puhuu paastosta? Siitä katolinen kirkko on tehnyt ulkonaisen muodollisuuden ja tavan.

- Ja samalla se silloin on kadottanut siveellisen merkityksensä ja voimansa. Jeesus puhuu paastosta, sentähden että se on luonnollinen asia jokaisen henkisesti elävän ihmisen elämässä. Eikä ”paasto” tarkoita ainoastaan syömättä olemista. Kreikkalainen sana *neesteyoo* merkitseekin, paitsi varsinaista paastoamista, yleensä ”pidätyn jostakin, kieltäydyn”. Jeesus neuvoo siis opetuslapsilleen: ”kun te jostain kieltäydätte, älkää tehkö siitä numeroa. Kieltäytykää niin, ettei kukaan aavista mitään”. Olen kuitenkin suomennoksessani säilyttänyt sanan ”paasto”, koska se kieltäytymisen vertauskuvana on mainio ja koska Jeesuskin siinä mielessä sanaa käytti.

XI.

RUKOUS.

- Rukousta koskevassa luvussa en huomaa erikoisia eroavaisuuksia teidän ja vanhan suomennoksen välillä. Ainoastaan yksi kohta on hämmästyttävä. Te sanotte ”yliaistillinen leipämme”, ja aikojen aamusta olemme kuitenkin tottuneet rukoilemaan ”jokapäiväistä leipäämme”. Mistä tämä merkillinen suomennos?

- Se on ainoa järjellinen käännös. Jeesushan nimenomaan, vähän myöhemmin samassa Matteuksen evankeliumin luvussa, kieltää seuraajiaan huolehtimasta siitä, mitä he söisivät ja joisivat, millä he itseään vaatettaisivat. Kuinka hän nyt neuvoisi samoja seuraajiaan rukoilemaan Jumalalta jokapäiväistä leipää, Jumalalta eli taivaalliselta Isältä, jonka hän sanoo tietävän, mitä he tarvitsevat, ennenkuin anovatkaan häneltä!

- Eikö sitten alkutekstissä niin sanota?

- Kreikkalainen teksti kuuluu: *ton arton heemoon epiuusion dos heemin seemeron*. Sana *epiuusion* on käännetty ”jokapäiväinen” kaikille kielille: *cotidiano, quotidien, täglich, daily, daglig*. Kaikkiällä on siis jätetty rukouksen henki lukuunottamatta! Ja kuitenkin, kumma kyllä, latinalainen *versio vulgata* on kääntänyt sanan oikein. Siinä rukous kuuluu: *panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie*, ”leipämme yliaistillinen anna meille tänään”. Kreikkalainen *epiuusion* ei ole ”huomiseen ylettyvä”, vaan se on johdettava sanasta *uusia*, joka merkitsee ”aine, olemus, substanssi”. *Epiuusion* on täten ”aineen perästä, vieressä eli yli oleva”, siis: ”yliaineellinen, yliaistillinen,” latinaksi *supersubstantialis*.

- Mutta mikä on tuo ”yliaistillinen leipä”?

- Se on tietysti hengen ravinto. Sanoohan Jeesus toisessa paikassa: ei ihminen elä ainoastaan leivästä.

- Ja tätä hengen ravintoa meidän tulee pyytää Jumalalta?

- Älkää käsittäkö asioita ulkonaisesti. Ei jumala ole olento meidän ulkopuolellamme. Jumala on taivaallinen Isä. Taivas on meidän hengessämme. Rukoillessamme käännyimme sisäisen Isän puoleen ja sanomme hänelle: puhu meille tänäpäivänä eläviä sanojasi.

- Miksi ei Jeesus sanonut suoraan tuolla tavalla?

- Sentähden että konkreettinen vertauskuva jää paljon paremmin mieleen ja herättää ajatusta, jos milloin unohdetaan sen tarkoitus. Jeesus rakasti runollista kieltä.

- Mitä rukous näin ollen on?

- Se on sisäinen hartaushetki yksin ollessamme, ainakin sydämemme omassa kammiossa. Se on henkistä elämää varten, ei aineellista. Keskustelemme siinä Isämme kanssa, puhumme hänen kanssaan kuin ystävän, rukoilemme hänen henkistä apuaan ja luotamme hänen rakkauteensa. Ja Jeesus neuvoo meitä viettämään tämmöisen yksinäisen mietiskelyhetken joka aamu, siihen viittaa sana ”tänään”. Jos ”Isä meidän” rukouksesta tahdotte enemmän selityksiä, pyydän teitä lukemaan kirjaa ”Jeesuksen salakoulu”. Yhtä asiaa tahdon vain tässä painostaa, asiaa, jota kristikunnassa sangen vähän otetaan huomioon, vaikka sille muuten on rakennettu kokonainen teologinen järjestelmä. Se koskee Jeesuksen opetusta syntein anteeksiantamisesta. Kirkko on tästä kuten sanottu laatinut mitä mutkikkaimman dogmin eli uskonkappaleen sakramenteineen ja maagillisine muotomeneineen, ja kuitenkin Jeesuksen oppi on niin valtavan yksinkertainen: taivaallinen Isämme antaa meille anteeksi, jos me annamme toisillemme, mutta jos me emme anna toisillemme anteeksi, ei taivaallinen Isämmeäkään anna meille! Mihinkä siis kristikuntana joutuisimme oikeuksinemme ja tuomioinemme, jos Jeesusta seuraisimme? Onneksi Jeesuksen puhe koskee ainoastaan niitä, jotka tahtovat olla kristityitä, tahtovat kulkea Mestarin jäljissä, tahtovat olla hänen opetuslapsinaan.

- Entä Isän anteeksianto? Mikä se on?

- Ei se ainakaan ole juriidinen eli lainopillinen asia. Töittänsä seurauksia ihminen ei voi välttää muuten kuin saamalla veljiltään anteeksi. Isän anteeksianto on henkistä laatua. Se on koettava.

XII.

AARTEET.

- Näissä säkeissä ei ole mitään muutettu teidän suomennoksessanne. Mutta sanokaa minulle, mitkä nuo taivaalliset aarteet ovat? Tavallisesti kai niillä ymmärretään ”oikeata uskoa Jumalan armoon”, jos yleensä niitä pidetään muuna kuin runollisena korupuheena.

- Jeesuksen sanat eivät ole korupuheita. Ne ovat hengen salamoita ja totuuden ukkosjyrinää. Taivaalliset aarteet, joita Jeesus kääsee opetuslapsiaan kokoomaan, eivät ole mitään ilmaista arvotonta tavaraa; niistä on hinta maksettava samoin kuin maallisista. Taivaallisia aarteita ovat kaikki ne rakastavat, rohkaisevat, luottamusta uhkuvat ja siunaavat ajatukset ja tunteet, joita toiset ihmiset omistavat meille. Millä me ne ostamme? Omalla rakkaudellamme, lempeydellämme, avullamme, ystävyydellämme, omilla hyvillä teoillamme. Ja miksikä toisten siunaukset ovat aarteita, miksikä ne ovat arvokkaita? Sentähden että ne ne muovailevat ja ne ne vähitellen muodostavat sitä meidän taivaallista ylösnousemusruumistamme, josta Paavali puhuu ja josta tulee meidän kuolematon verhomme. Tämä on salaista ja syvää viisautta, käsittämätöntä materialisteille, mutta ne jotka oman henkensä tuntevat, voivat ymmärtää. Elämänlaki on lausuttu ilmi Jeesuksen sanoissa.

XII.

RUUMIIN VALO.

- Te olette suomentanut: ”jos siis silmäsi on vilpitön” eikä ”terve”, kuten vanhassa käännöksessä. Eikö ”terve” ole luonnollisempi laatusana silmästä puhuttaessa?

- Voipi olla, mutta alkutekstin sana *hapluus* merkitsee ”yksinkertainen, vilpitön, tosi” eikä suinkaan ”terve”. Latinalainen tekstikin sanoo *simplex*. Tässä ei olekaan puhetta ruumiillisesta silmästä ensi kädessä. Se ruumiin silmä, joka samalla on ruumiin valo, on järki. Kreikkalainen sana *ofthalmos*, joka merkitsee ”silmä” ja jota teksti tässä käyttää, johtuu verbistä *horaoo*, joka ei merkitse ainoastaan ”nähdä”, vaan myös ”nähdä ymmärryksellään, järjellään”. Jeesus tietenkin puhuu tästä järjen silmästä, jota lausetapaa nykyaikanakin käytetään, ja järjen silmän terveys on sen rehellisyydessä, vilpittömyydessä, totuudenrakkaudessa. Jos järki, ajatus, ymmärrys meissä on vilpitön, jos se omaksuu Jeesuksen uuden elämänymmärryksen, silloin koko ruumiimme on valoisa. Mutta jos valo meissä, jos järkemme on pimeyttä, - kuinka suuri silloin onkaan ”pimeyden”, se on paljastaan ruumiillisen ja eläimellisen itsemme voima?

XIV.

JUMALA JA MAMMONA.

- Tulemme nyt tuohon kuuluisaan ”mammonaan”. Mikä se oikeastaan on? Rikkauden armoton jumalako?

- *Mamoonas*, kuten kreikkalainen teksti kirjoittaa, on syyrialainen sana, joka evankeliumissa on jätetty kääntämättä, koska yhtä kuvaavaa vastinetta ei ollut kreikan kielessä enemmän kuin toisissakaan. Sanotaan sen merkitsevän rikkautta ja rikkauden jumalaa, mutta kreikkalainen *Pluutos* eli *Pluutoon* oli rikkauden jumalana alussa ollut manalan ja maan sisällä olevien rikkauksien haltia eikä siis vastannut *Mamoonasta*, koska kääntäjät eivät sitä käyttäneet. Mammonalla on täten erikoismerkitys, ja jos vähänkään ajattelemalla luemme Jeesuksen sanoja siitä, huomaamme sen heti. Puhuuko näet Jeesus säikeissä 24-34 sanaakaan rikkaudesta?

- Tosiaan, ei sanaakaan!

- Ja kuitenkin kristikunta on hänen sanojansa melkein yksinomaan sillä tavalla väärinkäsittänyt. Vaikka hyvä niinkin. Muut kuin opetuslapset ja Jeesuksen välittömät seuraajat eivät kuitenkaan kykene käsittämään hänen sanojaan niiden viisauden koko syvyydessä. Sillä hänen sanojensa sisältö on hämmästyttävä.

- Niin, jos sanallisesti häntä ymmärrämme, tuntuu melkein, kuin hän kehoittaisi huolettomuuteen, milteipä laiskuuteen. Hän nimenomaan puhuu taivaan linnuista, joita Isä ruokkii, ja lisää: ”ettekö te ihmiset ole paljon suurempiarvoisia kuin he”; kuinka ei siis taivaallinen Isä pitäisi huolta meidänkin ruoastamme ja vaatteistamme! Tämä on todella hämmästyttävä.

- Ja kuitenkin se on totta, sillä eroituksella, että tämä Jeesuksen paljastama elämänlaki ei pidä paikkaansa kenen suhteen tahansa, mutta ainoastaan hänen, joka tahtoo seurata Jeesusta ja täyttää taivaallisen Isän tahdon.

- Te sanotte siis -?

- Että mammona ei ole rikkauden jumala Jeesuksen suussa, vaan kuolevaisen ja katoavaisen personallisen elämän. Jos ken tahtoo kokonaan antautua taivasten valtakunnan jäseneksi ja kaikessa seurata Mestaria hänen apostolinaan ja totuuden profeettana, silloin hän vapautuu siitä aineellisesta huolehtimisesta, joka muuten on jokaisen ihmisen osana ja kohtalona täällä maan päällä, - mutta myös ainoastaan silloin. Tavalliset jokapäiväiset ihmisjoukot (”pakanat”, kuten vanha suomennok-

semme sanoo) kohdistavat aina ajatuksensa toimeentuloon, jokapäiväiseen leipään ja kaikkeen, mitä siihen kuuluu; he eivät saata sitä välttää, sillä se on heille olemassaolon lakina. Ja kuitenkin kaikki ihmiset pyrkivät tästä pakosta vapaiksi. Maallinen rikkaus houkuttelee ja lupaa huolettomuutta, mutta rikkaat tietävät, että omaisuus ja omistaminen tuottaa omat huolensa, jotka eivät anna rikkaan olla ihmisenä sen onnellisempi kuin köyhäkään. Ei ole muuta pelastusta huolista kuin mielen vapaaehtoinen kääntyminen ikuisia asioita ajattelemaan, n.s. *metanoia* eli ”mielen muutos”, josta Jeesus puhuu. Tämä ajattelemisen eli mietiskelyn ei heti alussa saata täyttää pyrkijän aikaa kokonaan; hänellä on maalliset velvollisuutensa, jotka häntä sitovat. Mutta vähitellen, kun pyrkijän halu ja ikävöiminen on voimaperäistä ja kiihkeätä, enenee aika, jota hän on vapaa käyttämään taivaallisiin mietiskelyihin, ja maalliset velvollisuudet vähenevät. Lopulta hänen vallassaan on antautua kokonaan totuuden palvelukseen, ja silloin hän astuu siihen yli-inhimilliseen luonnonvaltakuntaan, jossa ihminen on huolista vapaa, jossa hän itse asiassa ei enää saa huolehtia ja murehtia aineellisesta elämästä. Olen tässä käyttänyt sanoja ”ajatella” ja ”mietiskellä”, mutta onhan selvää, että ikuisten asioiden miettiminen ei ole samaa kuin haaveilua tai aateskelua, vaan mielen keskittämistä ja kohdistamista niihin, joka keskitys aina kulkee käsi kädessä Jeesuksen viiden käskyn noudattamisen ja uudessa elämännymmärryksessä elämisen kanssa. Sentähden olen suomenoksessani vanhan sanan ”murehtimisen” asemasta käyttänyt sanoja ”mietiskely” ja ”ajatusten kohdistaminen”, mikä paremmin vastaa alkutekstiä, ainakin sen henkeä. Kreikkalainen sana *merimnaoo* ei näet merkitse ainoastaan ”huolehdiin”, vaan ”olen ajatuksiin vaipunut, vaivaan päättäni”. *Versio vulgata* ei joka kohdassa käännäkään *sollicitus sum*, vaan myös *cogito*, ”ajattelen”.

- Minkätähden sanotte 25:nnessä säkeessä: ”älkää kohdistako ajatuksianne sieluunne, mitä söisitte j.n.e.”, kun vanha suomennos ”älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte j.n.e.” tuntuu luonnollisemmalta. Hengen ylläpitämiseksi syömme emmekä sielun.

- Alkuteksti kuuluu: *mee merimnaate tee psykhee hymoon ti fageete* j.n.e. *Psykhee* on ”sielu”, mutta ei kuolematon sielu, kuten sielu-sanaa uusissa kielissä paljon käytetään, vaan elävä personallinen sielu, vieläpä usein vain ”elonhenki”. *Vulgata* on kääntänyt *anima*-sanalla, joka on psykhee-sanan vastine. Jeesus sanoo: ”älkää murehtiko kuolevaisen sielunne elämästä maan päällä, siitä, että oman personallisen sielunne takia pysyisitte hengissä”. Tässä on tehty hieno ero ruumiin ja personallisen sielun elämän välillä; muutenhan olisi voitu sanoa: ”älkää huolehtiko ruumiistanne, mitä se söisi j.n.e.” Jeesus tähtäsi tahallaan syvemmälle: elämisenhalu ei asu karkeassa ruumiissa, vaan tajuavassa sielussa.

- Mutta jos opetuslapset lakkaavat itse ajattelemasta toimeentuloaan, kuka siitä sitten pitää huolen?

- Heidän apostoolinen työnsä, maallisesti sanoen, eli taivaallinen Isä, kuten Jeesus sanoo. Apostolein työ ei ole läheskään kaikille ihmisille mieliksi, heidän puolestaan apostoleita ei tarvitsisi olla olemassakaan: mutta siitä huolimatta Isä heitä ”ruokkii” milloin toisten ihmisten välityksellä, milloin toisella tavalla, meidän rahallisesti järjestetyllä ajallamme varmaankin jonkinlaisilla työstä koituvilla rahatuloilla, mikäli apostoleita ja profettoja meidän ajallamme sattuu olemaan. Pääasia ei ole, miten toimeentulo järjestyy, pääasia on opetuslapsen psykologisessa asenteessa: olla omaa ”ekonomiaansa” ajattelematta. Tämä on kyllä meidän käytännöllisellä ajallamme sangen pimeää

puhetta, jota helposti ja mielellään väärinkäsitetään. Kuitenkin siihen sisältyy uusi ja korkeampi käytäntö, kuten jokainen tosi taiteilija ja luova nero hyvinkin tietää. Muistakaa Jeesuksen sanoneen, ettei kukaan astu taivasten valtakuntaan, joka ei ole lapsen kaltainen. Jos tahdomme Mestaria seurata, täytyy meidän tulla ”lapsiksi”. Muuan lasten tuntomerkki on, että he eivät kykene itse huolehtimaan toimeentulostaan. Se jää heitä rakastavien omaisten huoleksi, ja tästä huolesta koituu luonnonmukaisissa oloissa vanhempien suurin ilo ja onni.

XV.

ETSIKÄÄ, NIIN TE LÖYDÄTTE.

- Jeesuksen kehoitus etsimään on aina tuntunut minusta erityisen korkealta siveelliseltä neuvolta. Hänhän on neuvonut meitä etsimään juuri totuutta, Jumalaa, taivasten valtakuntaa?

- Niin, ja jos kristikunta olisi lukenut testamenttinsa, olisi se ymmärtänyt, ettei kukaan voi olla kristitty, joka ei ole siksi tullut etsimällä ja kolkuttamalla. Kaikki ihmiset etsivät maallista toimeentuloaan, mutta Jeesus opettaa nimenomaan, että se, joka tahtoo tulla hänen opetuslapseseen, etsiköön ensin taivasten valtakuntaa. Järkiinsä heränneen ihmisen kannalta onkin järjetöntä olla olemassa maan päällä (tai muualla), jos ei tiedä totuutta, jos ei tiedä ja ymmärrä, minkätähden on olemassa. Jeesus puhuu tällaisille ihmisille, ja moni totuuden etsijä on saanut kirkastusta, lohdutusta, rohkaisua ja omantunnon rauhaa tästä hänen ”kaikkien arvojen uudestaan arvioimisestaan” (*Umwertung aller Werte*). Etsimiseen sisältyy uskon salaisuus. ”Usko” ei ole jonkun opin totena pitämistä, vaan luottamus (*pistis*) totuuden voimaan, sisäinen luottamus ja vakaumus, että ”se, joka etsii, hän löytää”. Tämä on Jeesuksen opettamaa uskoa Jumalaan, ja hän itse suurena löytäjänä ja tietäjänä kykenee todistamaan, että taivaallinen Isä kuuntelee etsijän rukousta. Kun ihminen pyytää totuuden henkistä leipää, kuinka Isä silloin antaisi hänelle uskonkappalten ja oppien kiviä? Olkaa vakuutetut siitä, sanoo Mestari, että kun te rukoilette Isältä totuuden ja rakkauden pyhää henkeä, te myös sitä henkeä saatte.

- Mutta minkätähden näiden etsimiskehoitusten keskelle on otettu tuo 6:s säe: ”älkää luovuttako pyhättöä koirille j.n.e.” ja minkätähden olette muuttanut vanhaa suomennosta ”älkää antako koirille pyhää”?

- Tuntuu ensin kuin tuo säe olisi irrallaan ympäröivästä tekstistä, mutta harkitsemalla huomaamme sen sopivan siihen. Totuuden valtakunta löydetään etsimällä ja ainoastaan etsimällä; muuten Isä ei avaa portteja eikä ilmoita itseään. Jos nyt ken ihmisistä on löytänyt totuuden ja elää Jumalan valtakunnassa, täytyy hänen noudattaa samaa lakia: hän ei saa avata valtakunnan ovea muille kuin kolkuttajille, hän ei saa heittää tietonsa helmiä ihmisille, jotka viihtyvät omassa saastaisuudessaan, eikä hän saa päästää vihkimyksen pyhättöön niitä, jotka itsekkäissä pyyteissä matelevat ja maleksivat, mutta hetken perästä ovat valmiit haukkumaan ja puremaan. Moni tietäjä on tässä kohden erehtynyt, mutta kun erehdys on tapahtunut sydämen hellyydestä, on se pikemmin ansioksi kuin viaksi luettava. Muuten kreikkalaisen alkutekstin lauseessa *mee doote to hagion tois kysin*, ”älkää antako pyhää koirille” sana *to hagion* merkitsee ”temppelin pyhin”, ”pyhättö”, vaikka se tietysti samalla on *hagios*-adjektiivin neutrimuoto. *Versio vulgata* kääntää: *nolite dare sanctum*

canibus, mutta latinalainen *sanctum* merkitsee niinkään myös ”pyhättö”. Useimmat eurooppalaiset kääntäjät ovat sanoneet: ”sitä, mikä on pyhää”: *non date cio che é santo a'cani, ne donnez point ce qui est saint aux chiens, give not that which is holy unto the dogs, given icke hundarna det heligt är*, mutta Luther käänsi oikein: *Ihr sollt das Heiligtum nicht den Hunden geben*.

XVI.

VÄÄRÄT PROFEETAT.

- Te olette siirtänyt I2:n särkeen 15:n viereen ja asettanut senkin ”väärät profeetat” otsikon alle. Miksi?
- Ajatusyhteyden vuoksi. Etsimisellä ei ole välitöntä yhteyttä tuon ikivanhan säännön kanssa, jonka Kongfutsekin aikoinaan lausui: ”kaikki mitä tahdotte, että ihmiset tekisivät teille, se tekin tekkää heille”. Sitä välittömämmin se ajatuksensa puolesta sopii puheeseen vääristä profetoista, jonka tähden sen loppuun onkin liitetty vakuutus: ”sillä tämä on laki ja profeetat”. Kun opetuslapsi on selvillä siitä, mitä ”laki ja profeetat” on, silloin hän kykenee kavahtamaan, s.o. arvostelemaan ja välttämään väärää profetoita.
- Jeesus sanoo, että väärät profeetat tunnetaan hedelmistään, - eikö se ole riittävä arvostelu?
- Epäilemättä, mutta: mistä hedelmistä?
- Ehkä omasta elämästään: sen epäsiiveellisyydestä y.m.s.
- Onko se sanottu? Jeesus nimenomaan huomauttaa, että ”väärät profeetat tulevat luoksenne lammasten vaatteissa”. Lammasta tuskin voi pitää epäsiiveellisyyden tai muun pahuuden perikuvana. Eivätköhän väärät profeetat usein lumoa juuri siiveellisellä etevämmyydellään? Tuskin epäsiiveelliset ja häijyt luonteet saivat suurtakaan kannatusta. Harvat ihmiset sentään totuutta etsiessään lankeavat siiveettömyyden ja pahuuden lumoihin.
- Mutta ketkä sitten ovat väärää profettoja? Ja kuinka siiveellisesti etevämmät voivat olla väärää profettoja?
- Kysykäämme ensin, mitä sana profetta merkitsee. Kreikkalainen sana *profeetes* merkitsee ”ennustaja, oraakkeli-vastauksen tulkitsija, julistaja, jumalallisesti inspiroitu, näkijä tietäjä”. ”Väärät profeetat” on alkutekstissä *pseudoprofeetes*, joka sanatarkasti merkitsee ”valheprofetta, valheellinen tulkitsija, valheellisesti inspiroitu, valhenäkijä, valhetietäjä”. Kreikkalaiseen sanaan ei liity mikään siiveettömyyteen vivahtava sivumerkitys. Se on yksinkertaisesti: valheen eli väärän opin, väärän ennustuksen julistaja. Väärä profetta ehkei itse ole tietoinen omasta valheopistaan. Hän ehkä uskoo ”näkevänsä” oikein. Mutta Jeesus sanoo: hedelmistä heidät tunnette. Mistä hedelmistä? Nyt ymmärrämme: vääristä ennustuksista ja opeista, harhanäyistä ja kuvitelluista tiedoista.

- Mutta sillä tavalla joudumme oikeaoppisuuden kammottaviin kuiluihin. Tuolla tavalla kirkotkin selittävät. Sillä jos emme pidä kiinni jostain määrätystä ”oikeasta opista”, mistä voimme tietää, milloin oppi on väärä?

- Juuri sitä varten Jeesus antaa käteemme totuuden mittapuun. Sillä mittapuun on sittenkin, niinkuin teidän ja muuten kaikkien ihmisten vaisto sanoo, siveellistä laatua. Mutta se siveellisyys ei ole tekemisessä profeetan persoonallisen elämän, vaan hänen oppinsa kanssa. Siihen Jeesus viittaa toistamalla vanhan siveyssäännön. Onko profeetan oppi yksityiskohdittain ja kaikissa konsekvenseissään yhtä elämälain ja tosi profetain ilmoitusten kanssa? Silloin se on oikea, muutoin väärä. Jeesuksen oma profetallinen ilmoitus on lähin ja korkein; se paljastaa meille ihmisen sydämen ja omantunnon sen syvimmissä ja kauniimmassa puhtaudessa. Jos siis mikään profetallinen opetus ei ole yhtä esim. Jeesuksen viiden käskyn kanssa, on se opetus väärä ja valheellinen. Se näet ei silloin saavuta sitä siveellistä korkeutta, jonka Jeesus on paljastanut sanoissaan ja omassa persoonassaan ja elämässään. Ja mitä varten mentäisiin ajassa taaksepäin? Mitä varten julistettaisiin profetallisesti semmoista, jonka ohi jo ollaan päästy? Profeetan tulee kulkea aikansa edellä, ei sen jäljissä. Hänen julistuksensa tulee olla joko yhtäpitävä siveellisesti Jeesuksen opin kanssa tai nousta sitä korkeammalle. Ja missään tapauksessa hän ei saa poiketa siitä ikivanhasta säännöstä, että toisille on tehtävä ainoastaan sitä, mitä soisi itselleenkin tehtävän. Jos joku profeetta esim. puolustaa sotaa, kuten vanhoina aikoina oli luonnollista, täytyy hänen siis tahtoa, että häntä itseäänkin kohtaan harjoitetaan kaikkea sitä julmuutta, mitä sota tuo mukanaan. Sentähden sanoo Jeesus, että väärät profetat, vaikkeivat itse siitä tietäisi, ovat sisältä kuin raatelevia susia. He tuovat tuhoa tullessaan. Heidän oppinsa, joka ensin kirkkaudellaan häikäisee, myrkyttää ajan pitkään salaa.

- Miksikä säe: ”jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja heitetään tuleen” on jäänyt pois teidän suomennoksestanne?

- Sehän ei ole välttämätön ajatusjuoksulle, sillä se sisältää uuden ajatuksen. Luultavasti se on perästäpäin lisätty. Joku keskiaikainen kopioitsija on muistanut helvettiä ja hyväntahtoisesti päätellyt, että väärät profetat ainakin sopivat siihen paikkaan. Minusta on parempi jättää se pois, sillä se helposti yllyttää pahaan ja on yllyttänyt.

XVII.

KAITA TIE.

- Olette taas siirrellyt mielin määrin muutamia säkeitä.

- Älkää sanoko mielin määrin. Onhan ajatusyhteys selvä. Vuorisaarnansa lopussa Jeesus vielä tahtoo painaa seuraajiensa mieliin oikean käsityksen taivasten valtakunnan suhteesta näkyväiseen maailmaan. Vaikka taivasten valtakunta ei ole paikallisesti eikä ajallisesti erillään mammonan maailmasta, koska se Jeesuksen omien sanojen ja opetusten mukaan on meissä ihmisissä itsessämme, ei siihen astuminen silti tapahdu yhtä helposti kuin siirtyminen oven kautta huoneesta toiseen tässä maailman valtakunnassa. Taivasten valtakunta on läheisyydestään huolimatta oman laatunsa ja olemuksensa kautta siksi etäällä jokapäiväisestä tajunnastamme, että on ikäänkuin kuljettava pitkä tie, ennenkuin valtakunnan portille päästään. Tätä tietä Jeesus nimittää ”kaidaksi tieksi”, *tethlimmenee hee hodos, arta via*. Ja mikä on kaidan tien tuntomerkki? Se selviää säkeistä 21-27. Kaita tie on elävien tekojen tie, ei minkään uskon. Ne, jotka tyytyvät huutamaan Jeesusta Mestariksi (Herraksi), eivät kulje kaidalla tiellä. Kaita tie ei ole jumalanpalvelusmuotojen, pyhien toimitusten, rukousten ja sakramenttien tie. Kaidalla tiellä kulkee yksinomaan se, joka täyttää Isän tahdon, s.o. elää Jeesuksen käskyjen tottelemisessa. ”Menkää pois minun luotani te, jotka ette ole lakiani noudattaneet.”

- Tuossa teillä onkin oma suomennos: ”jotka ette ole lakiani noudattaneet”. Vanhassa suomennoksessa on ”väärintekijät”.

- Alkuteksti sanoo: *hoi ergatsomenoi teen anomian*, latinaksi *qui operamini iniquitatem*. Sanasta sanaan siis suomeksi: ”jotka teette eli harjoitatte laittomuutta”. Mutta ketkä harjoittavat laittomuutta muut kuin ne, jotka eivät tottele lakia? Ja mistä laista tässä on kysymys? Ei tietenkään Mooseksen laista, joka oli aikansa elänyt ja ”vanha”, vaan elämän omasta laista, jonka Jeesus oli ilmoittanut ja paljastanut viidessä käskyssään. Jeesuksen käskyt olivat nyt lain korkein ilmaus, ja sentähden niitä vastaan rikkominen oli rikkomista elämän lakia vastaan.

- Mitä tarkoittavat sanat ”sinä päivänä” säkeessä: ”monet sanovat minulle j.n.e.”? Puhuuko Jeesus kuolemanhetkestä?

- Jos huomaatte, olen asettanut ne sulkumerkkien väliin. Ne ovat päivänselvästi myöhempää lisäystä. Joku kopioiva munkki ajatteli taivasten valtakuntaa kuolemanjälkeisenä tilana ja lisäsi hyvässä tarkoituksessa nuo sanat. Luukkaan evankeliumin rinnakkaiskohdassa siitä asiasta ei

puhuta mitään (Luuk. VI: 43-49). Ne sotkevat sanojen sisällön kokonaan, kun muistaa, mitä Jeesus tarkoitti taivasten valtakunnalla. Tässä säkeessä Jeesus nimenomaan vain varoittaa n.s. psyykkisten voimien käytöstä: älkää tehkö voimatöitä salaisilla kyvyillä siinä luulossa, että ne edistäisivät henkistä elämääne; niillä on oma alansa sielun maailmassa, mutta hengen valtakuntaan ne eivät ylety. Jeesus ei mitenkään puhu kuolemanjälkeisestä, vaan taivasten valtakunnan ikuisesta, henkisestä elämästä, ja sentähden sanat ”sinä päivänä” ovat tuulesta temmatut.

- Kyllä tosiaan on harvassa niitä, jotka kulkevat kaitaa tietä! Useimmat saavat tyytyä siihen leveään tiehen, joka vie kadotukseen, - vaikka huomaankin, että te suomennatte ”kuolemaan”. Miksi semmoinen suomennos?

- Loogillisen ajatusjuoksun takia. ”Kuolema” on ”elämän” vastakohta. Kreikkalaisessa tekstissä *eis teen apooleian*, latinalaisessa *ad perditionem*, merkitsee kyllä ”häviöön, turmioon, onnettomuuteen”, mutta ”kadotukseen” sanalla on siksi suuri teologinen sivumerkitys, että vaihdamme sen sanaan ”kuolemaan” - tai jos sen säilytämme tekstissä, on meidän ainakin selvästi ymmärrettävä, mitä ”kadotuksella” tarkoitetaan. Sitä taas emme ymmärrä, ellemmme ota lukuun jälleensyntymisen mahdollisuutta, josta ennenkin on ollut puhetta. Ikuinen elämä on hengessä, mutta ennenkuin ihmisen sielullinen, personallinen minä unohtaen itsensä yhtyy henkeen, täytyy ihmishengen yhä uudestaan syntyä jälleen sielullis-ruumiilliseen maailmaan, kunnes lopulta jossain ruumistuksessa sen synnyttämä personallinen minä on niin henkevä, että se kaipaa Isänsä kotiin ja astuu kaidalle tielle. Kaita tie yksin vie ikuisen elämään. Leveällä tiellä kulkeminen vie personalliseen kuolemaan ja jälleensyntymiseen.

- Kaikki ihmiset kulkevat siis leveällä tiellä, paitsi ne, jotka kaidalle astuvat?

- Ei. vaan niinkuin Jeesus sanoo, ”monet”, *polloi*, *multi*.

- Kuinka niin? Mitä tietä suuret joukot sitten kulkevat?

- Ei varsinaisesti mitään, vaikka tietysti niiden lukumäärä, jotka astuvat leveälle tielle, päivä päivältä kasvaa.

- Nyt en ymmärrä teitä. Tämä on vallan uutta. Olemmehan aina tottuneet ajattelemaan säälillä - ehkä ylenkatseellakin - niitä, jotka kulkevat ”leveällä tiellä ikuisen kadotukseen”.

- Meille on paljon järjetöntä opetettu, vaan siitä eivät elämän tosiseikat muutu eikä Jeesuksen oppi.

- Mikä on Jeesuksen oppi tässä kohden. En ole siitä vielä selvillä.

- Kaikki ihmiset, jotka uppoutuvat elämän hyörinään ja pyörinään, jotka elävät ajattelematta ikuisia, kysymättä miksi, välittämättä muusta kuin jokapäiväisistä iloista ja suruista, - kaikki he elävät kulkematta mitään ”tietä”. He eivät ole vielä heränneet ”etsimään”. Vasta ne ihmiset, jotka alkavat etsiä ja kolkuttaa, astuvat ”tielle”. Mutta niinkauan kuin heidän etsimisensä painopiste on järjessä

tai sielullisessa minuudessa, niinkauan kuin he toisin sanoen aateskelevat ja filosofoivat, lukevat ja tuumivat, tutkivat ja valikoivat, uskovat dogmeihin ja jumaluusopillisiin oppeihin, lukeutuvat johonkin kirkkokuntaan, palvelevat Jumalaa messuilla ja saarnoilla ja uskovat niihin, - niin kauan he vielä kulkevat ”leveällä tiellä”, joka vie kuolemaan ja jälleensyntymiseen. Vasta kuin heidän etsimisensä painopiste siirtyy henkiseen elämään ja sen ihanteellisiin siveellisiin arvoihin, vasta silloin he kääntyvät pois päin laevalta tieltä ja astuvat kaidalle, alkaen kulkea kiinteästi ja keskitetysti Mestarin jäljissä.

- Ihmiset jakautuvat täten kolmeen luokkaan?

- Niin. Jeesuksen nimityksiä käyttämällä ne ovat: 1) *ethnikoi*, jokapäiväiset ihmiset (”pakanat”), 2) *polloi*, useat, ja 3) *oligoi*, harvat. Useat ovat ”kutsutut” mutta harvat ovat ”valitut”. Kuten muistanette, Paavali (esim. I Thess. V: 23) erottaa ihmisessä kolme pääosaa: ruumiin (*to sooma*), sielun (*hee psykhee*) ja hengen (*to pneuma*). Jokapäiväiset ihmiset, ”pakanat”, *hoi ethnikoi* ovat nyt niitä, joiden tajunnallinen painopiste on ruumiissa, - he ovat ruumiillisia ihmisiä, *soomatikoi*; leveällä tiellä kulkijat ovat ne monet, *hoi polloi*, joiden tajunnan sisäinen painopiste on personallisessa sieluelämässä, - he ovat sielullisia ihmisiä, *psykhikoi*; kaidalla tiellä kulkijat ovat taas niitä harvoja, *hoi oligoi*, joiden sisäinen tajunta viihtyy hengessä, - he ovat hengen ihmisiä, *pneumatikoi*.

XVIII.

LOPPUSANAT.

- Loppusanat ovat kauniit ja hyvin valitut. Ne painavat kuin leiman koko vuorisaarnaan: ”kansanjoukot olivat hämmästyksissään hänen opetuksestaan”. Hämmästyneeksi minäkin tunnen itseni, sillä nyt vasta minulle on selvinnyt, mikä ihmeellinen merkitys vuorisaarnalla on. Semmoista puhetta ei todella paljas kirjanoppinut voinut pitää. Hänellä piti olla ”tietoa” siitä, mitä puhui, kuten olette suomentanut, - vai onko suomennoksenne vapaa? Vanhassa käännöksessä oli ”valta”.

- Tarkoitus lienee sama, vaikka sana ”valta” on huonosti valittu; olisi pitänyt olla ”tiedon antama valta”. Kreikkalaisessa alkutekstissä on *eksuusian*, latinalaisessa *potestatem*. *Potestas* merkitsee kyllä ”valta”, mutta *eksuusia* on ”osaaminen, kyky, valta”. Luther on kääntänyt *gewaltig*, ”voimallisesti”, ”valtavasti”, ja ruotsalainen raamattu sanoo niinkään *väldeligen*, mutta italialainen, ranskalainen ja englantilainen testamentti on kääntänyt oikein: *come avendo autorità, comme ayant autorité, as one having authority*, ”niinkuin se, jolla on auktoriteettia, s.o. tiedon suomaa valtaa, arvovaltaa, tai: niinkuin se, joka on valtuutettu”. Jeesuksella oli tietysti se valta, minkä hänen taivaallinen Isänsä oli hänelle suonut, mutta se ei ollut mielivaltaisesti annettu, vaan luonnollisena ”palkkana” eli seurauksena siitä asemasta, minkä Jeesus oli elämien vierieessä hankkinut itselleen taivasten valtakunnassa. Hän oli saavuttanut tietoa, ja tietoa seuraa valta. Tämä tieto ja tämä valta on tosi profeetan tuntomerkki, ja se se nostaa hänet niin korkealle yli kaikkien ”kirjanoppineiden”.

KUMMATKO VALITSET?

MOOSEKSEN KÄSKYT.

Viidennen Mooseksen kirjan viidennessä luvussa luetellaan ne kymmenen käskyä, jotka kristityt kirkot ovat omaksuneet ”Jumalan kymmenen käskyä” eli dekalogin nimellä ja jotka kristikunnassa opetetaan kaikille ihmisille, meidän luterilaisissa maissamme lapsista lähtien tohtori Lutherin n.s. Katekismuksen mukaan.

Mutta miksikä kirkot ovat jättäneet pois toisen käskyn ja jakaneet kymmenennen kahtia?

Arvostelkoon kukin lukija itse.

Käskyt kuuluvat (suomennan ne *Versio Vulgatan* mukaan):

1.

Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka olen vienyt sinut ulos Egyptin maalta, orjuuden huoneesta. Älköön sinulla olko muita jumalia minun edessäni.

2.

Älä tee itsellesi veisto- eikä muuta kuvaa niistä, jotka ylhäällä taivaassa ovat, tahi alhaalla maassa, taikka vesissä maan alla oleskelevat. Älä niitä kumarra äläkä palvo niitä; sillä minä olen Herra, sinun Jumalasi; kilvoitteleva Jumala, joka kosten lapsille isäin vääryyden kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat ja teen laupeuden moniin tuhansiin polviin niille, jotka minua rakastavat ja käskyni pitävät.

3.

Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä; sillä ei jää rankaisematta se, joka hänen nimensä turhan asian takia lausuu.

4.

Pidä lepopäivä, että sen pyhittäisit, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, sinulle käski. Kuusi päivää tulee sinun työtä tehdä ja kaikki askaresi toimittaa; mutta seitsemäs päivä on sabbatin päivä. s.o. Herran, sinun Jumalasi, lepopäivä; silloin ole työtä tekemättä, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi ja palvelijasi ja piikasi ja härkäsi ja aasisi ja koko sinun karjasi ja muukalainen, joka on porttiesi sisäpuolella, että sinun palvelijasi ja piikasi levossa olisivat niinkuin sinäkin. Muista, että sinäkin olit orja Egyptin maalla, ja Herra, sinun Jumalasi, johdatti sinut sieltä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden hän käski sinun pitää sabbatin päivän.

5.

Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinulle käsenyt, että kauan eläisit ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antava.

6.

Älä tapa.

7.

Älä tee aviorikosta.

8.

Älä varasta.

9.

Älä sano väärää todistusta lähimmäistäsi vastaan.

10.

Älä himoitse lähimäisesi vaimoa. Älä himoitse lähimäisesi huonetta, hänen peltoansa, palvelijatansa, piikaansa, härkäänsä, aasiansa, eikä mitään, mikä lähimäisesi oma on.

5. Moos. 5:22: ”Nämä sanat Herra puhui kaikelle teidän joukolenne vuorella, tulen ja pilven ja usvan keskeltä, suurella äänellä, eikä siihen enää lisännyt; ja hän kirjoitti ne kahteen kiviseen tauluun, jotka hän jätti minulle.”

Herra Jumala, joka kirjoitti käskynsä kivisiin tauluihin, oli ulkonainen Jumala, vanhan ajan ja vanhan liiton jyrisevä Herra. Hän sanoi itseään kiivaaksi, uhaten kostollaan ja rangaistuksellaan niitä, jotka eivät hänen käskyjään totelleet. Hän oli lain Jumala.

Hän ei ollut rakkauden Jumala, hän ei ollut se taivaallinen Isä, josta Jeesus opetti.

Miksi kristikunta yhä häntä palvoo?

JEESUKSEN KÄSKYT.

Hebrealaiskirje alkaa näillä sanoilla: ”sittenkun Jumala muinoin monin erin ja monin tavoin oli puhunut isille profeettojen kautta, on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Poikansa kautta.” Tämä osoittaa, että ensimmäisinä kristillisinä aikoina jo oltiin selvillä siitä, että uusi aika oli alkanut, uusi liitto solmittu Jumalan ja ihmiskunnan välille, uusi Jumala ikäänkuin ilmoitettu.

Vanha Jumala oli ihmisen ulkopuolella. Hänen äänensä jylisi kaukaisista taivaista, profeetat sen kuulivat ja ymmärsivät ja osasivat ihmisille tulkita hänen tahtonsa.

Uusi Jumala oli hengen taivaassa, ja taivaat piilivät ihmisen hengessä. Niin kuului nyt Jumalan ääni jokaisen ihmisen hengessä, ja jokainen ihminen kuullessaan Jeesuksen ilmoituksen tiesi omassa tajunnassaan, mikä oli Jumalan tahto.

Vanha Jumala puhui profeettain suun kautta, mutta taivaallinen Isä täytti Jeesuksen kokonaan, niin että hänestä tuli Jumalan Poika, jossa Isä täydellisesti ilmeni.

Vanha Jumala turvautui uhkauksiin ja rangaistuksiin taivuttaakseen ihmisiä tottelevaisuuteen, mutta Jeesuksen Isä jätti kunkin ihmisen omaan varaan, tahtoiko hän seurata sisäistä ääntä vai ei.

Vanhoja käskyjä jokainen kuuli korvallaan ja ymmärsi ne. Uusia käskyjä ei korvan kuulemalta ymmärtänyt, jos ei mammonaan väsyneenä ollut uutta elämää etsinyt.

Vanhoista käskyistä useimmat kuuluivat luonnolliseen elämään, ja niitä jokainen piti, joka ei tahtonut olla rikoksentekejä.

Uudet käskyt kuuluivat henkiseen elämään, ja niitä eivät osanneet pitää muut kuin ne, joissa henkinen elämä oli puhjennut.

Mutta niille, jotka sielunsa suuressa ikävässä olivat päässeet henkisen elämän porteille, tuli Jeesus Kristus tieksi, totuudeksi ja elämäksi. Hänen ohjeensa ja neuvonsa muodostuivat heille uuden elämän leiväksi, ja he tahtoivat kaikessa seurata hänen käskyjään.

Näin kuuluvat Jeesuksen ilmoittamat ”Taivaallisen Isän viisi käskyä”:

1. Älä suutu.
2. Älä ajatuksissasikaan ole epäpuhdas.
3. Älä vanno.
4. Älä ole pahaa vastaan.
5. Älä sodi, vaan rakasta kaikkia ihmisiä.

Yksilö ei voi näitä käskyjä noudattaa, ilman että hänelle alkaa uusi elämä. Hänen olosuhteensa vähitellen muuttuvat.

Jos kristikunta ryhtyisi Jeesuksen käskyjä noudattamaan, muuttuisi elämä maan päällä. Taivasten valtakunta astuisi alas ihmisten keskelle, ja uusi aika alkaisi todella ihmiskunnalle. Kadotettu paratiisi voitettaisiin takaisin.

Mutta koska se päivä koittaa? Ei se koita, ennenkuin ihmisille ja ihmislapsille aletaan opettaa Jumalan valtakunnasta, onnen ja autuuden Eedenistä, sen portille vievästä tiestä ja Jeesuksen antamista avaimista, millä portti avataan.

Taivasten valtakunta ei tule itsestään. Se pysyy ylhäällä hengen maailmoissa, kunnes ihmiset rukoilevat sitä alas maan päälle. Mutta rukous ei ole suun puhetta, vaan sielun kaipuuta ylängöille ja hengen mykkää mietiskelyä. Eikä rukous tyhjenny ajatuksiin; se toteutuu teoissa ja puhdistuu uuteen voimaan totuuden pyhässä tulessa.

Ken rukoilee, hän seuraa Mestaria. Ken Isän tahdon täyttää, hän rukoilee.